

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/I/2023/36122163602799876

ZDAŇOVANIE ŽIVNOSTNÍKOV
V EURÓPSKOM PRIESTORE

Diplomová práca

2023

Bc. Viktória Fazekašová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

ZDAŇOVANIE ŽIVNOSTNÍKOV
V EURÓPSKOM PRIESTORE

Diplomová práca

Študijný program: Financie a dane

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra financií NHF

Vedúci záverečnej práce: Ing. Marcela Rabatinová, PhD.

Bratislava 2023

Bc. Viktória Fazekašová

Pod'akovanie

Rada by som sa poďakovala mojej vedúcej záverečnej práce Ing. Marcele Rabatinovej, PhD. za usmernenia a cenné rady prostredníctvom odborného vedenia, ktoré mi poskytla pri vypracovaní diplomovej práce.

ABSTRAKT

FAZEKAŠOVÁ, Viktória: *Zdaňovanie živnostníkov v európskom priestore*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúca záverečnej práce: Ing. Marcela Rabatinová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2023, 92 s.

Záverečná práca je vypracovaná na tému Zdaňovanie živnostníkov v európskom priestore. Cieľom diplomovej práce bolo porovnanie zdaňovania živnostníkov na Slovensku, v Česku, Rakúsku, Maďarsku, Nemecku a Holandsku a navrhnutie odporúčaní pre SR, ktoré by prispeli k podpore živnostenskej formy podnikania. Prvá kapitola sa venovala teoretickému vymedzeniu pojmov samostatne zárobkovo činná osoba, živnosť a možnostiam prevádzkovania živnostenského podnikania vo vybraných krajinách Európskej únie. V druhej kapitole je vymedzený hlavný cieľ, metodika práce a metódy skúmania, ktoré boli využité pri písaní diplomovej práce. Tretia kapitola sa zaoberá zdaňovaním príjmov živnostníkov vo vybraných štátoch so zameraním na položky upravujúce základ dane fyzických osôb. V aplikačnej časti je na modelovom príklade porovnaný výpočet daňovej povinnosti fyzickej osoby – živnostníka v Slovenskej republike a v Českej republike. Záver tretej kapitoly bol zameraný na pandémiu COVID-19 a jej dopad na živnostenské podnikanie. Výsledkom riešenia danej problematiky je zhrnutie základných zistení a navrhnutie odporúčaní pre SR v oblasti zdaňovania živnostníkov.

Kľúčové slová:

Samostatne zárobkovo činná osoba, živnosť, prevádzkovanie živnostenského podnikania, zdaňovanie fyzických osôb, pandémie COVID-19

ABSTRACT

FAZEKAŠOVÁ, Viktória: *Taxation of self-employed persons in the European area.* – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance. – Thesis Supervisor: Marcela Rabatinová, PhD. Ing. – Bratislava: FNE EU, 2023, 92 p.

The presented thesis delves into the subject of the taxation of self-employed persons in the European area. The objective of the thesis was to conduct a comparative analysis of the taxation systems applicable to sole traders in Slovakia, the Czech Republic, Austria, Hungary, Germany, and the Netherlands with the goal of identifying recommendations that could help promote the trade business form in Slovakia. The first chapter of the thesis provides a theoretical foundation that outlines the definition of key terms such as self-employed person, trade, and the various possibilities for the operation of trade business in selected countries of the European Union. The second chapter of the thesis defines the main objective, research methodology, and methods employed in conducting the research. The third chapter presents a detailed analysis of the taxation of sole traders in the selected countries, with a focus on the components that regulate the tax base for private individuals. Using a model scenario, the chapter presents a calculation of the tax liability of a natural person, specifically a sole trader in the Slovak Republic and the Czech Republic. Furthermore, the conclusion of the third chapter was focused on the COVID-19 pandemic and its impact on the sole trade business. As a result of the solution of the given problem, the conclusion of the research provides a summary of the key findings and proposes recommendations for the Slovak Republic in the area of taxation of sole traders.

Key words:

Self-employed person, trade, operation of trade business, taxation of private individuals, COVID–19 pandemic

OBSAH

Úvod.....	8
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	10
1.1 Teoretické vymedzenie pojmu samostatne zárobkovo činná osoba	10
1.2 Teoretické vymedzenie pojmu živnosť.....	11
1.3 Živnostenské podnikanie v Európskej únii	13
1.3.1 Živnostenské podnikanie v Slovenskej republike.....	16
1.3.2 Živnostenské podnikanie v Českej republike	21
1.3.3 Živnostenské podnikanie v Rakúsku	25
1.3.4 Živnostenské podnikanie v Maďarsku.....	28
1.3.5 Živnostenské podnikanie v Nemecku	31
1.3.6 Živnostenské podnikanie v Holandsku	34
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	36
2.1 Cieľ práce.....	36
2.2 Metodika práce a metódy skúmania	38
3 Výsledky práce a diskusia	39
3.1 Zdaňovanie fyzických osôb – živnostníkov v Slovenskej republike	39
3.2 Zdaňovanie fyzických osôb – živnostníkov v Českej republike.....	49
3.3 Zdaňovanie fyzických osôb - živnostníkov v Rakúsku	55
3.4 Zdaňovanie fyzických osôb - živnostníkov v Maďarsku.....	59
3.5 Zdaňovanie fyzických osôb - živnostníkov v Nemecku.....	62
3.6 Zdaňovanie fyzických osôb - živnostníkov v Holandsku.....	65
3.7 Analýza daňovej povinnosti fyzickej osoby – živnostníka v SR a ČR.....	69
3.8 Pandémia COVID–19 a jej vplyv na živnostenské podnikanie.....	72
3.9 Diskusia	76
Záver	81
Zoznam použitej literatúry	83

Zoznam grafov

Graf 1 Podiel samostatne zárobkovo činných osôb v krajinách EÚ za rok 2020	14
Graf 2 Počet živnostníkov na Slovensku v rokoch 2008 – 2021	16
Graf 3 Počet živnostníkov – fyzických osôb v Českej republike v rokoch 2009 – 2022 ..	22
Graf 4 Celkový počet živnostníkov v Českej republike v roku 2022 podľa druhov živností	22
Graf 5 Vývoj počtu samostatne zárobkovo činných osôb v Rakúsku za rok 2009 – 2021	26
Graf 6 Vývoj počtu samostatne zárobkovo činných osôb v Maďarsku za rok 2009 – 2021	29
Graf 7 Vývoj počtu samostatne zárobkovo činných osôb v Nemecku za rok 2009 – 2021	32
Graf 8 Vývoj počtu samostatne zárobkovo činných osôb v Holandsku za rok 2009 – 2021	35
Graf 9 Vývoj počtu samostatne zárobkovo činných osôb počas pandémie COVID-19 vo vybraných štátoch v roku 2020	74

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Porovnanie výhod a nevýhod podnikania na živnosť	12
Tabuľka 2 Všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti v SR	18
Tabuľka 3 Druhy živností v SR	19
Tabuľka 4 Pozastavenie prevádzkovania živnosti	20
Tabuľka 5 Všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti v ČR	23
Tabuľka 6 Živnostenské podnikanie v Rakúsku	27
Tabuľka 7 Sadzba dane z príjmov fyzických osôb v roku 2023	40
Tabuľka 8 Porovnanie uplatnenia paušálnych a skutočných výdavkov	42
Tabuľka 9 Nezdaniiteľná časť základu dane na daňovníka za rok 2023	43
Tabuľka 10 Nezdaniiteľná časť základu dane na manželku za rok 2023	44
Tabuľka 11 Mesačná výška daňového bonusu na dieťa v roku 2023	45
Tabuľka 12 Ohraničenie sumy daňového bonusu za rok 2023 v závislosti od počtu vyživovaných detí	45
Tabuľka 13 Odvodová povinnosť SZČO do zdravotnej a Sociálnej poisťovne za rok 2023	47
Tabuľka 14 Minimálny vymeriavací základ a minimálne odvody SZČO do zdravotnej poisťovne platné od 1.1.2023	47
Tabuľka 15 Odvody samostatne zárobkovo činnnej osoby na sociálne poistenie pre rok 2023	48
Tabuľka 16 Lehoty na podanie daňového priznania za rok 2022	48
Tabuľka 17 Sadzby dane z príjmov fyzických osôb za rok 2023	49
Tabuľka 18 Prehľad paušálnych pásiem v závislosti od výšky príjmov za rok 2023	51
Tabuľka 19 Ročný súhrn zliav na dani za rok 2023	52
Tabuľka 20 Odvodová povinnosť SZČO do zdravotnej a Sociálnej poisťovne za rok 2023	54

Tabuľka 21	Lehoty na podanie daňového priznania za rok 2022	54
Tabuľka 22	Sadzby dane z príjmov fyzických osôb za rok 2023	56
Tabuľka 23	Maximálna výška rodinného bonusu za rok 2023	58
Tabuľka 24	Príspevky na sociálne zabezpečenie pre SZČO v roku 2023	58
Tabuľka 25	Lehoty na podanie daňového priznania za rok 2022	59
Tabuľka 26	Daňový bonus na dieťa v roku 2023.....	61
Tabuľka 27	Sadzby dane z príjmov fyzických osôb za rok 2023	62
Tabuľka 28	Sadzby dane z príjmov fyzických osôb pre spoločné zdanenie manželov za rok 2023	63
Tabuľka 29	Odvodová povinnosť SZČO na zdravotné poistenie za rok 2023	65
Tabuľka 30	Sadzby dane z príjmov fyzických osôb za rok 2023	66
Tabuľka 31	Sadzby dane z príjmov fyzických osôb za rok 2023	66
Tabuľka 32	Všeobecná daňová úľava za rok 2023	67
Tabuľka 33	Daňová úľava na dieťa za rok 2023.....	68
Tabuľka 34	Sadzby príspevkov na národné poistenie za rok 2023.....	68
Tabuľka 35	Daňová analýza živnostníka za rok 2023 v Slovenskej republike.....	70
Tabuľka 36	Daňová analýza živnostníka za rok 2023 v Českej republike	71
Tabuľka 37	Prehľad opatrení pre samostatne zárobkovo činné osoby	75
Tabuľka 38	Komparácia sadzieb daní z príjmov FO vo vybraných krajinách za rok 2023	77
Tabuľka 40	Prehľad odporúčaní v oblasti zdaňovania živnostníkov v SR.....	79

Zoznam schém

Schéma 1	Výnimky zo živnostenskej činnosti.....	12
Schéma 2	Vymedzenie cieľov diplomovej práce.....	37

Úvod

Téma zdaňovania príjmov fyzických osôb bude vždy aktuálna, pretože daňová legislatíva prechádza neustálymi zmenami a reformami, s ktorou by mali byť daňovníci dostatočne oboznámení a najmä z toho dôvodu sme sa rozhodli podrobnejšie venovať danej problematike v nami vybraných krajinách Európskej únie. Reformy sa týkajú daňovníkov každej krajiny, či už podnikajú na základe živnostenského oprávnenia, na základe iného než živnostenského oprávnenia alebo sú zamestnancami. Ich snahou je minimalizácia daňovej povinnosti prostredníctvom uplatnenia rôznych daňových výdavkov a zvýhodnení. K tomu je však potrebná znalosť daňových zákonov a taktiež orientácia v problematike zdaňovania fyzických osôb.

Ak sa fyzická osoba rozhodne podnikat' mala by starostlivo zvážiť vhodný výber formy podnikania, na ktorú má vplyv daňové a odvodové zaťaženie. Najrozšírenejšou formou v mnohých európskych krajinách je podnikanie na základe živnostenského oprávnenia. Výhodou podnikania na základe živnosti je relatívne nízke administratívne zaťaženie, tiež potreba menšieho objemu kapitálu a možnosť uplatnenia rôznych odpočítateľných položiek základu dane. Nevýhodou je vyššie odvodové zaťaženie živnostníka, nemožnosť uplatnenia rôznych zamestnaneckých benefitov a ručenie celým svojím obchodným aj osobným majetkom.

Cieľom diplomovej práce bolo porovnanie zdaňovania živnostníkov v Slovenskej republike, Českej republike, Rakúsku, Maďarsku, Nemecku, Holandsku a navrhnutie odporúčaní pre SR, ktoré by prispeli k podpore živnostenskej formy podnikania.

V práci sme sa bližšie venovali problematike v troch kapitolách. V prvej kapitole sme charakterizovali pojmy ako samostatne zárobkovo činná osoba a živnosť podľa platných daňových legislatív. V ďalšej časti sme sa venovali živnostenskému podnikaniu v Európskej únii so zameraním na štatistiky súvisiace s vývojom počtu živnostníkov za posledných desať rokov, rodovú a odvetvovú štruktúru živnostníkov. Následne sme porovnávali podmienky prevádzkovania živnostenského podnikania vo vybraných krajinách Európskej únie.

V druhej kapitole je vymedzený hlavný cieľ diplomovej práce a parciálne ciele, ktoré napomáhali k splneniu hlavného cieľa. Poukázali sme na metodiku a metódy skúmania využité v záverečnej práci.

Tretia kapitola sa zaoberá zdaňovaním príjmov fyzických osôb – živnostníkov v šiestich členských štátoch Európskej únie. Komparácia bola zameraná na krajiny

Slovenskej republiky, Českej republiky, Rakúska, Maďarska, Nemecka a Holandska. Bližšie sme objasnili uplatnenie sadzieb daní z príjmov fyzických osôb, odpočítateľné položky od základu dane ako nezdaniteľné minimá na daňovníka a jeho manželku (manžela) alebo daňový bonus na dieťa. Definovali sme si podmienky na priznanie nároku a spôsob výpočtu vyššie uvedených položiek. Pozornosť sme venovali aj odvodovému zaťaženiu samostatne zárobkovo činných osôb do zdravotnej a Sociálnej poisťovne. Ďalej sme zdôraznili povinnosť podať daňové priznanie k dani z príjmov fyzických osôb a lehoty vyplývajúce zo zákona o dani z príjmov v z. n. p. Prostredníctvom modelovej situácie sme poukázali na výpočet daňovej povinnosti fyzickej osoby – živnostníka v Slovenskej republike a v Českej republike. Záver bol venovaný dopadu pandémie COVID-19 na živnostenské podnikanie a prijatým daňovým opatreniam poskytnutým samostatne zárobkovo činným osobám.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Vo všeobecnosti je živnosť spájaná s podnikateľskými aktivitami malého rozsahu, vykonávaná buď priamo živnostníkom alebo za pomoci jeho rodinných príslušníkov.¹

Podnikanie na základe živnostenského oprávnenia sa vyznačuje jednoduchosťou a nízkymi počiatočnými nákladmi, a práve preto si budúci podnikatelia vyberajú túto formu najčastejšie. Tvorí podstatnú časť ekonomiky, pretože v súčasnosti už aj malí podnikatelia - živnostníci zabezpečujú tvorbu pracovných miest, zlepšujú finančnú situáciu domácností a v poslednom rade podporujú ekonomický rast a rozvoj spoločnosti v danej krajine. Rozhodovanie živnostníka v podnikaní je vo veľkej miere ovplyvnené daňovo odvodovým zaťažením, ktoré pre neho predstavuje finančnú záťaž. V členských štátoch Európskej únie je celkové zaťaženie rovnomerne rozložené medzi odvody, priame dane a nepriame dane.

V nasledujúcej časti práce si zadefinujeme pojem samostatne zárobkovo činná osoba na základe platných právnych noriem v Slovenskej republike. Ďalej si charakterizujeme pojem živnosť a s ňou súvisiace výhody a nevýhody, ktoré majú podstatný vplyv pri výbere formy podnikania. Taktiež sa budeme venovať živnostenskému podnikaniu v Európskej únii na základe medzinárodných štatistík. Na záver porovnáme možnosti prevádzkovania živnostenského podnikania v Slovenskej republike, v Českej republike, v Rakúsku, v Maďarsku, v Nemecku a v Holandsku.

1.1 Teoretické vymedzenie pojmu samostatne zárobkovo činná osoba

Samostatne zárobkovo činnú osobu (SZČO) môžeme definovať ako fyzickú osobu, ktorá vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť. Za samostatnú zárobkovú činnosť sa považuje prevádzkovanie živnosti na základe živnostenského oprávnenia, patrí sem aj činnosť realizovaná v poľnohospodárskej výrobe vrátane vodného a lesného hospodárstva ale aj činnosť vykonávaná na základe osobitných predpisov ako daňové poradenstvo, audítorská činnosť či advokátska činnosť.²

Pojem samostatne zárobkovo činná osoba charakterizuje niekoľko platných právnych noriem v Slovenskej republike z rôznych pohľadov, a to:

- Zákon č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní v z. n. p.,

¹ VEBER, Jaromír – SRPOVÁ, Jitka. *Podnikání malé a střední firmy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. s. 17. ISBN: 8024710692.

² POHORELÁ, Petra. *Kto je SZČO a čo je SZČ (samostatná zárobková činnosť)?* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2020. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/zivnost/kto-je-szco-a-co-je-szc-samostatna-zarobkova-cinnos>

- Zákon č. 513/1991 Obchodný zákonník v z. n. p.,
- Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v z. n. p.,
- Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v z. n. p.,
- Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení v z. n. p.

Zákon č. 513/1991 Obchodný zákonník v z. n. p. charakterizuje podnikateľa ako:

- a. osobu zapísanú v obchodnom registri,
- b. osobu, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia,
- c. osobu, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov,
- d. fyzickú osobu, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu.

Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v z. n. p. definuje samostatne zárobkovo činnú osobu ako fyzickú osobu, ktorá dovŕšila vek 18 rokov a v kalendárnom roku, v ktorom jej vznikla alebo pretrváva povinnosť platiť dôchodkové a nemocenské poistenie, dosahovala príjmy z podnikania alebo inej samostatne zárobkovej činnosti uvedené v § 6 odsek 1 a 2 zákona o dani z príjmov. S výnimkou fyzickej osoby, ktorá na základe zmluvy vykonáva osobnú asistenciu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím.

Podľa zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení v z. n. p. sa samostatne zárobkovo činná osoba považuje za fyzickú osobu, ktorá dovŕšila 18 rokov a je oprávnená na vykonávanie alebo na prevádzkovanie zárobkovej činnosti podľa § 10b odsek 1 písmeno b) a odsek 2 a 3, alebo má príjem z tejto činnosti.

1.2 Teoretické vymedzenie pojmu živnosť

V súčasnosti je živnosť považovaná za najrozšírenejšiu formu podnikania nielen v Slovenskej republike, ale aj v ostatných európskych krajinách.

Živnosťou je sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených zákonom č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov.

Živnostenský zákon vymedzuje celý rad činností, ktoré nemožno považovať za živnosť. Ide o činnosti, ktoré sú vykonávané na základe osobitných predpisov a na ich výkon

sa vyžadujú prísnejšie podmienky ako dosiahnutie požadovaného stupňa vzdelania, profesijné skúšky alebo minimálna doba odbornej praxe. V nasledujúcej schéme 1 je zobrazená časť výnimiek zo živnostenskej činnosti.

Schéma 1 Výnimky zo živnostenskej činnosti

Vykonávanie liečiteľskej činnosti

Využívanie výsledkov duševnej tvorivej činnosti

Činnosť pri výkone povolání

- psychológov a zdravotníckych pracovníkov
- veterinárnych lekárov
- advokátov, notárov, súdnych exekútorov
- znalcov a tlmočníkov
- auditorov a daňových poradcov
- reštaurátorov kultúrnych pamiatok

Činnosť bánk a pobočiek zahraničných bánk

Činnosť športovca a športového odborníka podľa osobitného predpisu

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v z. n. p.

V nižšie uvedenej tabuľke 1 sú uvedené výhody a nevýhody, nakoľko budúci podnikatelia musia vhodne zvážiť výber formy podnikania.

Tabuľka 1 Porovnanie výhod a nevýhod podnikania na živnosť

Výhody	Nevýhody
Rýchle a jednoduché otvorenie živnostenského oprávnenia	Ručenie celým svojím majetkom
Nízke počiatočné náklady	Riziko neúspechu
Možnosť uplatnenia paušálnych výdavkov	Možné problémy so získaním kapitálu
Možnosť uplatnenia NČZD a daňového bonusu	Bez zamestnaneckých benefitov (dovolenka, náhrada mzdy, odstupné)
Jednoduchá evidencia účtovníctva	Nižšie nemocenské dávky, dôchodok
Zisk z podnikania patrí majiteľovi	Administratívne zaťaženie živnostníka

Zdroj: vlastné spracovanie podľa SLOVAK BUSINESS AGENCY. Analýza spracovania vybraných aspektov podnikania SZČO [elektronický zdroj]. Bratislava, 2020. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2020/05/Analýza-vybraných-aspektov-podnikania-SZČO-1.pdf>

1.3 Živnostenské podnikanie v Európskej únii

V Európskej únii je podiel samostatne zárobkovo činných osôb pomerne stabilný i napriek tomu, že samostatná zárobková činnosť prechádza neustálymi zmenami. V roku 2017 došlo k poklesu samostatne zárobkovo činných osôb v odvetví poľnohospodárstva a na druhej strane sa zvýšil podiel vo verejnom sektore a v sektore služieb.³

Samostatná zárobková činnosť sa v Európskej únii presadzuje ako spôsob podpory inovácií a tvorby kvalitných pracovných miest. Je potrebou odstraňovať bariéry pre tých, ktorí sa chcú stať samostatne zárobkovo činnými osobami, poskytnúť im podporu pri rozvoji ich podnikateľskej činnosti. Tvorcovia politik hľadajú viacero spôsobov, aby motivovali ľudí k založeniu vlastného podniku. Predpokladá sa, že rastúci počet samostatne zárobkovo činných osôb si želá väčšiu nezávislosť a samostatnosť vo svojom podnikaní. Avšak sa vyskytujú aj pochybnosti, že samostatná zárobková činnosť nie je vždy výsledkom skutočnej voľby a zároveň je tu nižšia sociálna ochrana a vysoká finančná neistota ako v prípade pracovného pomeru. Pre tieto skupiny je potrebná ochrana vo forme uplatnenia dávok v prípade nezamestnanosti, pracovných úrazov a choroby, ktorá by zmiernila riziká spojené so samostatne zárobkovou činnosťou.⁴

Od roku 2011 má podiel samostatne zárobkovo činných osôb v členských štátoch EÚ-27 klesajúcu tendenciu. V roku 2011 bol podiel samostatne zárobkovo činných osôb z celkovej zamestnanosti na úrovni 14,6 %, v roku 2014 to bolo 14,4 %, v roku 2018 dosahoval hodnotu 13,4 % a v aktuálnom roku ja na najnižšej úrovni.

V druhom štvrtroku 2021 v EÚ-27 bolo 13,3 % samostatne zárobkovo činných osôb vo veku od 20 do 64 rokov. Zvyšní pracujúci boli prevažne klasifikovaní ako zamestnanci a to až 87 %. Medzi samostatne zárobkovo činnými osobami mali prevahu muži a to 67 % a ženy predstavovali zvyšných 33 %. Podľa vekových kategórií najväčší podiel samostatne zárobkovo činných osôb bol vo veku 55-64 rokov a to 17 %, ďalej 13 % vo veku 25-54 rokov a 4 % vo veku 15-24 rokov. Myslíme si, že samostatne zárobkovo činné osoby v staršom veku majú zvyčajne viac skúseností, ako aj väčšie kapitálové úspory a ľahšiu dostupnosť k úverom, s ktorými môžu začať podnikat'. Samostatná zárobková činnosť je o niečo rozšírenejšia medzi osobami s nízkym stupňom dosiahnutého vzdelania a to na úrovni 16 %, 12 % samostatne zárobkovo činných osôb dosahuje stredný stupeň vzdelania a 13 %

³ EUROFOUND. *Exploring self-employment in the European Union* [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.european-microfinance.org/sites/default/files/document/file/exploring-self-employment-in-the-european-union.pdf>

⁴ Tamtiež, s. 13

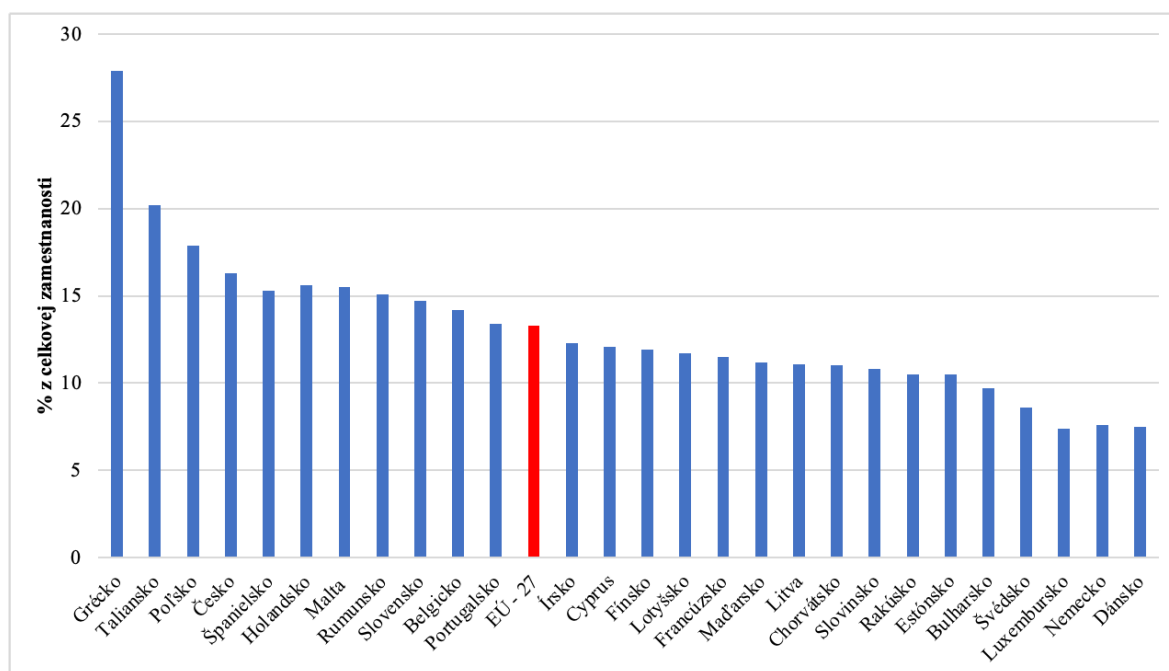
s vysokým stupňom vzdelania. Na jednej strane predpokladáme, že samostatne zárobkovo činné osoby budú vysoko kvalifikované osoby ale bolo dokázané, že osoby s určitým znevýhodnením na trhu práce, ako napríklad migranti v krajinách s nízkou aktivačnou politikou sa stávajú samostatne zárobkovo činnými osobami, pretože to predstavuje jednoduchšiu príležitosť na trh práce. Tento následok sa môže týkať najmä ľudí s nízkou alebo žiadnou kvalifikáciou.⁵

V treťom štvrtroku 2021 najväčšie zastúpenie samostatne zárobkovo činných osôb bolo v odvetví poľnohospodárstva, lesníctva a rybárstva. Naopak, niektoré profesie vykazovali veľmi nízky podiel samostatne zárobkovo činných osôb a to administratíva, obsluha strojov a zariadení.⁶

Hoci podiel samostatne zárobkovo činných osôb je v roku 2021 takmer totožný s rokom 2018, jednotlivé krajiny vykazujú veľmi odlišné trendy.

Nasledujúci graf 1 zobrazuje podiel samostatne zárobkovo činných osôb v krajinách EÚ-27 za rok 2020 v % z celkovej zamestnanosti.

Graf 1 Podiel samostatne zárobkovo činných osôb v krajinách EÚ za rok 2020

Zdroj: vlastné spracovanie podľa CEDEFOP. *Self-employment* [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/skills-intelligence/self-employment?year=2020&country=EU>

⁵ EUROSTAT. *Majority of the self-employed in the EU are men* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20211123-2>

⁶ EUROSTAT. *Employment in detail – quarterly statistics* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Employment_in_detail_-_quarterly_statistics&oldid=584638#Self-employment:_outline_and_latest_developments

Na grafe 1 môžeme vidieť, že len necelých 14 % osôb v priemere Európskej únie za rok 2020 je samostatne zárobkovo činných. Najväčší podiel samostatne zárobkovo činných osôb je v ekonomikách južnej a strednej Európy, pričom najvyšší podiel je v Grécku kde viac ako 25 % osôb je samostatne zárobkovo činných. Ďalej nasleduje Taliansko na úrovni 20,2 %, Poľsko 17,9 %, Česko 16,3 % a Španielsko 15,3 % z celkovej zamestnanosti. Vyššie spomínané krajiny sa nachádzajú vysoko nad priemerom EÚ-27 (13,3 %). Grécko, Taliansko, Poľsko a Španielsko majú tradične vysoký podiel samostatne zárobkovo činných osôb, čo je spôsobené s významným zastúpením poľnohospodárstva, služieb a nelegálnej práce v týchto krajinách.

Na opačnej strane sú krajiny s najnižším podielom samostatne zárobkovo činných osôb a to Dánsko 7,5 %, Nemecko 7,6 %, Luxembursko 7,4 % a Švédsko 8,6 % z celkovej zamestnanosti. Krajiny s aktívnejšou politikou na trhu práce majú nižší výskyt nelegálnej práce, čo môže byť jedným z dôvodov, prečo je miera nezamestnanosti v daných krajinách nižšia. Podiel samostatne zárobkovo činných osôb v Portugalsku 13,4 % a Írku 12,3 % je takmer totožný s priemerom EÚ-27 (13,3 %).

Až 60 % osôb sa stalo samostatne zárobkovo činnými osobami na základe vlastného rozhodnutia a to najčastejšie v Belgicku, Fínsku a Švédsku. Približne 20 % samostatne zárobkovo činných osôb v EÚ-27 nemali inú alternatívu práce a to hlavne v krajinách ako Portugalsko, Rakúsko a Rumunsko. Je pravdepodobnejšie, že tí, ktorí sa stali samostatne zárobkovo činnými osobami na základe svojho rozhodnutia prijímajú výzvy a vytvárajú kreatívne podniky.

Čo sa týka rozdelenia podľa hospodárskych odvetví, viac ako 70 % samostatne zárobkovo činných osôb pôsobí v poľnohospodárstve, lesníctve a v rybolove a to najmä v Grécku, Poľsku, Írsku a Rumunsku.

Nasledujúca časť práce je zameraná na poukázanie možností prevádzkovania živnostenského podnikania vo vybraných štátoch EÚ (Slovenská republika, Česká republika, Rakúsko, Maďarsko, Nemecko a Holandsko).

1.3.1 Živnostenské podnikanie v Slovenskej republike

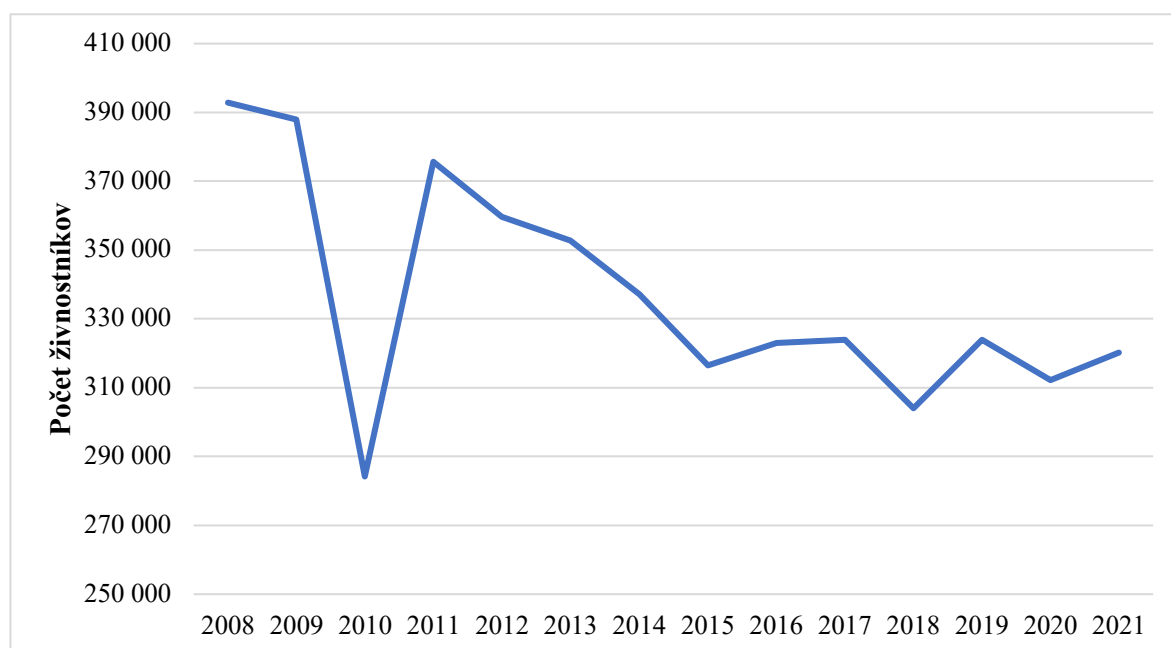
„Živnostenské podnikanie má na Slovensku dlhoročnú tradíciu, a to napriek tomu, že počas obdobia fungovania centrálne riadenej ekonomiky boli živnosti prevádzkované len vo veľmi obmedzenom režime.“⁷

Predchodcom živnostenského podnikania na Slovensku boli cechy, ktoré plnili významné úlohy v rozvoji remesla a v živote remeselníkov. Zabezpečovali nákup a rozdeľovanie surovín, takisto predaj výrobkov, chránili svojich členov pred konkurenciou a dohliadali na technickú úroveň remesla. Základnou podmienkou na vykonávanie remesla bolo členstvo v cechoch. Remeselníci, ktorí neboli členmi v cechoch nemohli obchodovať na trhoch a boli označovaní za „fušera“.⁸

V roku 1991 bol prijatý zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní, ktorý umožňuje fyzickým osobám prevádzkovať živnosť po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom.

V nižšie uvedenom grafe 2, je zobrazený vývoj počtu živnostníkov na Slovensku za roky 2008 – 2021.

Graf 2 Počet živnostníkov na Slovensku v rokoch 2008 – 2021

Zdroj: vlastné spracovanie podľa DATA CUBE. Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností [elektronický zdroj. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://datacube.statistics.sk/#/view/sk/VBD_SK_WIN/og3002rr/v_og3002rr_00_00_00_sk

⁷ SLOVAK BUSINESS AGENCY. *Všeobecná voľná živnosť* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2021/09/Vseobecna-volna-zivnost.pdf>

⁸ SLOVENSKÝ ŽIVNOSTENSKÝ ZVÄZ. *História živnostníctva na Slovensku pred rokom 1958* [elektronický zdroj. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <http://www.szz.sk/historia-szz.html>

Na grafe 2 môžeme vidieť, že vývoj počtu živnostníkov na Slovensku od roku 2008 má kolísavú tendenciu. V roku 2008 počet živnostníkov dosiahol svoj vrchol a to na úrovni 392 841 (osôb). Najviac živnostníkov v tom období pôsobilo v odvetví obchodu, stavebníctva, priemyselnej výroby a v nehnuteľnostiach.⁹

K poklesu počtu živnostníkov došlo v roku 2009, ktorý bol ovplyvnený najmä hospodárskou krízou na našom území. Vysoké odvodové zaťaženie a zníženie príjmov mali negatívny vplyv na živnostenského podnikanie. Mnohí živnostníci v tom období museli ukončiť svoju činnosť, nakoľko mali záväzky voči poisťovniam, pretože suma odvodov sa vyčíslovala z daňového priznania za predošlý rok, kedy hospodárska kríza na našom území ešte nebola.¹⁰

Od roku 2011 až do roku 2015 pozorujeme pokles a to hlavne z dôvodu opakovaného zvyšovania vymeriavacieho základu pre SZČO, čo viedlo k zvyšovaniu daňovo-odvodového zaťaženia. Časté zvyšovanie odvodov odrádza živnostníkov od tejto firmy podnikania. Mnohí živnostníci preto prestupujú do zamestnaneckého pomeru alebo zakladajú spoločnosti s ručením obmedzeným.¹¹

Po roku 2016 nastal výrazný nárast počtu živnostníkov a to najmä z dôvodu zníženia daňového zaťaženia. Vznik nových živnostníkov bol ovplyvnený zvýšením paušálnych výdavkov zo 40 % na 60 % z úhrnu príjmov a taktiež aj zvýšenie ich ročného limitu z 5040 eur na 20 000 eur a od roku 2018 možnosť zvýšenia odpočtu výdavkov na výskum a vývoj. Začiatkom roka 2020 tiež vstúpilo do platnosti zníženie sadzby dane z príjmov z 21 % na 15 % pre právnické osoby a živnostníkov s ročnými príjmami do 100 000 eur (od roku 2021 sa hranica príjmu znížila na 49 790 eur).¹²

V roku 2020 bol pozorovaný pokles živnostníkov a to na úroveň 312 269 (osôb) v dôsledku zhoršenia podnikateľského prostredia vplyvom nástupu koronakrízy. Najviac zasiahnutými sektormi v oboch vlnách pandémie boli stravovacie služby, ubytovacie služby a služby starostlivosti o ľudské telo (kaderníctvo, holičstvo, manikúra, pedikúra). Vláda Slovenskej republiky však prijala potrebné opatrenia na podporu malých a stredných

⁹ BENKO, Ján. *Vývoj počtu živnostníkov a samostatne hospodáriacich roľníkov v rokoch 2005 až 2014* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2016. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/pravne-formy/vyvoj-zivnostnici-rolnici-2014-2015>

¹⁰ SLOVAK BUSINESS AGENCY. *Analýza vývoja dopadov hospodárskej krízy na MSP* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.sbagency.sk/sites/default/files/7-analyzavyvojadopadovhospodarskejkrizynamsp-finalv2mm-1.pdf>

¹¹ SLOVAK BUSINESS AGENCY. *Atlas MSP na Slovensku – Mapovanie vývoja MSP v priestore a čase* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.sbagency.sk/sites/default/files/atlas-msp.pdf>

¹² Tamtiež, s. 17

podnikov, prostredníctvom ktorých sa zaviedli formy finančnej pomoci, či rôznych úľav na zmiernenie negatívnych dopadov pandémie, finančné príspevky pre SZČO, ktorí museli svoje prevádzky zatvoriť alebo svoju činnosť obmedziť.

Podľa aktuálnych štatistík Štatistického úradu na Slovensku podniká na základe živnostenského oprávnenia 320 236 osôb (2021), medziročne počet živnostníkov stúpol o 2,55 %. Nárast počtu živnostníkov bol spôsobený najmä oživením podnikateľského prostredia po viacerých vlnách pandémie COVID-19.¹³

Najväčšie zastúpenie živnostníkov za rok 2021 je v odvetví stavebníctva a to až 94 725 osôb. Nasleduje veľkoobchod a maloobchod, priemyselná výroba a odborné, vedecké a technické činnosti. Najviac živnostníkov za rok 2021 bolo evidovaných v Bratislavskom a Prešovskom kraji. Najnižšie zastúpenie živnostníkov je v Košickom a Banskobystrickom kraji.¹⁴

Živnosť v Slovenskej republike môže prevádzkovať fyzická osoba alebo právnická osoba za podmienok ustanovených zákonom č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v z. n. p..

Tabuľka 2 Všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti v SR

Všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti (§ 6 ods. 1)	a) dosiahnutie veku 18 rokov, b) spôsobilosť na právne úkony, c) a bezúhonnosť.
Osobitné podmienky prevádzkovania živnosti (§ 7)	a) odborná spôsobilosť, b) iná spôsobilosť.

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v z. n. p.

Tabuľka 3 zahŕňa jednotlivé druhy živností a ich podmienky na prevádzkovanie v Slovenskej republike.

¹³ SLOVAK BUSINESS AGENCY. *Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2021* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2022/07/MSP_v_cislach_2021_final.pdf

¹⁴ DATA CUBE. *Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/og3002rr/v_og3002rr_00_00_00_sk

Tabuľka 3 Druhy živností v SR

Remeselné živnosti (§ 20-22)	Podmienkou prevádzkovania je preukázanie odbornej spôsobilosti získanej vyučením v odbore. Zoznam remeselných živností je uvedený v prílohe č. 1 k Živnostenskému zákonu.
Viazané živnosti (§ 23-24)	Podmienkou prevádzkovania je preukázanie odbornej spôsobilosti upravenej osobitnými predpismi. Zoznam viazaných živností je uvedený v prílohe č. 2 k Živnostenskému zákonu.
Voľné živnosti (§ 25)	Podmienkou prevádzkovania je splnenie všeobecných podmienok, preukázanie odbornej ani inej spôsobilosti sa nevyžaduje. Živnosti, ktoré nie sú uvedené v prílohách č. 1 a 2 k Živnostenskému zákonu.

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v z. n. p.

Založenie živnosti predstavuje jednoduchý a časovo nenáročný proces, ktorý je dostupný každému v závislosti od druhu živnosti, ktorý si určitá fyzická alebo právnická osoba chce zriadiť.

Živnosť sa zriaďuje na miestnom príslušnom Živnostenskom úrade – JKM (jednotnom kontaktnom mieste). Ohlásenie živnosti je možné podať osobne v papierovej forme na príslušnom Živnostenskom úrade podľa bydliska fyzickej osoby alebo sídla právnickej osoby. Druhou možnosťou je elektronické ohlásenie živnosti cez internetový portál www.slovensko.sk, kde však musí mať žiadateľ aktivovaný elektronický občiansky preukaz aj s aktuálnym podpísaným certifikátom.¹⁵

Fyzická osoba pri založení živnosti musí vyplniť formulár pre fyzickú osobu na ohlásenie voľnej, remeselnej alebo viazanej živnosti, ktorý je dostupný na stránke Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Formulár pozostáva najmä z osobných údajov podnikateľa, miesta podnikania, predmetov podnikania a dokladov, na základe ktorých preukazuje odbornú spôsobilosť pri ohlasovaní viazanej a remeselnej živnosti.

Fyzická osoba je povinná pri ohlásení živnosti priložiť nasledovné doklady:

- doklad preukazujúci odbornú spôsobilosť,
- doklad o úhrade správneho poplatku pri založení živnosti,

¹⁵ ŠUTYOVÁ, Zuzana. *Založenie živnosti v roku 2020 – postup povinnosti* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2019. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/zivnost/zalozenie-zivnosti-2020-postup-povinnosti>

- doklad preukazujúci oprávnenie užívať nehnuteľnosť (len v prípade ak, adresa miesta podnikania fyzickej osoby je odlišná od miesta bydliska).¹⁶

Registračnú povinnosť u správcu dane, prihlásenie do systému povinného zdravotného a sociálneho poistenia vykoná za fyzickú osobu jednotné kontaktné miesto.

Správne poplatky pri vydaní osvedčenia o živnostenskom oprávnení:

- Voľná živnosť – 5 eur (*elektronicky – bez poplatku*)
- Remeselná živnosť alebo viazaná živnosť – 15 eur (*elektronicky – 7,50 eur*)

Ak fyzická osoba spĺňa všetky podmienky a náležitosti ustanovené živnostenským zákonom do troch pracovných dní odo dňa ohlásenia živnosti mu Živnostenský úrad vydá osvedčenie o živnostenskom oprávnení a prideli identifikačné číslo organizácie. Dôležité je však poznamenať, že fyzická osoba môže začať podnikáť už dňom ohlásenia živnosti.¹⁷

Samostatne zárobkovo činná osoba môže živnosť kedykoľvek zrušiť alebo pozastaviť a to bez udania dôvodu na základe oznámenia Živnostenskému úradu alebo online prostredníctvom webovej stránky slovensko.sk.

„Živnostenské oprávnenie zanikne dňom nasledujúcim po dni doručenia oznámenia o ukončení podnikania živnostenskému úradu, ak nie je uvedený neskorší dátum ukončenia.“¹⁸

V prípade, ak sa živnostník rozhodne pozastaviť svoju živnosť v nižšie uvedenej tabuľke 4 sú zobrazené podmienky prerušenia podľa živnostenského zákona.

Tabuľka 4 Pozastavenie prevádzkovania živnosti

do 31.7. 2021	Obdobie pozastavenia živnosti musí trvať minimálne 6 mesiacov a maximálne 3 roky.
od 1.8. 2021	Obdobie pozastavenia živnosti bez ohraničujúcich minimálnych a maximálnych lehôt v závislosti od aktuálnych potrieb živnostníka.

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v z. n. p.

¹⁶ IDOKLAD. *Detailný návod: ako získať živnostenský list* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.idoklad.sk/blog/detailny-navod-ako-ziskat-zivnostensky-list/>

¹⁷ Tamtiež, s. 20

¹⁸ ÚSTREDNÝ PORTÁL VEREJNEJ SPRÁVY. *Ukončenie živnostenského podnikania* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://www.slovensko.sk/sk/zivotne-situacie/zivotna-situacia/_ukoncenie-zivnostenskeho-podnikania/

Výška správneho poplatku pri pozastavení prevádzkovania živnosti je 4 € a pri elektronickom oznámení je účtovaný poplatok 2 €. ¹⁹ Výhodou pri pozastavení živnosti je, že fyzická osoba neplatí odvody do zdravotnej a Sociálnej poisťovne a ani preddavky na daň z príjmov.

1.3.2 Živnostenské podnikanie v Českej republike

V Českej republike je živnosť definovaná ako sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených zákonom č. 455/1991 Sb. o živnostenskom podnikaní v z. n. p. ²⁰

Ku koncu roka 2022 bolo v Českej republike evidovaných 3 124 694 živnostníkov – fyzických osôb. Medziročne sa počet živnostníkov – fyzických osôb zvýšil o viac než 33 206 osôb. ²¹

Nižšie uvedený graf 3 potvrdzuje, že počet živnostníkov – fyzických osôb v Českej republike za rok 2009 – 2022 má rastúcu tendenciu a celkovo došlo k zvýšeniu o 31,15 %. Počas sledovaného obdobia najvyšší počet živnostníkov bol v roku 2022, z čoho 2 084 708 tvorili muži a 1 039 986 predstavovali ženy. Z hľadiska vekovej štruktúry najväčší počet živnostníkov – fyzických osôb je vo veku 46 – 50 rokov a to až 477 701 osôb, t. j. 15,29 % z celkového počtu živnostníkov. Nasleduje veková kategória od 51 až do 55 rokov, v ktorej pôsobí 369 904 živnostníkov. Najnižší počet živnostníkov pozorujeme vo veku pod 18 rokov a vo veku nad 85 rokov. Najväčšie zastúpenie živnostníkov je v oblasti informačných a komunikačných činnostiach, ďalej vo výrobe, obchode, službách a v pohostinskej činnosti. Počet živností sa znížil v odvetví ubytovania, výroby a rozvodu elektriny a v sektore nehnuteľností. ²²

V roku 2023 došlo k viacerým zmenám a to jednou z najdôležitejších bolo zvýšenie minimálnej výšky preddavkov na zdravotné poistenie z 2 627 Kč na 2 722 Kč a na sociálne

¹⁹ MICHALÍKOVÁ, Veronika. *Pozastavenie či zrušenie živnosti – postup a poplatky* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.akmv.sk/pozastavenie-ci-zrusenie-zivnosti-postup-a-poplatky/>

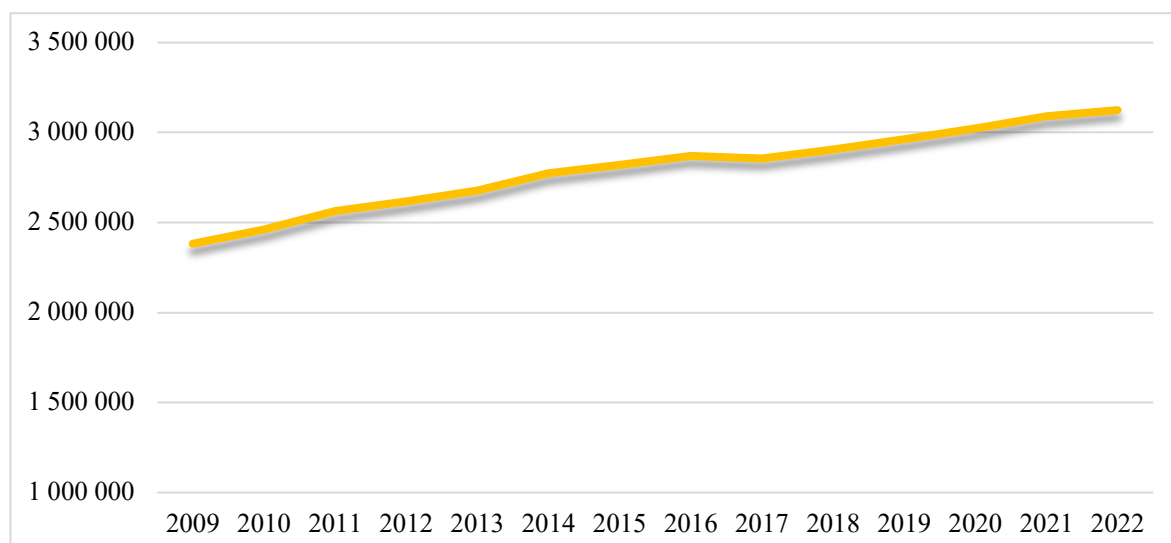
²⁰ Zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenskom podnikaní v z. n. p.

²¹ PRŮVODCE PODNIKÁNÍM. *Podnikání v roce 2021 a 2022 v číslech* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.pruvodcepodnikanim.cz/clanek/podnikani-v-roce-2021-a-2022-v-cislech/>

²² MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Statistické údaje o podnikatelích* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/statisticke-udaje-o-podnikatelich/>

poistenie z 2 841 Kč na 2 994 Kč. Taktiež došlo k rozdeleniu paušálnej dane do troch pásiem s rôznymi mesačnými platbami a k zvýšeniu minimálnej mzdy na 16 200 Kč.²³

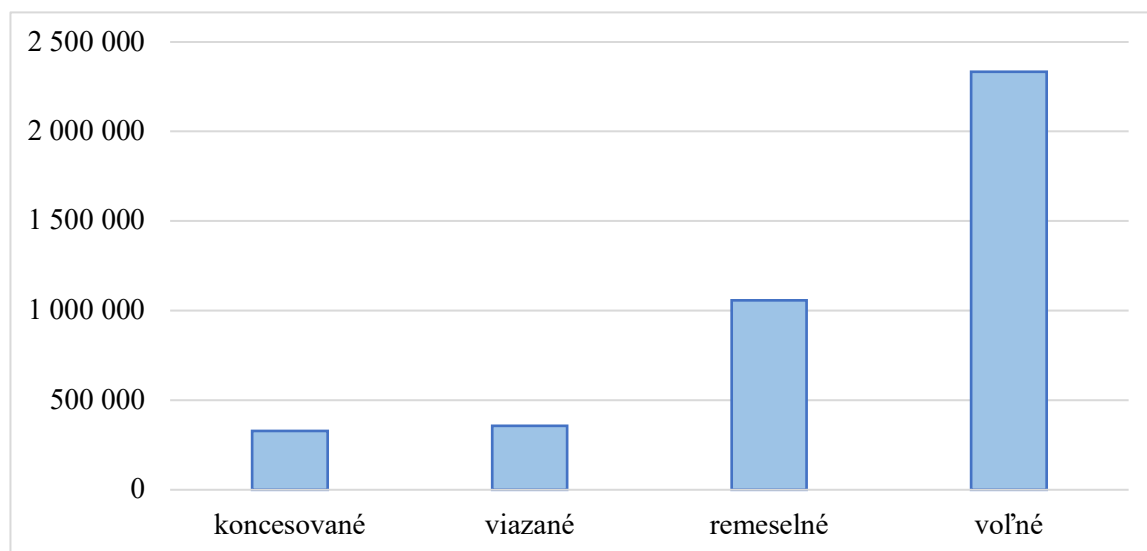
Graf 3 Počet živnostníkov – fyzických osôb v Českej republike v rokoch 2009 – 2022

Zdroj: vlastné spracovanie podľa MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Statistické údaje o podnikatelích [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/statisticke-udaje-o-podnikatelich/>

V nižšie uvedenom grafe 4 je zobrazený počet živnostníkov za rok 2022 podľa jednotlivých druhov živností.

Graf 4 Celkový počet živnostníkov v Českej republike v roku 2022 podľa druhov živností

Zdroj: vlastné spracovanie podľa MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Statistické údaje o podnikatelích [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/statisticke-udaje-o-podnikatelich/>

²³ PRŮVODCE PODNIKÁNÍM. Velký přehled: Daňové povinnosti a novinky v roce 2023 [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.pruvodcepodnikanim.cz/clanek/danove-povinnosti-a-novinky-2023/>

Z uvedených štatistík vyplýva, že aktuálny počet živnostníkov v roku 2022 v Českej republike je 4 077 526, čo predstavuje najvyšší počet v histórii. Fyzické osoby z toho predstavujú 3 124 694 a právnické osoby 952 832. Najviac preferovanou živnosťou je voľná živnosť, pretože na jej prevádzkovanie stačí spĺňať všeobecné podmienky, preukázanie odbornej ani inej spôsobilosti sa nevyžaduje. Voľnú živnosť prevádzkuje 2 334 150 osôb a z toho najväčšie zastúpenie je v sektore informačných a komunikačných služieb. Medzi ďalšie odvetvia, v ktorých v roku 2022 začalo podnikat' najviac ľudí, patrí administratíva, doprava a skladovanie. Ďalej nasledujú remeselné živnosti, ktoré prevádzkuje 1 059 460 osôb. Viazané a koncesované živnosti prevádzkuje spolu 683 916 osôb.

Nasledujúca tabuľka 5 zobrazuje všeobecné a zvláštne podmienky na prevádzkovanie živnosti v Českej republike.

Tabuľka 5 Všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti v ČR

Živnosť môže prevádzkovať fyzická alebo právnická osoba	Zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenskom podnikaní. <i>Fyzická osoba, ktorá nemá bydlisko na území ČR, alebo právnická osoba, ktorá nemá sídlo na území ČR, môže na území ČR prevádzkovať živnosť za rovnakých podmienok ako česká osoba.</i>
Všeobecné podmienky na prevádzkovanie živnosti fyzickými osobami	• plná svojprávnosť, ktorú je možné nahradiť súhlasom súdu so súhlasom zákonného zástupcu nepľnoletého na samostatné prevádzkovanie podnikateľskej činnosti, • bezúhonnosť.
Zvláštne podmienky prevádzkovania živnosti	• odborná spôsobilosť, • iná spôsobilosť.

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenskom podnikaní v z. n. p.

V Českej republike sú definované dva druhy živností, a to živnosť ohlasovacia a živnosť koncesovaná. Živnosť ohlasovacia môže byť prevádzkovaná na základe ohlásenia na Živnostenskom úrade po splnení všeobecných podmienok na prevádzkovanie živnosti. Oprávnenie prevádzkovať živnosť vzniká dňom ohlásenia, okrem výnimiek v § 47 odsek 5 a § 47 odsek 6 až 8 zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenskom podnikaní v z. n. p.

Živnosť ohlasovacia sa delí na:

- remeselné živnosti, podmienkou je preukázanie odbornej spôsobilosti uvedenej v § 21 a 22 zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenskom podnikaní,
- viazané živnosti, podmienkou je preukázanie odbornej spôsobilosti uvedenej v prílohe č. 2 zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenskom podnikaní,
- voľné živnosti, preukázanie odbornej ani inej spôsobilosti sa nevyžaduje.

Živnosť koncesovaná, môže byť prevádzkovaná až po udelení osobitného oprávnenia na podnikanie, takzvanej koncesie. Koncesované živnosti sú uvedené v prílohe č. 3 zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenskom podnikaní v z. n. p.²⁴

Vznik živnostenského oprávnenia v Českej republike závisí od druhu živnosti. Pri ohlasovacích živnostiach sa zriaďuje ohlásením na miestnom Živnostenskom úrade alebo prostredníctvom kontaktného miesta verejnej správy. V prípade, že fyzická alebo právnická osoba predložila všetky potrebné doklady právo na prevádzkovanie živnosti jej vzniká dňom ohlásenia. Pri ohlasovaní živnosti žiadateľ vyplní jednotný Registračný formulár s potrebnými údajmi a predloží ho Živnostenskému úradu alebo formulár zašle poštou alebo elektronicky. Do 5 pracovných dní od registrácie živnosti musí Živnostenský úrad vykonať zápis do živnostenského registra a vydať žiadateľovi výpis zo živnostenského registra.²⁵

Pri koncesovaných živnostiach vznik živnostenského oprávnenia závisí od rozhodnutia Živnostenského úradu. Žiadateľ je povinný vyplniť Žiadosť o koncesiu a predložiť ho na ktoromkoľvek Živnostenskom úrade v Českej republike. K žiadosti je potrebné priložiť doklad o odbornej spôsobilosti takisto výpis z registra trestov, ktorý nesmie byť starší ako 3 mesiace, ďalej doklad preukazujúci právny dôvod užívania priestorov a doklad o zaplatení správneho poplatku. Podľa živnostenského zákona má Živnostenský úrad na rozhodnutie žiadosti o vydanie živnostenského oprávnenia lehotu 30 dní odo dňa podania žiadosti. Do 5 pracovných dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti o udelení koncesie Živnostenský úrad vykoná zápis do živnostenského registra a vydá žiadateľovi výpis zo živnostenského registra.

Správne poplatky pri založení živnosti:

- Ohlasovacia živnosť – 1000 Kč (*elektronicky – 800 Kč*); *za ďalšie ohlásenie živnosti – 400 Kč*

²⁴ JAKE & JAMES. *Koncesovaná živnosť* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.jake-james.cz/koncesovana-zivnost>

²⁵ PODNIKAM. *Založenie voľnej živnosti v Českej republike* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://podnikam.sk/zalozenie-volnej-zivnosti-v-ceskej-republike/>

- Koncesovaná živnost – 1000 Kč (*elektronicky – 800 Kč*); *za ďalšie ohlásenie živnosti – 400 Kč*²⁶

Živnostník v Českej republike môže živnosť kedykoľvek zrušiť alebo pozastaviť a to bez udania dôvodu. Zrušenie živnosti je potrebné oznámiť Živnostenskému úradu, ktorý vydá rozhodnutie o zrušení živnostenského oprávnenia ku dňu doručenia žiadosti alebo ku dňu, ktorý oznámi žiadateľ. Žiadosť o zrušenie živnostenského oprávnenia je súčasťou zmenového listu, ktorý je k dispozícii priamo na Centrálnom registračnom mieste (CRM – Živnostenský úrad alebo pobočka Czech POINT). Po vyplnení a podaní zmenového listu budú všetky príslušné inštitúcie ako Finanční úrad, Česká správa sociálneho zabezpečení a zdravotná poisťovňa informované o prerušení živnosti. Po odoslaní formulára Živnostenský úrad má 30 dní na jeho posúdenie. Počas tejto čakacej lehoty je žiadateľ naďalej samostatne zárobkovo činnou osobou, teda je povinný platiť odvody do sociálnej a zdravotnej poisťovne, viesť účtovníctvo alebo daňovú evidenciu. Ak v žiadosti o ukončenie živnosti nebol uvedený dátum, živnosť zaniká dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o zániku živnostenského oprávnenia vydaného Živnostenským úradom. Živnosť môže zrušiť aj samotný Živnostenský úrad v prípade porušenia podmienok obsiahnutých v živnostenskom zákone alebo Česká správa sociálneho zabezpečení v prípade nedoplatkov na sociálnom poistení.²⁷

1.3.3 Živnostenské podnikanie v Rakúsku

Vývoj počtu samostatne zárobkovo činných osôb v Rakúsku od roku 2009 do roku 2021 zobrazuje nižšie uvedený graf 5. Počas obdobia 2009 – 2021 pozorujeme rastúcu tendenciu vývoja. Kým v roku 2009 počet samostatne zárobkovo činných osôb bol na úrovni 435 900 osôb, v roku 2021 dosiahol hodnotu 500 500 osôb. Podiel samostatne zárobkovo činných osôb je pomerne nízky a to 10,5 % i napriek tomu, že vývoj počtu samostatne zárobkovo činných osôb má pozitívny nárast. V roku 2021 je väčšie zastúpenie samostatne zárobkovo činných osôb u mužov a to 291 000 osôb ako u žien 209 500. Samostatne zárobkovo činné osoby v roku 2021 boli nadpriemerne zastúpené v sektore

²⁶ PORTÁL VERENEJ SPRÁVY. *Vznik živnostenského oprávnění* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://portal.gov.cz/sluzby-vs/vznik-zivnostenskeho-opravneni-S757>

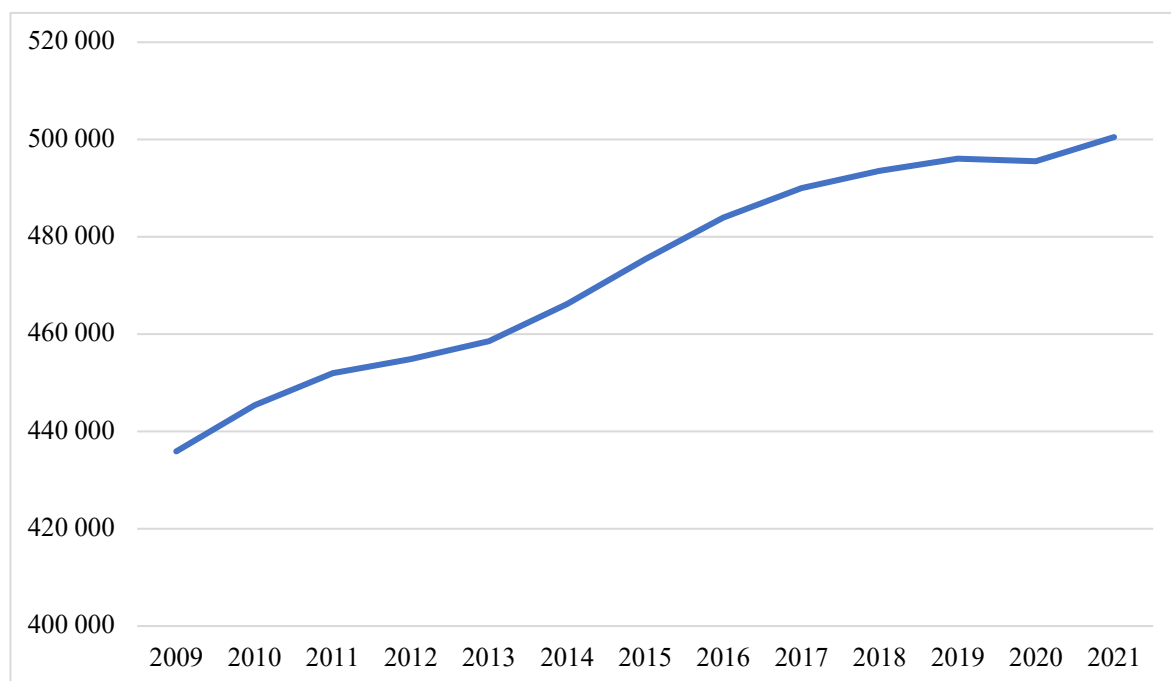
²⁷ JAKE & JAMES. *Jak ukončit živnostenské podnikání* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.jake-james.cz/blog/jak-ukoncit-zivnostenske-podnikani>

poľnohospodárstva a lesníctva, v stavebných a montážnych prácach, nasledoval maloobchod, stravovanie, zdravotnícke a iné osobné služby.²⁸

V roku 2020 došlo k miernemu poklesu samostatne zárobkovo činných osôb na úroveň 495 600 z dôvodu pandémie COVID-19. Následne bolo zavedených niekoľko politických opatrení na podporu samostatne zárobkovo činných osôb, ako napríklad granty vo výške 1000 eur počas šiestich mesiacoch a možnosť zníženia platieb na zdravotné a sociálne poistenie.

Aj rakúska vláda uplatňuje širokú škálu programov na podporu žien, mládeže, starších ľudí, nezamestnaných a znevýhodnených na trhu práce v oblasti podnikania. Tieto programy sú zamerané na uľahčenie osvojenia podnikateľských zručností a zlepšenie prístupu k financovaniu začínajúcich podnikov.²⁹

Graf 5 Vývoj počtu samostatne zárobkovo činných osôb v Rakúsku za rok 2009 – 2021

Zdroj: vlastné spracovanie podľa WIRTSCHAFTSKAMMER ÖSTERREICH. *Statistical yearbook 2022* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://wko.at/statistik/jahrbuch/YEARBOOK_2022.pdf

²⁸ AUSTRIAN INSTITUTE OF ECONOMIC RESEARCH. *Selbständig Erwerbstätige in Österreich* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://www.wifo.ac.at/jart/prj3/wifo/resources/person_dokument/person_dokument.jart?publikationsid=67038&mime_type=application/pdf

²⁹ AUSTRIAN INSTITUTE OF ECONOMIC RESEARCH. *Reports on Austria 8/2022* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://www.wifo.ac.at/jart/prj3/wifo/resources/person_dokument/person_dokument.jart?publikationsid=69712&mime_type=application/pdf

Živnostenské podnikanie v Rakúsku upravuje Zákon o regulácii obchodu a priemyslu – Gewerbeordnung 1994. Podľa tohto zákona sa živnosť definuje ako činnosť, ktorá sa vykonáva samostatne, pravidelne a so zámerom dosiahnutia zisku alebo iného hospodárskeho prospechu bez ohľadu na účel.³⁰

V Rakúsku je možné začať podnikat' hneď po registrácii na Živnostenskom úrade (Gewerbebehörde). „Je dôležité si vopred overiť podmienky pre každú živnosť osobitne, pretože v niektorých prípadoch je potrebné splniť aj dodatočné podmienky na podnikanie.“³¹

V nasledujúcej tabuľke 6 sú zobrazené základné administratívne kroky na prevádzkovanie živnosti v Rakúsku.

Tabuľka 6 Živnostenské podnikanie v Rakúsku

Prevádzkovanie živnosti	
Všeobecné podmienky na prevádzkovanie živnosti fyzickými osobami	- dosiahnutie veku 18 rokov, - občianstvo v štátoch EÚ alebo povolenie na pobyt a prevádzkovanie živnosti na území Rakúska, - nedostatok dôvodov na vylúčenie (odsúdenie za trestný čin, finančné trestné činy).
Druhy živností	
Nezávislé živnosti (Frei Gewerbe)	Na ich prevádzkovanie je potrebné splniť všeobecné podmienky a registráciu na Živnostenskom úrade. Preukázanie kvalifikácie sa nevyžaduje. Nezávislé živnosti – čistenie kanalizácie, prenájom hnuťelných vecí, maloobchod, asfaltovanie vozovky.
Regulované živnosti (Reglementierter Gewerbe)	Okrem všeobecných podmienok na prevádzkovanie sa vyžaduje aj doklad o kvalifikácii pre danú živnosť. Regulované živnosti – očná optika, pekárne, krajčírstvo, plynárenstvo, vykurovací technika.
Ohlásenie živnosti	
Živnostenský úrad, Okresný úrad	Vyplnenie formulára Gewerbeanmeldung, ktorý je možné podať osobne, poštou alebo elektronicky.

³⁰ SENEŠI, Norbert. *Založenie živnosti v Česku, Poľsku, Maďarsku a v Rakúsku* [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/zivnost/zalozenie-zivnosti-v-cesku-polsku-madarsku-rakusku>

³¹ SLOVAK BUSINESS AGENCY. *Všeobecná voľná živnosť* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2021/09/Vseobecna-volna-zivnost.pdf>

Živnostenské oprávnenie	Živnostenský list (Gewerberechtigung) získa žiadateľ až po registrácii na Živnostenskom úrade a po overení potrebných dokladov na prevádzkovanie živnosti. Rakúsky živnostník môže začať podnikáť hneď odo dňa podania žiadosti o získanie oprávnenia na podnikanie.
Správne poplatky	Získanie živnostenského oprávnenia je bez poplatku. Povinný poplatok bude však z titulu povinného členstva v Rakúskej hospodárskej komore (Wirtschaftskammer Österreich), ktorého výška závisí napríklad od obratu.
Pozastavenie živnosti	
Rakúska hospodárska komora (WKÖ)	Formulár na pozastavenie živnosti je možné zaslať poštou alebo elektronicky. Živnosť je možné pozastaviť na dobu neurčitú bez ohraničujúcich lehôt. Pozastavenie živnosti je bez poplatku. ³²
Zrušenie živnosti	
Živnostenský úrad (Gewerbeamt)	Zrušenie živnosti nadobúda účinnosť dňom doručenia žiadosti na Živnostenský úrad a je neodvolateľné.

Zdroj: vlastné spracovanie podľa SLOVAK BUSINESS AGENCY. Všeobecná voľná živnosť [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2021/09/Vseobecna-volna-zivnost.pdf>

1.3.4 Živnostenské podnikanie v Maďarsku

Samostatná zárobková činnosť sa v Maďarsku považuje za pravidelnú, ziskovú a majetkovú činnosť, ktorej cieľom je dosiahnuť zisk a podstupovať ekonomické riziká. Reguláciou živnostenského podnikania sa zaoberá registračný úrad, ktorý vedie evidenciu samostatne zárobkovo činných osôb, vykonáva odbornú kontrolu a dohľad vo veciach samostatnej zárobkovej činnosti. Zároveň pravidlá týkajúce sa registrácie samostatne zárobkovo činných osôb sú obsiahnuté vo vládnom nariadení 254/2018 (XII. 18.).³³

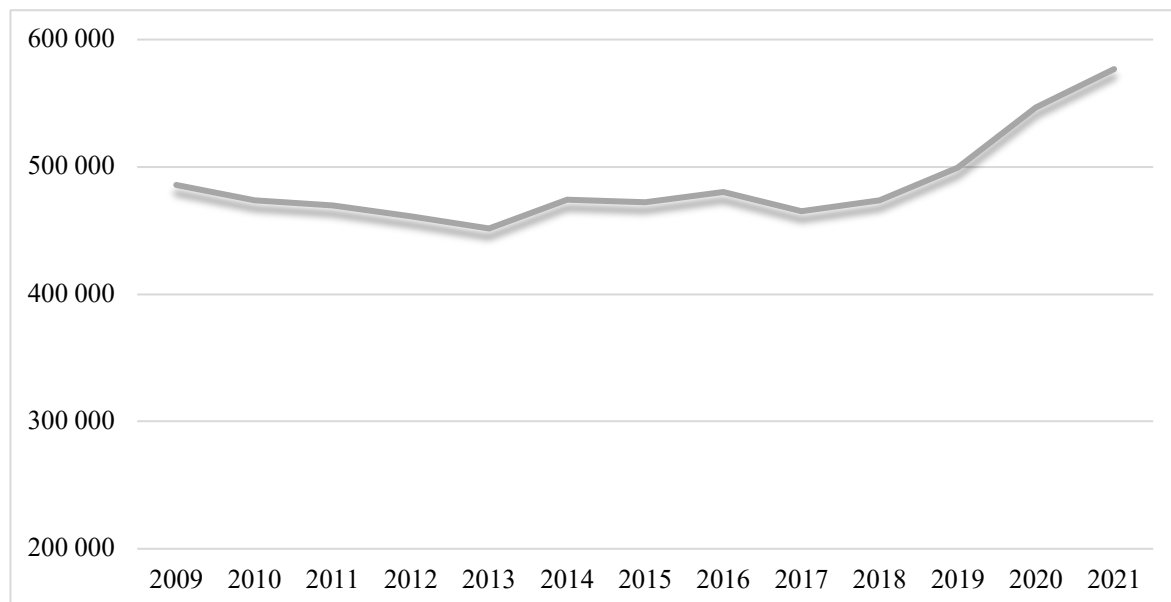
V nižšie uvedenom grafe 6 pozorujeme mierne kolísavú tendenciu vývoja samostatne zárobkovo činných osôb v Maďarsku počas obdobia 2009 až 2021. Najnižšia hodnota samostatne zárobkovo činných osôb bola v roku 2013 a to na úrovni 451 600 osôb a naopak najvyšší počet pozorujeme v roku 2021 a to 576 800 osôb. Aj v Maďarsku je väčšie zastúpenie mužov ako žien v samostatnej zárobkovej činnosti. Z hľadiska vekovej kategórie

³² KLUCHOVÁ, Martina. Pozastavenie živnosti [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://skvelaopatrovatelka.sk/pozastavenie-zrusenie-zivnosti-v-rakusku/>

³³ EURÓPAI REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI ALAP. Vállalkozás Magyarországon [elektronický zdroj]. Maďarsko, 2019. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://alkp.sk/wp-content/uploads/CORD-Vállalkozás-Magyarországon_HUN_digit.pdf

najviac osôb podniká ako SZČO vo veku od 35 do 49 rokov. V Maďarsku samostatná zárobková činnosť prevláda u ľudí so stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním.

Graf 6 Vývoj počtu samostatne zárobkovo činných osôb v Maďarsku za rok 2009 – 2021

Zdroj: vlastné spracovanie podľa KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL. *Employed persons by status in employment by regions* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/en/mun0080.html

Podiel samostatne zárobkovo činných osôb v Maďarsku je 11,2 % v porovnaní s priemerom EÚ, kde je to 13,3 % v roku 2020. Za posledné desaťročia podiel samostatne zárobkovo činných osôb postupne rastie, dôvodom je jednoduchý a rýchly začiatok podnikania, nenáročná administratíva a priaznivý daňový systém. Najväčší počet živnostníkov pôsobí v ubytovacích a stravovacích odvetviach, ďalej v odvetviach informačných technológií a ostatných informačných službách. Môžeme konštatovať, že počas pandémie COVID-19 zavedené opatrenia spomalili rast počtu živnostníkov v oblasti zdravotných služieb pre ľudí, ale na druhej strane mali pozitívny vplyv v hospodárskom odvetví, v doprave a v skladovaní. Dôvodom nárastu je skutočnosť, že mnohé domácnosti prešli kvôli bezpečnosti na home office čo podporilo online nakupovanie a objednávanie základných potrieb ³⁴

³⁴ AEGON GROUP CORPORATE. *Self – Employment in Hungary* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.aegon.com/contentassets/f4712f5096df47a9ae77ba5851ee9cc4/hungary-self-employed-retirement.pdf>

V Maďarsku môže prevádzkovať živnosť fyzická osoba, ktorá musí spĺňať nasledujúce všeobecné podmienky a to dosiahnutie veku 18 rokov, bezúhonnosť a nesmie to byť osoba, ktorá bola odsúdená za trestný čin vymedzený zákonom.

Vo všeobecnosti platí, že ak fyzická osoba bude prevádzkovať len neregulované činnosti, tak nie je potrebné získať oprávnenie na prevádzkovanie živnosti. V takomto prípade stačí len ohlásenie začatia vykonávania svojej činnosti nepodliehajúce správne poplatku. Na prevádzku regulovaných činností sa vyžaduje oprávnenie na prevádzkovanie živnosti a splnenie kvalifikačných požiadaviek. Ohlásenie živnosti je možné vykonať osobne alebo online prostredníctvom klientskeho portálu. V prípade využitia osobného ohlásenia sa zriaďuje na miestnom Daňovom úrade. Druhou možnosťou je elektronické vyplnenie formuláru a to prostredníctvom portálu Ügyfélkapu; podmienkou je mať platný elektronický občiansky preukaz. Portál taktiež slúži na identifikovanie príjmov jednotlivca, ktoré sa využívajú na predvyplnenie daňových priznaní a tým dochádza k odľahčeniu daňovej záťaže. Fyzická osoba pri ohlásení živnosti je povinná predložiť platný doklad totožnosti, osvedčenie o bezúhonnosti a doklad o kvalifikácii, ak sa pre danú činnosť vyžaduje.³⁵ Osvedčenie na prevádzkovanie živnosti bude žiadateľovi vydané až po zapísaní do registra - Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala.³⁶ Za registráciu na začatie prevádzkovania živnosti sa nevyžaduje správny poplatok.

Tak ako v ostatných sledovaných krajinách aj v Maďarsku je možnosť pozastavenia alebo ukončenia živnostenského podnikania. Oznámenia o ukončení alebo pozastavení je možné podať osobne na miestom okresnom úrade alebo elektronicky. Činnosť živnostníka môže byť pozastavená minimálne jeden mesiac a maximálne na tri roky. Počas tohto obdobia živnostník nesmie vykonávať žiadnu činnosť súvisiacu s jej podnikaním, ale naďalej musí plniť záväzky, ktoré mu vznikli do dátumu pozastavenia. Živnostenské podnikanie môže zaniknúť v prípade ak živnostník ukončí svoju činnosť; úmrtie živnostníka; zrušenie daňového čísla živnostníka daňovým úradom; diskvalifikácia alebo konflikt záujmov. Ukončenie prevádzkovania živnosti sa považuje za úplné, ak ukončenie samostatnej

³⁵ EURÓPAI REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI ALAP. *Vállalkozás Magyarországon* [elektronický zdroj]. Maďarsko, 2019. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://alkp.sk/wp-content/uploads/CORD-Vállalkozás-Magyarországon_HUN_digit.pdf

³⁶ SENEŠI, Norbert. *Založení živnosti v Česku, Polsku, Maďarsku a v Rakúsku* [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/zivnost/zalozenie-zivnosti-v-cesku-polsku-madarsku-rakusku>

zárobkovej činnosti bolo zaznamenané v registri. Oznámenie o ukončení alebo pozastavení činnosti je bezplatné.³⁷

1.3.5 Živnostenské podnikanie v Nemecku

Podiel samostatne zárobkovo činných osôb v Nemecku za rok 2020 sa pohybuje na pomerne nízkej úrovni a to 8 % v porovnaní s ostatnými európskymi krajinami. Medzi hlavné príčiny môže patriť nedostatok podnikateľskej kultúry a nedostatok finančných prostriedkov potrebných na začatie podnikania. Dominantnú skupinu samostatne zárobkovo činných osôb predstavujú muži vo veku 35 až 59 rokov, zatiaľ čo mladí ľudia a ženy zastávajú neisté pozície a začínajú podnikat' v odvetviach, kde je potrebný nižší finančný kapitál. Vysokú mieru samostatne zárobkovo činných osôb v Nemecku tvoria migranti. Migrácia do inej krajiny môže značiť vyššiu ochotu podstupovať riziko, ktoré je významným faktorom pri začatí podnikania.

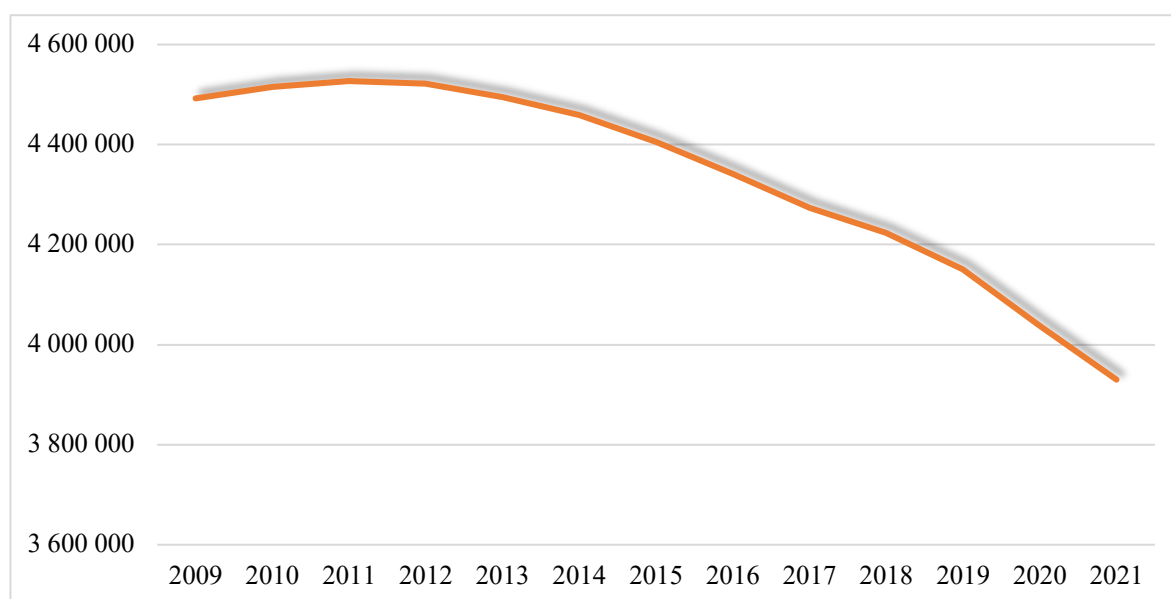
Vývoj samostatne zárobkovo činných osôb v Nemecku za posledných 10 rokov má klesajúci charakter. Od roku 2009 došlo k poklesu až o 562 000 samostatne zárobkovo činných osôb. Pokles v roku 2020 je však oveľa výraznejší ako v predchádzajúcich rokoch, ktorý bol spôsobený opatreniami na potlačenie pandémie COVID-19 ako aj poklesom dopytu. Samostatne zárobkovo činné osoby boli krízou postihnuté výraznejšie takisto aj z hľadiska príjmov ako zamestnanci. Najviac zasiahnuté odvetvia boli gastronómia, cestovný ruch a šport, kultúrne podujatia ako aj služby. Väčšina samostatne zárobkovo činných osôb sa musela vyrovnat' s viac ako 75 % poklesom tržieb.

V Nemecku je v roku 2021 – 3 930 000 samostatne zárobkovo činných osôb a medziročne došlo k poklesu o 2,67 %. V roku 2021 je podiel mužov (67 %) vyšší ako podiel žien (33 %) v samostatne zárobkovej činnosti. V Nemecku je najväčšie zastúpenie samostatne zárobkovo činných osôb vo veku od 50 do 59 rokov, zatiaľ čo v roku 2001 to bolo od 35 do 44 rokov. Viac ako polovica samostatne zárobkovo činných osôb v Nemecku má vysokoškolské vzdelanie; ďalej nasleduje učňovské vzdelanie alebo odborná škola. Najväčšie zastúpenie samostatne zárobkovo činných osôb je v poľnohospodárstve, humánnej medicíne a zubnom lekárstve, ďalej je to osobná starostlivosť, poisťovníctvo,

³⁷ BORSOD-ABAÚJ-ZEMLÉN MEGYEI KORMÁNYHIVATAL. *Egyéni vállalkozói tevékenység megszüntetésének bejelentése* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.kormanyhivatal.hu/download/3/92/54000/Egyéni%20vállalkozói%20tevékenység%20megszüntetésének%20bejelentése.pdf#!DocumentBrowse>

finančné služby a gastronómia. Takisto vysoký podiel pozorujeme v remeslách, vo fotografickej technike a vo výtvarnom umení.³⁸

Graf 7 Vývoj počtu samostatne zárobkovo činných osôb v Nemecku za rok 2009 – 2021

Zdroj: vlastné spracovanie podľa GLOBAL DATA. Number of self-employed workers in Germany (2010 – 2021) [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.globaldata.com/data-insights/macroeconomic/number-of-self-employed-in-germany-2137686/>

V Nemecku sú realizované rôzne programy a politiky s cieľom podporiť samostatnú zárobkovú činnosť. Programy poskytujú množstvo služieb a to napríklad podľa druhu podpory (finančná podpora, poradenstvo alebo koučing), zameranie na cieľovú skupinu (nezamestnaní, ženy, starší ľudia alebo mládež) a zameranie na odvetvie (priemysel, výroba). Hlavným cieľom programov je finančná podpora samostatne zárobkovej činnosti a podpora inovatívnych začínajúcich podnikov, ktoré majú veľký význam pre hospodársky rast krajiny.³⁹

V Nemecku existuje niekoľko kategórií samostatne zárobkovo činných osôb. Freelancer (slobodný pracovník) – nezapisujú sa do živnostenského registra; o registráciu požiadajú na miestnom Daňovom úrade, ktorý mu prideli daňové číslo po nahlásení svojho predmetu podnikania. „Freelanceri neplatia žiadnu živnostenskú daň, no ich povinnosťou je

³⁸ BUNDESMINISTERIUM FÜR ARBEIT UND SOZIALES. *Selbstständige Erwerbstätigkeit in Deutschland* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://www.bmas.de/SharedDocs/Downloads/DE/Publikationen/Forschungsberichte/fb-601-selbststaendige-erwerbstaetigkeit-in-deutschland.pdf?__blob=publicationFile&v=2

³⁹ ORTLIEB, Renate – WEISS, Silvana. *Business Start-ups & Youth Self-Employment in Germany* [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.style-research.eu/wp-content/uploads/2015/03/STYLE-Working-Paper-WP7.1-Germany-.pdf>

dodržať špeciálne požiadavky súvisiace s odbornosťou alebo kvalifikáciou.“⁴⁰ Hlavnou podmienkou na vykonávanie činnosti je mať trvalý pobyt v Nemecku. Freelanceri často podnikajú v odvetviach ako grafickí a weboví dizajnéri, marketingoví konzultanti a sociálne médiá.

Freiberufler (nezávislý pracovník) – realizuje sa v „katalógových činnostiach“ to znamená, že nič nevyrába ani nedochádza k výmene tovarov. Do týchto kategórií patria doktori, právnici, architekti a daňoví poradcovia. Povinnosťou je registrácia na daňovom úrade a zo svojej činnosti neplatí živnostenskú daň.

Obchodník (Gewerbetreibende) – označuje sa za samostatne zárobkovo činnú osobu, ktorá svoju živnosť registruje na Živnostenskom úrade (Gewerbeamt). Jeho povinnosťou je aj registrácia v daňovom systéme (Finanzamt) a platenie živnostenskej dane. Medzi vykonávané práce patria priemyselná a remeselná výroba, veľkoobchod a maloobchod, investičný poradca a sprostredkovatelia.⁴¹

V Nemecku sa pojem živnosť označuje za samostatne zárobkovú činnosť, ktorá nepatrí medzi slobodné povolania (ako aj poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov a bankovníctvo) s cieľom dosiahnuť zisk. Živnostenské podnikanie upravuje nemecký zákon o regulácii obchodu, živností a priemyslu – Gewerbeordnung. Prevádzkovať živnosť v Nemecku môže každý živnostník, ktorý spĺňa všeobecné podmienky. Všetky typy samostatne zárobkovo činných osôb okrem Freelancer a Freiberufler sú povinné zaregistrovať svoju živnosť na príslušnom Živnostenskom úrade.⁴² V niektorých spolkových krajinách Nemecka je možnosť podať žiadosť prostredníctvom elektronickej platformy ELSTER. Doklady potrebné pri živnostenskej registrácii sú občiansky preukaz alebo cestovný pas, povolenie na pobyt alebo víza, osvedčenie o kvalifikácii alebo osobitné povolenia, ak sa vyžadujú.⁴³ Živnostníci sa zároveň musia zaregistrovať aj na daňovom úrade, kde vyplnia formulár o podnikateľskej činnosti, prognóze príjmov a výdavkov, aké účtovníctvo a výpočet zisku budú používať. Po registrácii dostanú daňové identifikačné číslo, ktoré je potrebné na vystavovanie faktúr. Členstvo je pre živnostníkov nevyhnutné aj

⁴⁰ SLOVAK BUSINESS AGENCY. *Všeobecná voľná živnosť* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2021/09/Vseobecna-volna-zivnost.pdf>

⁴¹ Tamtiež, s. 33

⁴² *Gewerbeanmeldung: Everything you need to know about trade registration in Germany* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.firma.de/en/company-formation/gewerbeanmeldung-everything-you-need-to-know-about-trade-registration-in-germany/>

⁴³ BENSLEY, Tom. *Self-employed tax in Germany: everything you need to know* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://qonto.com/en/blog/freelancers/accounting/self-employed-tax-in-germany>

v obchodnej a priemyselnej komore. Ak ide o prevádzkovanie remeselnej živnosti je potrebná registrácia aj v remeselnej komore. Správny poplatok pri založení živnosti je zvyčajne od 10 € do 65 € v závislosti od spolkovej krajiny alebo zvoleného postupu registrácie.⁴⁴

V prípade, ak sa živnostník rozhodne ukončiť živnostenské podnikanie bezodkladne to musí ohlásiť príslušnému Živnostenskému úradu osobne alebo elektronicky. Živnostenský úrad postúpi zrušenie živnosti ďalším úradom, ako sú daňový úrad, remeselná komora, obchodná a priemyselná komora. Zrušenie živnostenského oprávnenia je takmer vo všetkých mestách Nemecka bezplatné.⁴⁵

1.3.6 Živnostenské podnikanie v Holandsku

Podiel samostatne zárobkovo činných osôb v Holandsku v roku 2020 bol 15,6 %, čo je takmer o 2,3 percentuálnych bodov viac ako priemer EÚ-27 (13,3 %). V poslednom desaťročí Holandsko zaznamenalo najväčší nárast počtu samostatne zárobkovo činných osôb v rámci krajín OECD. Holandsko dosahuje nadpriemerné výsledky v Európe, kde každý desiaty zamestnanec je samostatne zárobkovo činnou osobou. Všeobecne môžeme konštatovať, že vyššia miera samostatne zárobkovej činnosti zvyšuje podnikateľskú aktivitu v krajine, prispieva k inováciám a väčšej flexibilita na trhu práce. V samostatnej zárobkovej činnosti sú ženy pomerne aktívne a rodové rozdiely sú v Holandsku v porovnaní s priemerom EÚ menšie.⁴⁶

Počas obdobia od roku 2009 do roku 2020 pozorujeme rastúcu tendenciu vývoja samostatne zárobkovo činných osôb. V roku 2021 počet samostatne zárobkovo činných osôb dosiahol hodnotu 1 286 800, pričom medziročne došlo k poklesu o 6,3 %. V samostatnej zárobkovej činnosti prevládajú muži a to pomerne často sú vo veku nad 45 rokov. Rast počtu samostatne zárobkovo činných osôb bol najvýraznejší v oblasti starostlivosti a sociálnej starostlivosti, po ktorých nasledovali technické, obchodné a informačné povolania. Výrazný nárast bol zaznamenaný aj medzi stolármi, poradcami v oblasti marketingu a sektoroch

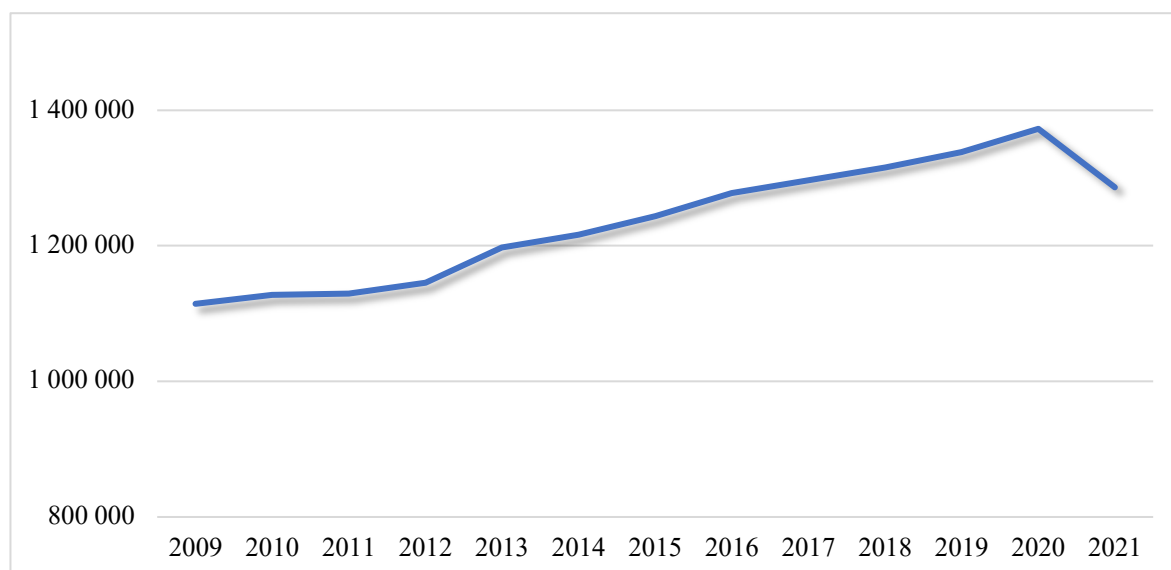
⁴⁴ BEAMAN, Sarah. *How to register a Gewerbe (start a business) in Germany* [elektronický zdroj]. 2019. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://redtapetranslation.com/obtaining-a-gewerbeschein/>

⁴⁵ DEREGISTRATION – LEAVING GERMANY. *Deregistering your trade when leaving Germany* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://deregistration.de/business-deregistration-germany/>

⁴⁶ ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT. *The Netherlands* [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/cfe/smes/Netherlands-IE-2020.pdf>

obchodu a služieb. Najmenšie zastúpenie samostatne zárobkovo činných osôb je v oblasti dodávok energie, vodného hospodárstva a verejnej správy.⁴⁷

Graf 8 Vývoj počtu samostatne zárobkovo činných osôb v Holandsku za rok 2009 – 2021

Zdroj: vlastné spracovanie podľa STATISTA. Number of self-employed workers in the Netherlands from 2007 to 2021 (in 1,000s), by type of self-employment [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/1208328/self-employment-in-the-netherlands/>

V Holandsku môže fyzická osoba podnikat' ako freelancer alebo ako samostatne zárobkovo činná osoba. Fyzická osoba sa musí pri začatí podnikania registrovať do Holandskej obchodnej komory. Pri registrácii je potrebné mať povolenie na pobyt v Holandsku, platný doklad totožnosti a adresu svojho podnikania. Po vyplnení jednoduchého formulára a po schválení registrácie bude fyzickej osobe pridelené jedinečné registračné číslo od daňového úradu. Väčšinu podnikateľských činností možno vykonávať bez akýchkoľvek kvalifikácií, ale na niektoré činnosti ako je stravovanie, doprava, alebo taxislužba je potrebná licencia. Správny poplatok pri registrácii živnosti je vo výške 75 €.

⁴⁷ STATISTICS NETHERLANDS. Aantal zzp'ers gegroeid naar 1,2 miljoen in derde kwartaal van 2022 [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/50/aantal-zzp-ers-gegroeid-naar-1-2-miljoen-in-derde-kwartaal-van-2022>

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Po oboznámení sa s možnosťami prevádzkovania živnostenského podnikania v Slovenskej republike a vo vybraných štátoch Európskej únie, v tejto časti diplomovej práce predstavíme hlavný cieľ, parciálne ciele, metodiku práce a metódy skúmania. Každá krajina má rozdielne všeobecné podmienky na prevádzkovanie živnosti, ale v posledných rokoch dochádza k postupnému zjednoteniu právnych noriem, v dôsledku snáh o harmonizáciu a daňovú spoluprácu medzi členskými štátmi Európskej únie.

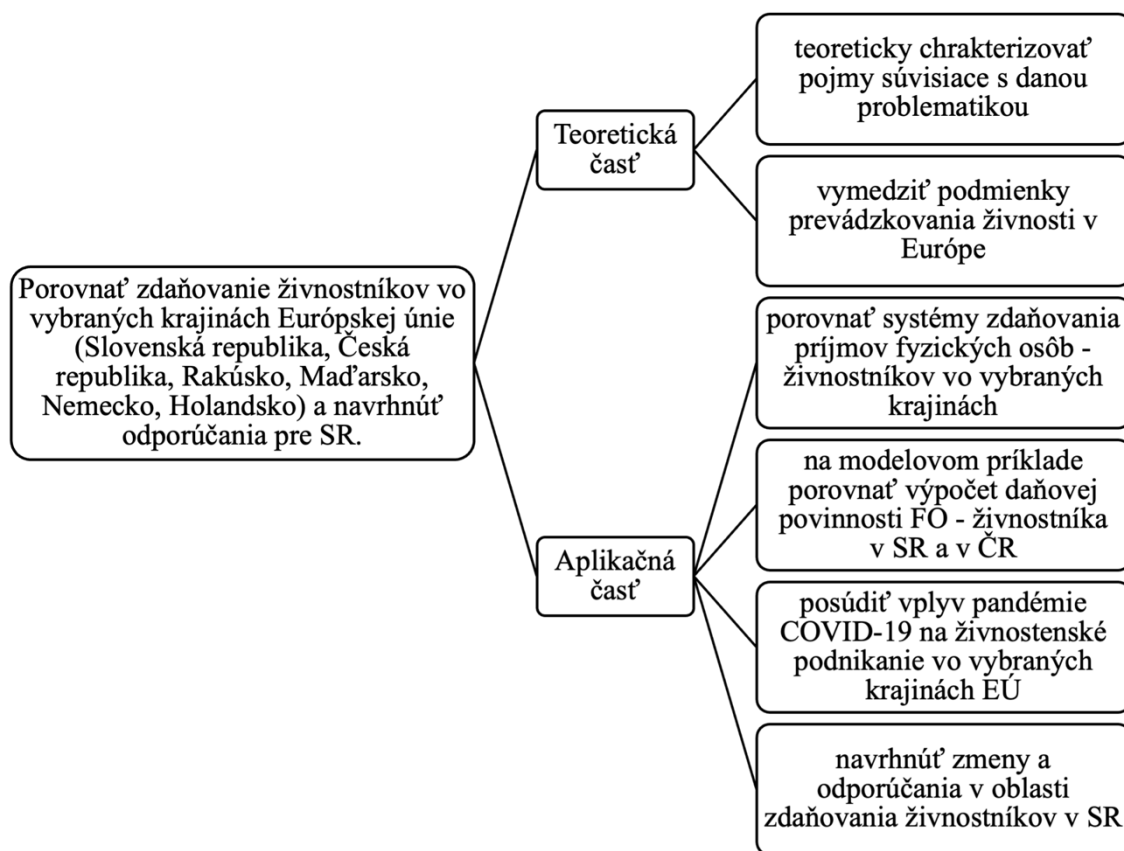
2.1 Cieľ práce

Hlavným cieľom diplomovej práce je porovnať zdaňovanie živnostníkov vo vybraných štátoch EÚ, a to konkrétne v Slovenskej republike, Českej republike, Rakúsku, Maďarsku, Nemecku, Holandsku a navrhnúť odporúčania pre SR, ktoré by prispeli k podpore živnostenskej formy podnikania.

Na dosiahnutie hlavného cieľa diplomovej práce sme si stanovili nasledujúce parciálne ciele:

1. Charakterizovať základné teoretické pojmy súvisiace s danou problematikou.
2. Vymedziť podmienky prevádzkovania živnosti v Európe prostredníctvom dostupnej odbornej literatúry.
3. Porovnať systémy zdaňovania príjmov fyzických osôb – živnostníkov vo vybraných krajinách.
4. Na modelovom príklade porovnať výpočet daňovej povinnosti fyzickej osoby s príjmami zo živnosti v Slovenskej republike a v Českej republike.
5. Posúdiť vplyv pandémie COVID-19 na živnostenské podnikanie vo vybraných krajinách EÚ.
6. Navrhnuť zmeny a odporúčania v oblasti zdaňovania živnostníkov v Slovenskej republike.

Schéma 2 Vymedzenie cieľov diplomovej práce

Zdroj: vlastné spracovanie

Prostredníctvom parciálnych cieľov sme v teoretickej časti diplomovej práce charakterizovali pojmy ako samostatne zárobkovo činná osoba a živnosť podľa platných daňových legislatív. Okrem toho sme vymedzili podmienky prevádzkovania živnostenského podnikania vo vybraných krajinách EÚ.

V aplikačnej časti sme porovnávali systémy zdaňovania príjmov fyzických osôb – živnostníkov vo vybraných krajinách EÚ, prostredníctvom faktorov ovplyvňujúcich výšku základu dane a výslednú daňovú povinnosť. Na základe nadobudnutých znalostí sme cez modelové situácie porovnali výpočet daňovej povinnosti fyzickej osoby - živnostníka v Slovenskej republike a v Českej republike. Ďalším parciálnym cieľom v aplikačnej časti bolo posúdenie vplyvu pandémie COVID-19 na živnostenské podnikanie v EÚ. V závere diplomovej práce sme navrhli odporúčania v oblasti zdaňovania živnostníkov v Slovenskej republike.

2.2 Metodika práce a metody skúmania

V nasledujúcej časti charakterizujeme metodiku a použité metódy, prostredníctvom ktorých sme dosiahli hlavný cieľ diplomovej práce.

Pri tvorbe diplomovej práce sme využili viacero metód pozorovania, zber údajov, komparáciu, analýzu, syntézu a tiež dedukciu. V teoretickej časti sme sa zamerali na zber údajov prostredníctvom domácej a zahraničnej literatúry, ktoré nám napomohli k teoretickému vymedzeniu danej problematiky. Zhromažďovali sme údaje a poznatky zo štatistík z EUROSTATU, z OECD, z daňových a colných správ vybraných krajín Európskej únie. Pre získanie poznatkov sme čerpali informácie najmä z daňových zákonov. Prostredníctvom syntézy sme zo získaných údajov vyvodili pojmy ako samostatne zárobkovo činná osoba a živnosť. Ďalej sme využili metódu komparácie, kde sme porovnali možnosti prevádzkovania živnosti vo vybraných krajinách Európskej únie.

V aplikačnej časti sme tiež využívali zber údajov najmä zo Živnostenského zákona a zo zákona o dani z príjmov vybraných krajín Európskej únie. Prostredníctvom metódy komparácie sme porovnávali zdaňovanie fyzických osôb – živnostníkov v Slovenskej republike, Českej republike, Rakúsku, Maďarsku, Nemecku a Holandsku. Zamerali sme sa na porovnanie sadzieb dane z príjmov fyzických osôb, ďalej sme charakterizovali položky znižujúce základ dane, uplatnenie daňového bonusu na dieťa a porovnanie odvodov na zdravotné a sociálne poistenie vo vybraných krajinách EÚ. Následne sme poznatky aplikovali na modelové príklady pre oblasť daňovej povinnosti fyzickej osoby – živnostníka v Slovenskej republike a v Českej republike. Ďalšou využitou metódou v aplikačnej časti bola analýza, na základe ktorej sme posúdili dopad pandémie COVID-19 na živnostenské podnikanie a následne sme analyzovali prehľad prijatých opatrení pre samostatne zárobkovo činné osoby vo vybraných krajinách EÚ. Pomocou dedukcie sme vyvodili závery v oblasti zdaňovania živnostníkov zo všeobecných zistení a nadobudnutých poznatkov.

3 Výsledky práce a diskusia

V tejto časti diplomovej práce sa zameriame na porovnanie zdaňovania fyzických osôb - živnostníkov vo vybraných krajinách EÚ, a to v Slovenskej republike, Českej republike, Rakúsku, Maďarsku, Nemecku a Holandsku. Tomu však predchádza identifikácia faktorov, ktoré ovplyvňujú výšku základu dane živnostníka a jeho daňovej povinnosti. V rámci vybraných krajín porovnáme aktuálne sadzby dane z príjmov fyzických osôb, spôsob uplatnenia paušálnych a preukázateľných výdavkov, nárok na uplatnenie nezdaniteľných častí základu dane, podmienky uplatnenia a výšku daňového bonusu na dieťa, aktuálne sadzby poistného SZČO za rok 2023 a podanie daňového priznania.

Prostredníctvom modelovej situácie poukážeme na výpočet daňovej povinnosti fyzickej osoby – živnostníka v Slovenskej republike a v Českej republike za rok 2023.

V závere poukážeme aj na daňové dopady pandémie COVID-19 na živnostenské podnikanie vo vybraných štátoch Európskej únie.

V diskusii zhrnieme najdôležitejšie zistenia danej problematiky a navrhujeme zmeny v oblasti zdaňovania živnostníkov v Slovenskej republike.

3.1 Zdaňovanie fyzických osôb – živnostníkov v Slovenskej republike

Zdanenie príjmov fyzických i právnických osôb v Slovenskej republike je legislatívne upravené v zákone č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v z. n. p. s účinnosťou od 1. januára 2004.

V prvom rade je dôležité posúdiť, či daný príjem fyzickej osoby sa považuje za zdaniteľný. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v z. n. p. definuje zdaniteľný príjem ako príjem, ktorý je predmetom dane a nie je oslobodený od dane podľa tohto zákona ani medzinárodnej zmluvy.

„Zdaniteľné príjmy fyzických osôb rozdeľujeme do 4 základných skupín:

- 1) Príjmy zo závislej činnosti (§ 5),
- 2) príjmy z podnikania (§ 6 ods. 1), z inej samostatnej zárobkovej činnosti (§ 6 ods. 2), z prenájmu (§ 6 ods. 3) a z použitia diela a umeleckého výkonu (§ 6 ods. 4),
- 3) príjmy z kapitálového majetku (§ 7),
- 4) ostatné príjmy (§ 8).“⁴⁸

⁴⁸ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v z. n. p.

V nižšie uvedenej tabuľke 7 je zobrazené uplatnenie sadzieb dane z príjmov fyzických osôb v roku 2023, ktorých výška závisí od základu dane fyzickej osoby za príslušné zdaňovacie obdobie.

Tabuľka 7 Sadzba dane z príjmov fyzických osôb v roku 2023

ZD § 4 odsek 1 písmena a) = [(ČZD § 5 – NČZD prednostne) + ČZD § 6 odsek 3 a 4 + ČZD § 8]	
19%	z tej časti ZD, ktorá nepresiahne sumu 41 445,46 eur ; nepresahujúca 176,8 – násobok sumy platného životného minima (234,42 eur)
25%	z tej časti ZD, ktorá presiahne sumu 41 445,46 eur ; presahujúca 176,8 – násobok sumy platného životného minima (234,42 eur)
ZD § 4 odsek 1 písmena b) = (ČZD § 6 odsek 1 a 2 – NČZD)	
15%	ak daňovník dosiahol zdaniteľné príjmy podľa § 6 odsek 1 a 2 ZDP neprevyšujúce sumu 49 790 eur
19%	ak zdaniteľné príjmy podľa § 6 odsek 1 a 2 ZDP prevyšujú 49 790 eur → 19% z tej časti ZD, ktorá nepresiahne sumu 41 445,46 eur (176,8 x platné ŽM)
25%	ak zdaniteľné príjmy podľa § 6 odsek 1 a 2 ZDP prevyšujú 49 790 eur → 25% z tej časti ZD, ktorá presiahne sumu 41 445,46 eur (176,8 x platné ŽM)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa VAŠIČKOVÁ, Jana. *Sadzby dane z príjmov v roku 2023 [elektronický zdroj].* [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/sadzby-dane-z-prijmov-2023>

Podnikajúca fyzická osoba sa môže rozhodnúť, akým spôsobom si bude uplatňovať svoje výdavky, a to:

- paušálnymi výdavkami vo výške 60 % z úhrnu zdaniteľných príjmov podľa § 6 odsek 1, 2, ale maximálne do výšky 20 000 eur ročne a vo výške 60 % z úhrnu zdaniteľných príjmov podľa § 6 odsek 4, ale maximálne do výšky 20 000 eur ročne,
- preukázateľnými daňovými výdavkami pri § 6 odsek 1 až 4, povinnosťou daňovníka je viesť účtovníctvo alebo daňovú evidenciu.⁴⁹

⁴⁹ TALDOVÁ, Simona. *Paušálne alebo skutočné výdavky živnostníka – čo sa viac oplatí?* [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/pausalne-skutocne-vydavky-zivnostnika>

Vybranú metódu uplatňovania výdavkov musí daňovník dodržať počas celého zdaňovacieho obdobia.

„Paušálne výdavky si môže uplatniť daňovník, ktorý nebol v príslušnom kalendárnom roku celý rok platiteľom dane z pridanej hodnoty. Ak by bol platiteľom dane z pridanej hodnoty len časť kalendárneho roka, paušálne výdavky si uplatniť môže.“⁵⁰ Výhodou paušálnych výdavkov je jednoduchšia administratívna evidencia v porovnaní s preukázateľnými daňovými výdavkami. Uplatňovanie je výhodnejšie pre daňovníkov s nižšími príjmami alebo nízkymi výdavkami, napríklad finanční poradcovia, znalci, právnici, notári alebo účtovníci.

„Podľa zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v z. n. p. sa daňovým výdavkom rozumie výdavok na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie zdaniteľných príjmov preukázateľne vynaložený daňovníkom a zaúčtovaný v účtovníctve alebo zaevidovaný v evidencii podľa § 6 odsek 1.“⁵¹ Pri podvojnom účtovníctve si fyzická osoba môže uplatniť preukázateľné výdavky pri príjmoch podľa § 6 odsek 1 až 4 a pri zisťovaní základu dane vychádza z dosiahnutého výsledku hospodárenia. Pri jednoduchom účtovníctve si fyzická osoba uplatňuje preukázateľné výdavky pri príjmoch podľa § 6 odsek 1 až 4 a základ dane zistí z rozdielu medzi zdaniteľnými príjmami a daňovými výdavkami. Pri daňovej evidencii fyzická osoba uplatňuje zjednotený spôsob jej vedenia pre všetky príjmy podľa § 6 ZDP. Základom dane je rozdiel medzi zdaniteľnými príjmami a daňovými výdavkami.

Predpokladajme, že fyzická osoba nie je platiteľom dane z pridanej hodnoty a v zdaňovacom období 2023 dosiahla hrubý zdaniteľný príjem zo živnosti vo výške 38 500 €. Preukázateľné daňové výdavky za rok 2023 dosahovali sumu 15 000 € (okrem poistného živnostníka). Fyzická osoba bola povinná platiť odvody do Sociálnej a zdravotnej poisťovne vo výške 3500 € za rok 2023. V nižšie uvedenej tabuľke 8 je zobrazený výpočet daňovej povinnosti pri uplatnení paušálnych výdavkov a preukázateľných daňových výdavkov.

⁵⁰ MIHÁL, Jozef. *Daňové a odvodové typy VIII.* (2022). 1. vyd. Bratislava: Relia, 2022. s. 6. ISBN 978-80-99950-07-9.

⁵¹ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v z. n. p.

Tabuľka 8 Porovnanie uplatnenia paušálnych a skutočných výdavkov

	Paušálne výdavky	Skutočné výdavky
Príjem zo živnosti	38 500 €	38 500 €
Uplatnenie výdavkov	23 100 €	15 000 €
Odvody zo SP a ZP	3 500 €	3 500 €
Čiastkový základ dane	11 900 €	20 000 €
NČZD na daňovníka	4 922,82 €	4 922,82 €
Znížený základ dane	6 977,18 €	15 077,18 €
Daň z príjmov (15 %)	1 046,58 €	2 261,58 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Je zrejmé, že fyzickej osobe – živnostníkovi je výhodnejšie si uplatniť paušálne výdavky, nakoľko jej daňová povinnosť za rok 2023 je o 1 215 € menej v porovnaní s uplatnením skutočných výdavkov.

Fyzická osoba s príjmami podľa § 6 odsek 1 a 2 ZDP si v daňovom priznaní môže od základu dane odpočítať nezdaniteľné časti základu dane na daňovníka, na manžela alebo manželku a na príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie. Odpočítanie nezdaniteľných častí základu dane predstavuje daňové zvýhodnenie pre daňovníka, pretože dochádza k zníženiu výslednej daňovej povinnosti. Na uplatnenie nezdaniteľných častí základu dane má nárok daňovník, ktorý dosahuje aktívne príjmy a to:

- príjmy zo závislej činnosti (§ 5),
- príjmy z podnikania (§ 6 odsek 1) alebo príjmy z inej samostatnej zárobkovej činnosti (§ 6 odsek 2) alebo ich úhrnu.⁵²

V nižšie uvedenej tabuľke 9 je zobrazená nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka za rok 2023, kde aktuálna výška životného minima je 234,42 € mesačne. Pre porovnanie, nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka za rok 2022 predstavovala 4 579,26 € ročne a 381,61 € mesačne.⁵³

⁵² ČERNEGOVÁ, Anna. *Nezdaniteľné časti základu dane v roku 2023?* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/nezdanitelne-casti-zakladu-dane-2023>

⁵³ FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka v roku 2022* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/355898-Nezdanitelna-casť-zakladu-dane-na-daňovn%C3%ADka-v-roku-2022>

Tabuľka 9 Nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka za rok 2023

Základ dane daňovníka	NČZD na daňovníka
$ZD_{zAP} \leq 21\,754,18 \text{ €}$ (92,8 x platné ŽM)	4 922,82 € ročne / 410,24 € mesačne 21 x ŽM
$ZD_{zAP} > 21\,754,18 \text{ €}$ (92,8 x platné ŽM)	(44,2 x ŽM) – (základ dane $_{zAP}/4$) 10 361,36 € - (základ dane $_{zAP}/4$)
$ZD_{zAP} \geq 41\,445,46 \text{ €}$ (176,8 x platné ŽM)	0,00 €

Zdroj: vlastné spracovanie podľa JASPIS. Nezdaniteľné časti základu dane v roku 2023 [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://jaspis.sk/aktuality/nezdanitelna-cast-zakladu-dane>

Fyzická osoba – živnostník si môže uplatniť nezdaniteľné časti základu dane raz ročne prostredníctvom daňového priznania.

„Daňovník si môže uplatniť nezdaniteľnú časť základu dane na manželku alebo manžela, iba v prípade ak manželka (manžel) žije s daňovníkom v spoločnej domácnosti a spĺňa aspoň jednu z nasledujúcich podmienok:

- starala sa o vyživované maloleté dieťa žijúce s daňovníkom v domácnosti do dovŕšenia 3, resp. 6 rokov života,
- poberala peňažný príspevok na opatrovanie v príslušnom zdaňovacom období,
- bola zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie,
- považuje sa za občana so zdravotným postihnutím alebo za občana s ťažkým zdravotným postihnutím.“⁵⁴

Základ dane daňovníka, vlastný príjem manželky a výška nezdaniteľnej časti základu dane na manželku (manžela) sú obsiahnuté v nižšie uvedenej tabuľke 10.

⁵⁴ FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Nezdaniteľná časť základu dane na manželku (manžela) za rok 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/424715-Nezdanitelna-cast-zakladu-dane-na-manzelku-manzela-za-rok-2023>

Tabuľka 10 Nezdaniiteľná časť základu dane na manželku za rok 2023

Základ dane daňovníka	Vlastný príjem manželky	NČZD na manželku
$ZD_{zAP} \leq 41\,445,46 \text{ €}$ (176,8 x ŽM)	VP = 0	4 500,86 € (19,2 x ŽM)
	VP < 4 500,86 €	4 500,86 € - VP manželky
	VP $\geq$ 4 500,86 €	0,00 €
$ZD_{zAP} > 41\,445,46 \text{ €}$ (176,8 x ŽM)	VP = 0	14 862,23 € - (základ dane $_{zAP}/4$) (63,4 x ŽM) - (základ dane $_{zAP}/4$)
	VP > 0	14 862,23 € - (základ dane $_{zAP}/4$) – VP manželky

Zdroj: vlastné spracovanie podľa JASPIS. Nezdaniiteľné časti základu dane v roku 2023 [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://jaspis.sk/aktuality/nezdaniitelna-cast-zakladu-dane>

Vlastný príjem manželky tvoria všetky príjmy znížené o poistné okrem zamestnaneckej prémie, daňového bonusu, zvýšenia dôchodku pre bezvládnosť, štátnych sociálnych dávok (rodičovský príspevok, prídavok na dieťa, príspevok pri narodení dieťaťa) a štipendia. Samostatne zárobkovo činná osoba si môže uplatniť nezdaniiteľnú časť základu dane na manželku (manžela) prostredníctvom daňového priznania.

Tretím daňovým zvýhodnením je nezdaniiteľná časť základu dane na príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie, ktorú si môže daňovník uplatniť zo základu dane z aktívnych príjmov maximálne do výšky 180 € za rok prostredníctvom daňového priznania.⁵⁵

Fyzická osoba s príjmami podľa § 5 a podľa § 6 odsek 1 a 2 ZDP si v daňovom priznaní môže uplatniť daňový bonus na každé vyživované dieťa žijúce s ním v spoločnej domácnosti, ak dosiahla aktívne príjmy. Nárok na daňový bonus si môže uplatniť len jeden z rodičov vrátane mesiaca, v ktorom sa dieťa narodilo až do veku 25 rokov, ak sa sústavne pripravuje na budúce povolanie.⁵⁶

⁵⁵ MIHÁL, Jozef. *Daňové a odvodové typy VIII.* (2022). 1. vyd. Bratislava: Relia, 2022. s. 6. ISBN 978-80-99950-07-9.

⁵⁶ FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Nárok na daňový bonus na rok 2022* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/307028-Nárok-na-daňový-bonus-na-rok-2022>

V nasledujúcej tabuľke 11 je zobrazená mesačná suma daňového bonusu za rok 2023, ktorá závisí od veku vyživovaného dieťaťa a rozlišuje sa do dvoch vekových kategórií.

Tabuľka 11 Mesačná výška daňového bonusu na dieťa v roku 2023

do 18 rokov	140 eur
od 18 rokov	50 eur

Zdroj: vlastné spracovanie podľa ČERNEGOVÁ, Anna. Daňový bonus na dieťa od 1.1.2023 [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danovy-bonus-na-dieta-od-1-1-2023>

„Daňovník má nárok na daňový bonus najviac do výšky ustanoveného percenta základu dane (čiastkového základu dane) z príjmov podľa § 5 a z príjmov podľa § 6 odsek 1 a 2 alebo ich úhrnu.“⁵⁷

Tabuľka 12 Ohraničenie sumy daňového bonusu za rok 2023 v závislosti od počtu vyživovaných detí

Počet vyživovaných detí	Percentuálny limit základu dane
1	20 %
2	27 %
3	34 %
4	41 %
5	48 %
6 a viac	55 %

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v z. n. p.

Ako príklad na výpočet daňového bonusu v roku 2023 a jeho uplatnenie u SZČO by sme mohli uviesť živnostníčku Lindu. Pani Linda je živnostníčka, ktorá dosahuje príjmy podľa § 6 odsek 1 ZDP za rok 2023 a to vo výške 26 000 €. Uplatňuje si paušálne výdavky a zaplatené minimálne odvody na zdravotné a sociálne zabezpečenie za rok 2023 predstavovali 3 425,88 € (*12mesiacov x 285,49*). Linda má 2 deti vo veku 10 a 15 rokov, na ktoré si chce uplatniť daňový bonus v daňovom priznaní k dani z príjmov za rok 2023. Má Linda nárok na daňový bonus, ak áno tak v akej výške?

⁵⁷ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v z. n. p.

Odpoveď: Linda má nárok na uplatnenie daňového bonusu. Jej deti majú do 18 rokov a ročný daňový bonus podľa veku detí bude vo výške 3 360 € ($2 \text{ deti} \times 140 \text{ €} \times 12 \text{ mesiacov}$), ale maximálne vo výške 27 % z jej ČZD zo živnosti. Čiastkový základ dane predstavuje sumu 6 974,12 € $\rightarrow (26\,000 \text{ €} - 15\,600 \text{ € paušálne výdavky} - 3\,425,88 \text{ €})$. Linda má 2 deti a daňový bonus si môže uplatniť najviac do výšky 27 % z 6 974,12 € = 1 883,01 €. Výsledný daňový bonus je 1 883,01 €.

Všeobecne platí, že každý živnostník je povinný platiť mesačné preddavky na zdravotné poistenie odo dňa, kedy sa stal samostatne zárobkovo činnou osobou, t. j. dňom ohlásenia živnosti. Povinné odvody do zdravotnej poisťovne sú vo výške 14 % (7 % SZČO so zdravotným postihnutím) z vymeriavacieho základu vychádzajúc z údajov v podanom daňovom priznaní za predchádzajúce zdaňovacie obdobie.

„Podľa zákona o sociálnom poistení musí byť SZČO povinne poistená v Sociálnej poisťovni vtedy, ak jej brutto zdaniteľný príjem z jej činnosti za predchádzajúci rok podľa § 6 odsek 1 a 2 ZDP je vyšší ako 12-násobok aktuálneho platného minimálneho základu.“⁵⁸

Samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká povinnosť platiť odvody do Sociálnej poisťovne:

- od 1.7.2022 (resp. 1.10.2022) do 30.6.2023 ktorá, za rok 2021 dosiahla príjem vyšší ako 6 798 € ($12 \times 566,50 \text{ €}$),
- od 1.7. 2023 (resp. 1.10.2023), ktorá za rok 2022 dosiahla príjem vyšší ako 7 266 € ($12 \times 605,50 \text{ €}$).

Povinné odvody do Sociálnej poisťovne sú vo výške 33,15 %, ktoré zahŕňajú nemocenské poistenie, starobné poistenie, invalidné poistenie a rezervný fond solidarity.⁵⁹

⁵⁸ MIHÁL, Jozef. *Daňové a odvodové typy VIII.* (2022). 1. vyd. Bratislava: Relia, 2022. s. 6. ISBN 978-80-99950-07-9.

⁵⁹ PUKALOVÍČ, Dominika. *Odvody SZČO do Sociálnej a zdravotnej poisťovne v roku 2023* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/socialne-a-zdravotne-odvody/odvody-szco-2023>

Tabuľka 13 Odvodová povinnosť SZČO do zdravotnej a Sociálnej poisťovne za rok 2023

Poistné - SZČO	Sadzba poistného	Suma minimálnych odvodov
Nemocenské poistenie	4,40 %	26,64 €
Starobné poistenie	18 %	108,99 €
Invalidné poistenie	6 %	36,33 €
Rezervný fond	4,75 %	28,76 €
Sociálne poistenie	33,15 %	200,72 €
Zdravotné poistenie	14 % (7 %)	84,77 € (42,38 €)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa SOLÍKOVÁ, Veronika. Minimálne odvody SZČO (živnostníkov) od 1.1.2023 [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/socialne-a-zdravotne-odvody/minimalne-odvody-szco-zivnostnikov-od-1-1-2023>

Nižšie uvedená tabuľka 14 zobrazuje minimálny vymeriavací základ a výšku minimálnych odvodov pre zdravotné poistenie samostatne zárobkovo činné osoby platné od 1. januára 2023. Výška minimálneho vymeriavacieho základu je stanovená ako 50 % z priemernej mesačnej mzdy z roku 2021. Pre porovnanie, výška minimálnych odvodov v roku 2022 predstavovala sumu 79,31 €. Od 1. januára 2017 je maximálny vymeriavací základ pre platenie odvodov do zdravotnej poisťovne zrušený.⁶⁰

Tabuľka 14 Minimálny vymeriavací základ a minimálne odvody SZČO do zdravotnej poisťovne platné od 1.1.2023

Výška minimálneho VZ	605,50 € (50 % z 1 211 €)
Výška minimálnych odvodov	84,77 € (39,65 € SZČO so zdravotným postihnutím)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa JASPIŠ. Zdravotné a sociálne odvody v roku 2023 [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://jaspis.sk/aktuality/zdravotne-socialne-odvody>

Maximálny a minimálny vymeriavací základ, výška minimálnych a maximálnych odvodov na účely sociálneho poistenia pre rok 2023 sú obsiahnuté v tabuľke 15. Výška maximálneho vymeriavacieho základu sa určuje ako 7-násobok priemernej mesačnej mzdy zistenej za dva roky dozadu. V roku 2022 výška minimálnych odvodov do Sociálnej poisťovne bola 187,78 € a výška maximálnych odvodov predstavovala 2 629,12 €.

⁶⁰ PUKALOVÍČ, Dominika. Odvody SZČO do Sociálnej a zdravotnej poisťovne v roku 2023 [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/socialne-a-zdravotne-odvody/odvody-szco-2023>

Tabuľka 15 Odvody samostatne zárobkovo činnnej osoby na sociálne poistenie pre rok 2023

Výška minimálneho VZ	605,50 € (50 % z 1 211 €)
Výška maximálneho VZ	8 477 € (7 x 1 211 €)
Výška minimálnych odvodov	200,72 € (33,15 % z 605,50 €)
Výška maximálnych odvodov	2 810,12 €

Zdroj: *vlastné spracovanie podľa PUKALOVIC, Dominika. Odvody SZČO do Sociálnej a zdravotnej poisťovne v roku 2023 [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/socialne-a-zdravotne-odvody/odvody-szco-2023>*

Minimálne odvody na účely zdravotného a sociálneho poistenia pre samostatne zárobkovo činnnú osobu za rok 2023 sú vo výške 285,49 €. V porovnaní s rokom 2022 došlo k zvýšeniu o 18,40 €, kde výška minimálnych odvodov predstavovala sumu 267,09 €. Je zrejmé, že každým rokom dochádza k postupnému zvyšovaniu odvodov pre samostatne zárobkovo činnné osoby, čo môže znížiť atraktivitu tejto formy podnikania.

Fyzická osoba – živnostník je povinná podať daňové priznanie v prípade, ak jej celkové hrubé zdaniteľné príjmy v roku 2022 presiahli sumu 2 289,63 €. Je povinná podať daňové priznanie aj v prípade, ak vykazuje daňovú stratu.⁶¹

Tabuľka 16 Lehoty na podanie daňového priznania za rok 2022

Lehota na podanie DP	do 31. marca 2023
Predĺženie lehoty na podanie DP	do 30. júna 2023 (<i>s výnimkou daňovníka v konkurze alebo likvidácii</i>) do 30. septembra 2023 (<i>ak súčasťou príjmov sú zdaniteľné príjmy plynúce zo zdrojov v zahraničí</i>)

Zdroj: *vlastné spracovanie podľa DAŇOVÉ CENTRUM. Nové oznámenie daňovníka o predĺžení lehoty na podanie daňového priznania za rok 2022 [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.danovecentrum.sk/aktuality/oznamenie-danovnika-o-predlzeni-lehoty-na-podanie-danoveho-priznania-pre-rok-2022.htm>*

Zároveň povinnosťou daňovníka je aj zaplatiť daň z príjmov do 31. marca 2023. Pri predĺžení lehoty na podanie daňového priznania je daň z príjmov splatná v tejto predĺženej lehote a do 30. júna 2023 alebo 30. septembra 2023.

⁶¹ FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Daň z príjmov pre živnostníkov* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/fyzicke-osoby/zivnostnici#DanovePriznanie>

3.2 Zdaňovanie fyzických osôb – živnostníkov v Českej republike

Zdaňovanie príjmov fyzických osôb i právnických osôb v Českej republike upravuje zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů v z. n. p. Daň z příjmu fyzických osôb sa vzťahuje na všetky osoby s trvalým pobytom na území Českej republiky, ale aj na osoby, ktoré sa tam obvykle zdržiavajú. Zároveň sa vzťahuje na zdroje príjmov plynúcich z činností na území Českej republiky alebo zo zdrojov v zahraničí.

Predmetom dane z príjmov fyzických osôb sú:

1. Príjmy zo závislej činnosti (§ 6),
2. príjmy zo samostatnej činnosti (§ 7),
3. príjmy z kapitálového majetku (§ 8),
4. príjmy z prenájmu – nehnuteľných vecí alebo bytov, hnutel'ných vecí (§ 9),
5. ostatné príjmy (§ 10).⁶²

Základom dane sú príjmy znížené o výdavky preukázateľne vynaložené na ich dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie. Do základu dane sa nezahŕňajú príjmy oslobodené od dane a príjmy, ktoré sa zdaňujú osobitnou sadzbou dane.

V nižšie uvedenej tabuľke 17 sú zobrazené sadzby dane z príjmov fyzických osôb v roku 2023.

Tabuľka 17 Sadzby dane z príjmov fyzických osôb za rok 2023

15 %	z tej časti ZD, ktorá nepresiahne sumu 1 935 552 Kč (82 684,10 €) ⁶³ ; nepresahujúca 48-násobok priemernej mesačnej mzdy (40 324,00 Kč)
23 %	z tej časti ZD, ktorá presiahne sumu 1 935 552 Kč (82 684,10 €)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa FINANČNÍ SPRÁVA. Obecné informace pro fyzické osoby [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/obecne-informace>

Do roku 2020 existovala solidárna daň vo výške 7 % pre vysokopříjmových z aktívnych príjmov podľa § 6 a § 7 ZDP. Na rozdiel od Slovenskej republiky sú sadzby dane z príjmov fyzických osôb v Českej republike nižšie, ale zároveň sa uplatňujú od vyššieho zdaniteľného príjmu.

⁶² FINANČNÍ SPRÁVA. Obecné informace pro fyzické osoby [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/obecne-informace>

⁶³ Prepočet kurzu podľa ECB zo dňa 06.04.2023: 1 EUR = 23,409 CZK

Fyzická osoba – živnostník si môže uplatniť výdavky spojené so svojou činnosťou prostredníctvom:

- paušálnych výdavkov, ktorých výška závisí od jednotlivých druhov činností,
- preukázateľných daňových výdavkov zaevidovaných v daňovej evidencii alebo zaúčtovaných v účtovníctve.

V Českej republike majú daňovníci - SZČO možnosť rozhodnúť sa aj pre uplatnenie paušálnej dane namiesto štandardného režimu zdanenia. V súvislosti s daňovými reformami sa za posledné obdobie opätovne zvýšila hranica paušálneho režimu, a to na dvojnásobok oproti pôvodnému limitu. Donedávna bolo možné zaregistrovať sa do systému paušálnej dane s ročným príjmom zo zárobkovej činnosti do 1 000 000 Kč a od roku 2023 je to do 2 000 000 Kč (cca. 85 437,22 €)⁶⁴. Zaviedli sa 3 paušálne daňové pásma v závislosti od výšky a charakteru príjmov samostatne zárobkovo činných osôb. Mesačná paušálna platba zahŕňa odvody na sociálne a zdravotné poistenie ako aj daň z príjmov.⁶⁵

Ak fyzické osoby spĺňajú nižšie uvedené podmienky pre využívanie paušálnej dane nemusia podávať daňové priznanie ani výkazy poistného, ale musia viesť evidenciu príjmov.

Podmienky pre uplatnenie paušálnej dane:

- Daňovník je samostatne zárobkovo činnou osobou podľa zákona upravujúceho dôchodkové poistenie a zdravotné poistenie,
- ročné príjmy z podnikania nepresiahli 2 milióny Kč,
- fyzická osoba - živnostník nie je platiteľom DPH a nemá status zamestnanca,
- fyzická osoba – živnostník nie je v konkurznom konaní,
- príjmy z inej činnosti sú vo výške maximálne 50 000 Kč (príjmy z kapitálového majetku alebo prenájmu).⁶⁶

Hoci paušálna daň výrazne znižuje administratívnu náročnosť vysporiadania daňových povinností fyzických osôb nevýhodou je, že prihlásením sa k paušálnej dani zaniká možnosť uplatnenia si daňových úľav na manželku (manžela), deti a príspevky na dôchodkové poistenie. Uplatnenie paušálnej dane je vhodné najmä pre živnostníkov, ktorých ročný príjem presahuje približne 650 000 Kč a neuplatňujú veľa daňových výhod.⁶⁷

⁶⁴ Prepočet kurzu podľa ECB zo dňa 06.04.2023: 1 EUR = 23,409 CZK

⁶⁵ BUREŠ, Michal. *K paušální dani se můžete přihlásit od 10. ledna 2023, jaká je její výše v pásmech?* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.finance.cz/544083-pausalni-dan-2023/>

⁶⁶ FINANČNÍ SPRÁVA. *Obecné informace – Paušální daň* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/pausalni-dan/obecne-informace>

⁶⁷ JAKE & JAMES. *Jak zdanit příjmy OSVČ? Máte 4 možnosti* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.jake-james.cz/blog/jak-zdanit-prijmy-osvc-mate-4-moznosti>

V nižšie uvedenej tabuľke 18 je prehľad paušálnych pásiem za rok 2023, do ktorých sa možno zaradiť na základe príslušných príjmov zo samostatnej zárobkovej činnosti dosiahnutých v predchádzajúcom zdaňovacom období.

Tabuľka 18 Prehľad paušálnych pásiem v závislosti od výšky príjmov za rok 2023

Pásma	Mesačná paušálna platba	Podmienky
1.	6 208 Kč (cca. 265,20 €) <i>Daň z príjmu: 100 Kč</i> <i>Sociálne poistenie: 3 386 Kč</i> <i>Zdravotné poistenie: 2 722 Kč</i>	Príjem do 1 milióna Kč (bez ohľadu na druh činnosti) Príjem do 1,5 milióna Kč (pokiaľ aspoň 75% príjmov z činností, na ktoré možno uplatniť 80 % alebo 60 % paušálne výdavky) Príjem do 2 miliónov Kč (pokiaľ aspoň 75% príjmov z činností, na ktoré možno uplatniť 80 % paušálne výdavky)
2.	16 000 Kč (cca. 683,50 €) <i>Daň z príjmu: 4 963 Kč</i> <i>Sociálne poistenie: 7 446 Kč</i> <i>Zdravotné poistenie: 3 591 Kč</i>	Príjem do 1,5 milióna Kč (bez ohľadu na druh činnosti) Príjem do 2 miliónov Kč (pokiaľ aspoň 75% príjmov z činností, na ktoré možno uplatniť 80 % paušálne výdavky)
3.	26 000 Kč (cca. 1 110,68 €) <i>Daň z príjmu: 9 320 Kč</i> <i>Sociálne poistenie: 11 388 Kč</i> <i>Zdravotné poistenie: 5 292 Kč</i>	Príjem do 2 miliónov Kč (bez ohľadu na druh činnosti)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z príjmov v z. n. p.

Je zrejmé, že vyššie uvedené podmienky paušálnych pásiem sprístupnia od roku 2023 systém väčšiemu počtu daňovníkov. Vzhľadom na veľké rozdiely v mesačných platbách medzi jednotlivými pásmami sa dá očakávať, že daňovníci sa budú snažiť dostať do výhodnejšieho pásma.

V Českej republike si fyzická osoba – živnostník môže uplatniť nezdaniiteľné časti základu dane prostredníctvom daňového priznania. Sú obsiahnuté v § 15 ZDP a medzi tie najznámejšie patria:

- bezodplatné plnenie (dary),
- úroky z úverov na financovanie bytových potrieb (zo stavebného sporenia, hypotekárneho úveru),
- príspevky na dôchodkové pripoistenie, dôchodkové poistenie a doplnkové dôchodkové sporenie,
- poistné na súkromné životné poistenie,
- odborové príspevky,
- úhrady za skúšky overujúce výsledky ďalšieho vzdelávania.⁶⁸

Fyzická osoba – živnostník si môže daňovú povinnosť znížiť o ďalšie položky a to uplatnením zliav (úľav) na dani alebo formou daňového bonusu na dieťa. V nasledujúcej tabuľke 19 sú uvedené daňové zvýhodnenia za rok 2023, ktoré je možné odpočítať pomocou daňového priznania.

Tabuľka 19 Ročný súhrn zliav na dani za rok 2023

Základná zľava na daňovníka	30 840 Kč
Zľava na manžela (manželku)	24 840 Kč (ZŤP 49 680 Kč)
Základná zľava na invaliditu (I. a II. stupeň)	2 520 Kč
Rozšírená zľava na invaliditu (III. stupeň)	5 040 Kč
Zľava na držiteľa preukazu ZŤP/P	16 140 Kč
Zľava na študenta – do 26 rokov	4 020 Kč
Zľava za umiestnenie dieťaťa	maximálne 17 300 Kč
Zľava za zastavenú exekúciu	maximálne 450 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie podľa KUČEROVÁ, Dagmar. Slevy na dani za rok 2022 a v roku 2023 [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.podnikatel.cz/clanky/slevy-na-dani-za-rok-2022-a-v-roce-2023/>

Fyzická osoba – živnostník má nárok na daňové zvýhodnenie formou daňového bonusu na vyživované dieťa žijúce s ním v spoločnej domácnosti za rok 2023 vo výške:

- 15 204 Kč ročne na jedno vyživované dieťa,

⁶⁸ Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů v z. n. p.

- 22 320 Kč ročne na druhé vyživované dieťa,
- 27 840 Kč ročne na tretie a ďalšie vyživované dieťa.

V prípade, ak je dieťa držiteľom preukazu ZŤP/P suma sa zvyšuje na dvojnásobok. Daňové zvýhodnenie si môže daňovník uplatniť formou zľavy (úľavy) na dani, daňového bonusu alebo kombináciu oboch. Aby si daňovník mohol uplatniť daňový bonus, musí dosahovať zdaniteľné príjmy zo závislej činnosti alebo príjmy zo samostatnej činnosti nepresahujúce 6-násobok minimálnej mzdy.⁶⁹

Každá krajina Európskej únie má odlišnú odvodovú povinnosť samostatne zárobkovo činných osôb a rozdielne nároky na čerpanie určitých druhov dávok. Sociálne poistenie v Českej republike pozostáva z troch zložiek a to dôchodkové poistenie, štátna politika zamestnanosti a nemocenské poistenie, ktoré je dobrovoľné. Nemocenské poistenie je vo výške 2,1 % z vymeriavacieho základu a minimálna výška poistného pre rok 2023 je 168 Kč. Z nemocenského sa poskytujú dávky ako nemocenské, materské alebo dávka dlhodobého ošetrovania. Vymeriavací základ na výpočet sociálneho poistenia je stanovený vo výške 50 % základu dane za kalendárny rok, za ktorý sa platí poistné. Minimálny mesačný vymeriavací základ pre hlavné činnosti je 10 081 Kč a pre vedľajšie činnosti je to výške 4 033 Kč. Minimálna výška mesačných preddavkov za rok 2023 na sociálne poistenie pri hlavnej činnosti je 2 944 Kč a pri vedľajšej činnosti 1 178 Kč. Dňom splatnosti preddavku na sociálne poistenie je prvý až posledný deň kalendárneho mesiaca, za ktorý sa poistné platí.⁷⁰

Vymeriavací základ pre SZČO na výpočet zdravotného poistenia je 50 % základu dane zo samostatnej zárobkovej činnosti. Minimálny mesačný vymeriavací základ je vo výške 20 162 Kč, ktorý je stanovený od priemernej mzdy v národnom hospodárstve. Minimálny mesačný preddavok na zdravotné poistenie je vo výške 2 722 Kč a je splatný od 1. dňa kalendárneho mesiaca do 8. dňa nasledujúceho mesiaca.⁷¹

⁶⁹ FINANČNÍ SPRÁVA. *Obecné informace pro fyzické osoby* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/obecne-informace>

⁷⁰ HOVORKA, Jiří. *Sociální pojištění OSVČ. Nové minimální zálohy a pravidla pro rok 2023* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.penize.cz/socialni-pojisteni/436217-socialni-pojisteni-osvc-2023-minimalni-zalohy-a-pravidla>

⁷¹ VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA ČR. *Změny v platbách zdravotního pojištění v roce 2023* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.vzp.cz/o-nas/aktuality/zmeny-v-platbach-zdravotniho-pojisteni-v-roce-2023>

Tabuľka 20 Odvodová povinnosť SZČO do zdravotnej a Sociálnej poisťovne za rok 2023

Poistné - SZČO	Sadzba poistného
Dôchodkové poistenie	28 %
Štátna politika zamestnanosti	1,2 %
Sociálne poistenie spolu	29,2 %
Zdravotné poistenie	13,5 %

Zdroj: vlastné spracovanie podľa TRUHLÁŘOVÁ, Martina. Sociální a zdravotní pojištění OSVČ v roce 2023 [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://portal.pohoda.cz/pro-podnikatele/uz-podnikam/socialni-a-zdravotni-pojisteni-osvc-v-roce-2023/>

V Českej republike platí samostatne zárobkovo činná osoba približne o 46,55 € nižšie minimálne mesačné odvody na účely zdravotného a sociálneho poistenia v porovnaní so Slovenskou republikou. Je to spôsobené najmä výpočtom mesačného vymeriavacieho základu a tiež vyššou percentuálnou sadzbou poistného na Slovensku.

Podľa zákona zákona č. 586/1992 Sb. o daních z príjmov v z. n. p. má povinnosť podať daňové priznanie každý, koho ročné príjmy podliehajúce dani z príjmov fyzických osôb presiahli sumu 50 000 Kč (*s výnimkou príjmov oslobodených od dane alebo príjmov zdaňovaných zrážkovou daňou*). Daňové priznanie je povinný podať aj ten, koho ročné príjmy podliehajúce dani z príjmov fyzických osôb nepresiahli sumu 50 000 Kč, ale vykazuje daňovú stratu. Samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá bola registrovaná pre paušálnu daň počas celého roka 2022 a naďalej spĺňa podmienky paušálnej dane nie je povinná podávať daňové priznanie.⁷²

V nižšie uvedenej tabuľke 21 sú zobrazené lehoty na podanie daňového priznania k dani z príjmov fyzických osôb za rok 2022.

Tabuľka 21 Lehoty na podanie daňového priznania za rok 2022

Lehota na podanie DP	do 3. apríla 2023
Lehota na podanie DP - elektronicky	do 2. mája 2023
Podanie DP daňovým poradcom	do 3. júla 2023

Zdroj: vlastné spracovanie podľa FINANČNÍ SPRÁVA. Obecné informace pro fyzické osoby [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/obecne-informace>

⁷² FINANČNÍ SPRÁVA. Obecné informace pro fyzické osoby [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/obecne-informace>

Daň vypočítaná v daňovom priznaní je splatná v posledný deň lehoty na podanie daňového priznania, ktorú možno zaplatiť bezhotovostnou platbou prostredníctvom bankového príkazu; v hotovosti na daňovom úrade alebo poštovou poukážkou.

Aj v Českej republike neustále prebiehajú snahy o zjednodušenie správy daní a zlepšenie komunikácie medzi daňovou správou a daňovníkom. Výsledkom bol projekt „Moje dane“, ktorý umožňuje daňovým subjektom dodržiavanie daňových povinností, ako sú predvyplnené daňové priznania alebo upozornenia na splatnosť daňovej povinnosti.

3.3 Zdaňovanie fyzických osôb - živnostníkov v Rakúsku

Zdaňovanie samostatne zárobkovo činných osôb v Rakúsku upravuje zákon o dani z príjmov z roku 1988 (Einkommensteuergesetz – EStG). Všetky fyzické osoby s trvalým alebo prechodným pobytom v Rakúsku podliehajú neobmedzenej dani z príjmu. Daňovník môže podliehať daňovej povinnosti súčasne vo viacerých štátoch a z toho dôvodu sa uplatňujú zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia, ktoré zabezpečujú aby sa predišlo zdaneniu toho istého príjmu v dvoch štátoch.

V rakúskom zákone o dani z príjmov je vymedzených 7 základných skupín zdaniteľných príjmov fyzických osôb, a to: príjmy z poľnohospodárstva a lesníctva, príjmy zo samostatnej zárobkovej činnosti, príjmy z obchodnej činnosti, príjmy zo závislej činnosti, príjmy z kapitálového majetku, príjmy z prenájmu a lízingu a ostatné príjmy. Zdaneniu nepodliehajú výhry v lotérií ani príspevky na starostlivosť o dieťa alebo príspevky na ošetrovné.⁷³

Základom pre výpočet dane je zdaniteľný príjem. V závislosti od výšky ročného zdaniteľného príjmu sa na výpočet používajú nasledovné daňové pásma obsiahnuté v tabuľke 22. Celkový zdaniteľný príjem fyzických osôb nepresahujúci hranicu 11 693 € za rok je oslobodený od dane. Od roku 2024 sa v dôsledku daňovej reformy zníži štvrté daňové pásmo na 40 %.

⁷³ FEDERAL MINISTRY REPUBLIC OF AUSTRIA. *The tax book 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.bmf.gv.at/en/publications.html>

Tabuľka 22 Sadzby dane z príjmov fyzických osôb za rok 2023

Sadzba dane	Zdaniteľný príjem
0 %	Do 11 693 €
20 %	11 693 € - 19 134 €
30 %	19 134 € - 32 075 €
41 %	32 075 € - 62 080 €
48 %	62 080 € - 93 120 €
50 %	93 120 € - 1 000 000 €
55 %	Nad 1 000 000 €

Zdroj: vlastné spracovanie podľa FINANZ - ÖSTERREICH | STEUERN, FINANZEN UND WIRTSCHAFT. Einkommensteuerrechner - Einkommensteuer in Österreich berechnen [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.finanze.at/steuern/einkommensteuer/>

Pri podávaní daňového priznania si samostatne zárobkovo činná osoba môže uplatniť a od príjmov si odpočítat paušálne výdavky. Existuje niekoľko spôsobov uplatnenia paušálnych výdavkov, a to:

- Základný paušál pre daň z príjmov – je určený pre príjmy zo živnosti a samostatnej zárobkovej činnosti nepresahujúce sumu 220 000 €; možnosť paušálneho odpočtu pri príjmoch plynúcich zo samostatnej zárobkovej činnosti, a to 12 % maximálne do výšky 26 400 € alebo 6 % maximálne do výšky 13 200 € v závislosti od druhu činnosti. Základný paušál sa vzťahuje najmä na výdavky ako odpisy, nájomné, výdavky na pôžičky, reklama, energie, poradenské poplatky, kancelárske výdavky a poistné.
- Paušálny príspevok pre malých podnikateľov – je určený pre malých podnikateľov s ročným príjmom maximálne 35 000 € zo živnosti alebo samostatnej zárobkovej činnosti; možnosť paušálneho odpočtu vo výške 45 % maximálne 18 900 € pre výrobnú činnosť alebo 20 % maximálne do výšky 8 400 € pre služby.
- Odvetvový paušál – percentuálne sadzby paušálnych výdavkov sa delia podľa typu odvetvia (od 5,2 % do 20,7 %), ktoré sa používajú na tržby pre účely výpočtu prevádzkových nákladov vybraných profesijných skupín (pekár, masér, zubný technik, pedikér, fotograf, obuvník). Napríklad paušálne prevádzkové výdavky pre pedikérov a masérov predstavujú 14,3 % z tržieb.

- Špeciálny odvetvový paušál – príjmy nepresahujúce sumu 700 000 € pre hotely a reštaurácie, drogerie, umelcov a spisovateľov, predajcov potravín.⁷⁴

Okrem paušálnych výdavkov si samostatne zárobkovo činná osoba môže vybrať medzi uplatnením paušálnych a preukázateľných daňových výdavkov.

V Rakúsku je možnosť uplatnenia osobitných výdavkov súvisiacich s podnikaním v daňovom priznaní. Medzi daňovo odpočítateľné položky patria:

- Poistné na dobrovoľné poistenie,
- príspevky pre prípad dlhodobej starostlivosti,
- príspevky do dôchodkových fondov,
- náklady na výstavbu a rekonštrukciu bývania,
- dôchodky (renty),
- dary (odpočítateľné do výšky 10 % vlastných príjmov),
- náklady na daňové poradenstvo, náklady pre účtovníkov a personalistov.⁷⁵

Fyzická osoba - živnostník v Rakúsku má nárok na daňové zvýhodnenie prostredníctvom rodinného bonusu na dieťa - Familienbonus Plus. Nárok na uplatnenie má daňovník s neobmedzenou daňovou povinnosťou poberajúci rodinné prídavky na dieťa. Nárok na uplatnenie majú obaja rodičia, teda suma sa rozdelí na polovicu. Maximálnu sumu rodinného bonusu je možné poberať z mesačného hrubého príjmu od 1 700 € s jedným dieťaťom v domácnosti. V dôsledku zavedenia „Familienbonus Plus“ bola vypustená samostatná daňová uznateľnosť výdavkov na starostlivosť o dieťa. V roku 2022 bol daňový bonus pre dieťa do 18 rokov vo výške 1500 € a pre dieťa nad 18 rokov 500 €, ale v dôsledku pretrvávajúcej inflácie v roku 2023 došlo k jeho navýšeniu.⁷⁶

Cieľom rodinného bonusu plus je podporiť rodiny, ktoré sú obvykle zaťažené platením daní a nákladmi na výchovu detí. V rámci daňovej reformy bude oslobodených od daní približne 900 000 rodín a doposiaľ ide o najväčšie opatrenie štátnej podpory.

⁷⁴ FEDERAL MINISTRY REPUBLIC OF AUSTRIA. *The tax book 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.bmf.gv.at/en/publications.html>

⁷⁵ FINANZ. *Sonderausgaben in Österreich 2023* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.finanz.at/steuern/sonderausgaben/>

⁷⁶ BUNDESMINISTERIUM FÜR FINANZEN. *Familienbonus Plus – alle Informationen* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.bmf.gv.at/services/publikationen/das-steuerbuch.html>

Tabuľka 23 Maximálna výška rodinného bonusu za rok 2023

Dieťa do 18 rokov	2000 € (mesačne – 166,68 €)
Dieťa nad 18 rokov	650 € (mesačne – 54,18 €)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa FINANZ. Familienbonus Plus - Rechner 2022 / 2023 – Österreich 2023 [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.finanz.at/steuern/familienbonus-plus/>

Ak samostatne zárobkovo činnnej osobe nevznikol nárok na daňový bonus z dôvodu nízkej daňovej povinnosti alebo nízkeho príjmu za určitých podmienok má nárok na dodatočný príspevok na dieťa vo výške 550 € ročne.⁷⁷

V Rakúsku sa uplatňuje zásada povinného poistenia pre samostatne zárobkovo činné osoby, ktorých hranica príjmov presiahla poistný limit 6 010,92 € ročne. Od zdravotného a dôchodkového poistenia sú oslobodení daňovníci, ktorých príjem nepresiahol hranicu 6 010,92 € ročne a zároveň ročný obrat nepresiahol sumu 35 000 €. Sadzba príspevkov na sociálne zabezpečenie je vo výške 26,83 %, ktorá zahŕňa dôchodkové poistenie, zdravotné poistenie, úrazové poistenie a príspevky pre SZČO. Na novo vzniknuté samostatne zárobkovo činné osoby sa vzťahujú počas prvých dvoch rokov priaznivejšie podmienky sociálneho zabezpečenia. Začínajúca samostatne zárobkovo činná osoba je povinná platiť len zdravotné poistenie, a to vo výške 34,06 € mesačne.⁷⁸

Tabuľka 24 Príspevky na sociálne zabezpečenie pre SZČO v roku 2023

Poistenie	Sadzba	Suma minimálnych odvodov
Dôchodkové poistenie	18,5 %	1 112,04 € (mesačne 92,67 €)
Zdravotné poistenie	6,8 %	408,72 € (mesačne 34,06 €)
Úrazové poistenie	Paušálna suma	131,64 € (mesačne 10,97 €)
Príspevky pre SZČO	1,53 %	91,92 € (mesačne 7,66 €)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa WIRTSCHAFTSKAMMER ÖSTERREICH. Beitragswesen Selbständige 2023 [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.wko.at/service/arbeitsrecht-sozialrecht/beitragswesen-selbstaendige-2023.html>

Fyzické osoby – živnostníci majú povinnosť podať daňové priznanie k dani z príjmov, ak ich zdaniteľný príjem presiahol sumu 11 693 €. Aj v prípade vykázania

⁷⁷ BUNDESMINISTERIUM FÜR FINANZEN. Das Steuerbuch 2022 [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.bmf.gv.at/services/publikationen/das-steuerbuch.html>

⁷⁸ FREE FINANCE. Sozialversicherung der Selbstständigen (SVS) [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.freefinance.at/versicherungen/sozialversicherung.html>

daňovej straty majú povinnosť podať daňové priznanie. V individuálnych prípadoch na základe odôvodnenej žiadosti je možné predĺžiť lehotu na podanie daňového priznania.

Rakúsky online daňový portál – Finanz Online ponúka služby, ktoré umožňujú jednoduchým spôsobom prenášať údaje priamo z účtovných systémov daňovej správy. Digitálna platforma zjednodušuje daňovníkom a podnikom prístup k daňovej správe, ktorú využíva vyše štyri milióny užívateľov. Rovnako odbreňuje štátny rozpočet, vďaka čomu sa ušetrilo viac ako 330 miliónov eur na administratívnych nákladoch.⁷⁹

Tabuľka 25 Lehoty na podanie daňového priznania za rok 2022

Lehota na podanie DP	do 30. apríla 2023
Lehota na podanie DP - elektronicky	do 30. júna 2023

Zdroj: vlastné spracovanie podľa BUNDESMINISTERIUM FÜR FINANZEN. *Einkommensteuererklärung und Einkommensteuerveranlagung* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.bmf.gv.at/themen/steuern/fuerunternehmen/einkommensteuer/einkommensteuererklaerungspflicht.html>

3.4 Zdaňovanie fyzických osôb - živnostníkov v Maďarsku

Vo všeobecnosti platí, že živnostník v Maďarsku je povinný platiť daň z príjmu fyzických osôb. Daňovej povinnosti v plnej výške podliehajú fyzické osoby s trvalým pobytom v Maďarsku a fyzické osoby – nerezidenti, ktorých daňová povinnosť sa obmedzuje na príjmy plynúce v rámci krajiny podľa zákona CXVII z roku 1995. Základom dane je súčet zdaniteľných príjmov znížený o odpočítateľné položky v súlade s ustanoveniami zákona o sociálnom zabezpečení a položiek zvyšujúcich základ dane.

Od roku 2016 sa v Maďarsku uplatňuje proporcionálne zdaňovanie príjmov fyzických osôb vo výške 15 %. Od roku 2012 – 2015 bola proporcionálna sadzba vo výške 16 %.⁸⁰

Samostatne zárobkovo činná osoba v Maďarsku môže využiť nasledujúce možnosti uplatnenia výdavkov, a to:

1. Kombináciu paušálnych výdavkov - ak zdaniteľný príjem samostatne zárobkovo činné osoby nepresiahol 10-násobok ročnej minimálnej mzdy, t. j. 27 840 000 HUF

⁷⁹ UNTERNEHMENSSERVICE PORTAL. *Einkommensteuererklärung* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.usp.gv.at/steuernfinanzen/einkommensteuer/einkommensteuererklaerung.html>

⁸⁰ EURÓPAI RÉGIÓNA LIS FEJLESZTÉSI ALAP. *Vállalkozás Magyarországon* [elektronický zdroj]. Maďarsko, 2019. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: https://alkp.sk/wp-content/uploads/CORD-Vállalkozás-Magyarországon_HUN_digit.pdf

(74 022,87 €)⁸¹. Paušálne výdavky si môže uplatniť aj fyzická osoba – živnostník zaoberajúci sa výlučne maloobchodom, ktorej príjem v zdaňovacom období nepresiahol 50-násobok ročnej minimálnej mzdy t. j. 139 200 000 HUF (370 114,33 €). Paušálne výdavky si môžu uplatniť v rozmedzí od 40 % do 90 % hrubého príjmu v závislosti od vykonávanej činnosti.

Paušálny príjem sa vypočíta na základe príjmu, ktorý nemožno znížiť o daňové úľavy súvisiace s podnikaním. Príjem vymedzený paušálnou sumou nepresahujúci polovicu ročnej minimálnej mzdy t. j. 1 392 000 HUF (3 701,14 €) je oslobodený od dane z príjmov fyzických osôb.⁸²

2. Skutočne preukázateľnými výdavkami, ktoré boli vynaložené na dosiahnutie príjmu alebo na vykonávanie zárobkovej činnosti.

Daňovníci v Maďarsku majú nárok na uplatnenie daňových zvýhodnení, ktoré sa predovšetkým sústreďujú na podporu rodín s deťmi. Úľavy na dani z príjmov fyzických osôb sa uplatňujú v nasledujúcom poradí:

- Príspevok pre matky so štyrmi a viac deťmi,
- príspevok pre mladých ľudí do 25 rokov,
- úľava pre matky mladšie ako 30 rokov (*platná od roku 2023*),
- osobný príspevok,
- príspevok na prvé manželstvo.
- rodinný príspevok.⁸³

Daňový bonus je jednou z najvyužívanejších úľav v Maďarsku na dani z príjmov fyzických osôb, ktorý rodinám mesačne usporí desiatky tisíc forintov. Jeho cieľom je podporiť návrat rodičov na trh práce, znížiť sociálne nerovnosti ale aj zjednodušiť život rodinám s deťmi. Nárok na daňový bonus má fyzická osoba žijúca s dieťaťom v spoločnej domácnosti a poberajúca rodinné prídavky. Následne musí dosahovať zdaniteľný príjem

⁸¹ Prepočet kurzu podľa ECB zo dňa 06.04.2023: 1 EUR = 376,1 HUF

⁸² NAV – NEMZETI ADÓ ES VÁMHIVATAL. *Kedvező változások 2023-tól az egyéni vállalkozók általanyadózasában* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: https://nav.gov.hu/ado/szja/Kedvezo_valtozasok_2023-tol_az_egyeni_vallalkozok_atalanyadozasaban

⁸³ NAV – NEMZETI ADÓ ES VÁMHIVATAL. *Családi kedvezmény* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://nav.gov.hu/ado/szja/szja-kedvezmenyek-2023/csaladi-kedvezmeny>

a odvádzať príspevky na sociálne zabezpečenie. V závislosti od počtu vyživovaných detí sa určuje maximálna mesačná úspora na dani uvedená v tabuľke 26.⁸⁴

Tabuľka 26 Daňový bonus na dieťa v roku 2023

Počet vyživovaných detí	Zníženie základu dane	Mesačná daňová úspora
1	66 670 HUF	10 000 HUF
2	266 660 HUF	40 000 HUF
3	660 000 HUF	99 000 HUF

Zdroj: vlastné spracovanie podľa NAV – NEMZETI ADÓ ES VÁMHIVATAL. Családi kedvezmény [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://nav.gov.hu/ado/szja/szja-kedvezmenyek-2023/csaladi-kedvezmeny>

Samostatne zárobkovo činné osoby od roku 2020 podliehajú jedinému príspevku na sociálne poistenie vo výške 18,5 %. V systéme zdravotného poistenia sa poistné platí mesačne formou preddavkov, v roku 2023 je to suma 9600 HUF (320 HUF na deň).⁸⁵

Návrh daňového priznania bezplatne vyhotovuje Národný daňový a colný úrad, ktorý si daňovníci môžu prezrieť a schváliť prostredníctvom elektronického klientskeho portálu. Na základe dostupných údajov o daňovníkoch sa vypracuje návrh daňového priznania, ktorý sa stáva záväzným až po akceptovaní daňovníka. Termín na podanie elektronického daňového priznania k dani z príjmov fyzických osôb je do 22. mája 2023.

Hlavným cieľom webového portálu je zníženie administratívnej záťaže pre daňové subjekty a zvýšenie indexu spokojnosti zákazníkov. Portál je ľahko použiteľný pre rôzne skupiny daňovníkov a poskytuje aj množstvo ďalších služieb ako platobné povinnosti, rezervačný systém zákazníckych služieb a online údaje o faktúrach.

Daňovníci, ktorí nie sú registrovaní v elektronickom klientskom portáli, môžu požiadať o papierový návrh daňového priznania. Lehota na podanie papierovej formy daňového priznania je do 16. marca 2023.⁸⁶

⁸⁴ TAKÁCS, Judit. *Mennyi a családi adókedvezmény összege 2023-ban?* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://konyvelosziget.hu/csaladi-adokedvezmeny/>

⁸⁵ NEMZETI EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI ALAPKEZELŐ. *Egészségügyi szolgáltatási járulékfizetés* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: http://www.neak.gov.hu/felso_menu/lakossagnak/ellatas_magyarorszagon/jogosultsag_az_ellatasra/az_egssz_segbiztositas_szolgaltatasaira_jogosultak/egeszsegugyi_szolgaltatasi_jarulekfizetes

⁸⁶ NAV – NEMZETI ADÓ ES VÁMHIVATAL. *Bevallási, adófizetési információk – 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzenutana/inf_fuz/2023/24_informacios_fuzet_-_Bevallasi_adofizetesi_informaciok

3.5 Zdaňovanie fyzických osôb - živnostníkov v Nemecku

Zdaňovanie fyzických osôb – živnostníkov v Nemecku je definované v zákone o dani z príjmov – Einkommensteuergesetz. Zdaniteľné príjmy fyzických osôb v Nemecku sa delia do 7 nasledujúcich kategórií: príjmy z poľnohospodárstva a lesníctva, príjmy z prevádzkovania živnosti a obchodu, príjmy z nezávislej činnosti, príjmy zo závislej činnosti, príjmy z kapitálového majetku, príjmy z prenájmu a ostatné príjmy.⁸⁷

Nemecko uplatňuje progresívne zdaňovanie a nasledujúca tabuľka 27 zobrazuje sadzby dane z príjmov fyzických osôb za rok 2023. Pohyblivá sadzba v druhom pásme sa zvyšuje o určité % podľa zvýšenia daňového základu v danom pásme. Na zlepšenie hospodárskej situácie a infraštruktúry nemecká vláda vyrubuje solidárnu prirážku do výšky 5,5 % zo štandardnej daňovej sadzby z príjmov fyzických osôb. Limit oslobodenia od solidárnej dane je do výšky 17 543 € pre jednotlivca a pre spoločne posudzované osoby do 35 086 €. Členovia oficiálne uznávaných cirkví platia cirkevnú daň ako prirážku k dani z príjmov vo výške 8 % alebo 9 %. V dôsledku daňovej reformy sa plánuje zvýšenie nezdaniteľného príjmu na 11 604 € v roku 2024.⁸⁸

Tabuľka 27 Sadzby dane z príjmov fyzických osôb za rok 2023

Sadzba dane	Zdaniteľný príjem
0 %	Do výšky 10 908 €
14 % - 42 %	10 909 € – 62 809 €
42 %	62 810 € - 277 825 €
45 %	277 826 € a viac

Zdroj: vlastné spracovanie podľa BUNDESMINISTERIUM FÜR FINANZEN. Die wichtigsten steuerlichen Änderungen 2023 [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: https://www.bundesfinanzministerium.de/Monatsberichte/2022/06/Inhalte/Kapitel-3-Analysen/3-2-ergebnisse-steuerschaetzung-mai-2022-pdf.pdf?__blob=publicationFile&v=5

V Nemecku je možnosť spoločného zdaňovania manželov, ak obaja podliehajú neobmedzenej daňovej povinnosti a nie sú trvalo odlúčení. Výhoda spoločného zdaňovania spočíva v znížení celkového daňového zaťaženia, pretože časť príjmu sa presunie na druhého z manželov. Princíp spoločného zdaňovania spočíva v súčte všetkých príjmov manželov, ktoré možno upraviť o nezdaniteľné sumy, prípadne úľavy a osobitné výdavky.

⁸⁷ Daňové sústavy v kocke [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <http://www.rppkba.sk/files/47>

⁸⁸ SETTLE IN BERLIN. German income tax – this is what you should know [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.settle-in-berlin.com/income-tax-germany/>

Spoločné posudzovanie je výhodné najmä, ak jeden z manželov má vyššie príjmy, pretože zdaňujú príjem v nižšom daňovom pásme a je použitá nižšia sadzba dane. Manželia, ktorí zarábajú približne rovnaké sumy pri podaní daňového priznania nezískajú žiadne osobitné výhody. Základná nezdaniteľná suma pri spoločnom posudzovaní sa zdvojnásobuje na 21 816 €. ⁸⁹

Tabuľka 28 Sadzby dane z príjmov fyzických osôb pre spoločné zdanenie manželov za rok 2023

Sadzba dane	Zdaniteľný príjem
0 %	Do výšky 21 816 €
14 % - 42 %	21 817 € – 123 944 €
42 %	123 945 € - 555 650 €
45 %	Nad 555 650 €

Zdroj: vlastné spracovanie podľa SETTLE IN BERLIN. German income tax – this is what you should know [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.settle-in-berlin.com/income-tax-germany/>

Fyzické osoby – živnostníci v Nemecku si od svojich zdaniteľných príjmov môžu odpočítať rôzne nezdaniteľné časti deliace sa do 3 kategórií: základné odpočítateľné položky, osobitné výdavky a mimoriadne zaťaženie. ⁹⁰

Základná nezdaniteľná časť na daňovníka za rok 2023 je na úrovni už spomínaných 10 908 € ročne a pre spoločne posudzovaných manželov je na úrovni 21 816 € ročne. Daňovník si v daňovom priznaní môže odpočítať náklady na vzdelávanie a školenie (*do výšky 4000 € ročne*), taktiež náklady na daňové a právne poradenstvo.

Medzi osobitné výdavky patria poistenia, príspevky na dôchodkové zabezpečenie, náklady na starostlivosť o dieťa, dary alebo cirkevná daň. Na osobitné výdavky sa uplatňuje paušálna suma 36 € ročne, ktorá sa automaticky odčíta od zdaniteľných príjmov pri podávaní daňového priznania. Pri spoločnom posudzovaní manželov je to suma 72 € na osobitné

⁸⁹ WUNDERTAX. *How to file a joint tax return with your spouse* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://germantaxes.de/tax-tips/marriage-joint-declaration/>

⁹⁰ WUNDERTAX. *Abgabepflicht: Wer muss eine Steuererklärung abgeben?* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://steuererklaerung.de/ratgeber-steuern/pflichtveranlagung-wer-muss-eine-steuererklaerung-abgeben/>

výdavky. Daňovníci si však môžu uplatniť aj vyššie výdavky po splnení zákonom stanovených podmienok.⁹¹

Mimoriadne výdavky si fyzická osoba môže odpočítať, ak má vyššie výdavky v porovnaní s daňovníkom s podobným príjmom, majetkom a rodinným stavom. V zákone o dani z príjmov sa mimoriadne zaťaženie delí na všeobecné mimoriadne zaťaženie a osobitné mimoriadne zaťaženie. Všeobecné mimoriadne zaťaženie sú náklady vznikajúce v dôsledku mimoriadnych životných udalostí ako napríklad choroby alebo prírodné katastrofy. Osobitné mimoriadne zaťaženie je odpočítateľné v plnej výške, a sú to: výdavky na výživné, príspevky na vzdelávanie na každé plnoleté dieťa (*do výšky 1 200 € ročne*) a jednorazový príspevok pre zdravotne postihnutých.⁹²

Daňovník si od roku 2023 môže uplatniť v daňovom priznaní odpočet na domácu kanceláriu vo výške 6 € na deň a maximálne 1 260 € ročne počas 210 pracovných dní. Napríklad živnostník nedisponuje žiadnymi prevádzkovými priestormi výlučne pracuje len z domu, v tomto prípade si môže uplatniť odpočet v maximálnej výške 1 260 € ako výdavky na podnikanie a okrem toho aj výdavky vynaložené na cestu k zákazníčkovi.⁹³

Daňovník v Nemecku má nárok na uplatnenie nezdaniteľnej časti na dieťa vo výške 6 024 € na rok (*3012 eur na rodiča*) za každé vyživované dieťa. Daňovníci poberajú buď prídavky na deti alebo nezdaniteľnú časť na deti, obidve súčasne nie je možné uplatniť. Okrem toho si môžu uplatniť nezdaniteľný príspevok na starostlivosť a výchovu alebo vzdelávacie potreby pre deti vo výške 2 928 € ročne (*1464 eur na rodiča*).⁹⁴

Samostatne zárobkovo činné osoby alebo osoby v slobodnom povolání sa môžu za určitých podmienok oslobodiť od niektorých plnení na sociálne poistenie v Nemecku. Existujú však aj výnimky, v ktorých samostatne zárobkovo činné osoby úplne alebo čiastočne podliehajú sociálnemu poisteniu zo zákona. Medzi nich patria profesijné skupiny ako remeselníci, poľnohospodári, pôrodné asistentky, umelci, publicisti a spisovatelia.

⁹¹ WUNDERTAX. *Sonderausgaben von der Steuer absetzen* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://steuererklaerung.de/sonderausgaben/>

⁹² WUNDERTAX. *Außergewöhnliche Belastungen von der Steuer absetzen* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://steuererklaerung.de/ratgeber-steuern/aussergewoehnliche-belastungen/>

⁹³ BUNDESMINISTERIUM FÜR FINANZEN. *Die wichtigsten steuerlichen Änderungen 2023* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.bundesfinanzministerium.de/Monatsberichte/2023/01/Inhalte/Kapitel-3-Analysen/3-1-steuerliche-aenderungungen-2023.html>

⁹⁴ BUNDESMINISTERIUM FÜR FAMILIE, SENIOREN, FRAUEN UND JUGEND. *Was sind Freibeträge für Kinder?* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://familienportal.de/familienportal/familienleistungen/steuerentlastungen/was-sind-freibetraege-fuer-kinder--125198>

Sadzba príspevkov na dôchodkové poistenie je na úrovni 18,6 %, poistenie v nezamestnanosti je na úrovni 2,4 % a poistenie dlhodobej starostlivosti 3,05 %.⁹⁵

Od reformy z roku 2009 je zdravotné poistenie pre samostatne zárobkovo činné osoby v Nemecku povinné, a to buď formou súkromného zdravotného poistenia alebo formou dobrovoľného poistenia. Zásadný rozdiel je v spôsobe výpočtu príspevkov, ale my sa v nasledujúcej časti budeme venovať dobrovoľnému poisteniu v rámci systému verejného zdravotného poistenia. Okrem zákonnej sadzby sa odvádza aj dodatočná sadzba príspevkov vo výške 1,6 %.

Tabuľka 29 Odvodová povinnosť SZČO na zdravotné poistenie za rok 2023

Sadzba poistného	Minimálny strop	Maximálny strop
14,6 %	1 131,67 €	4 987,50 €

Zdroj: *vlastné spracovanie podľa BARMER. Frequently asked questions for employees, students, families and self-employed [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.barmer.de/en/faqs-frequently-asked-questions/faq-for-employees-students-families-and-self-employed-1125152>*

Fyzické osoby – živnostníci majú povinnosť podať daňové priznanie, ak ich príjem presiahne základnú nezdaniteľnú sumu 10 908 € a 21 816 € pre spoločne posudzovaných manželov. Daňové priznanie je možné vyplniť v papierovej forme alebo online pomocou portálu ELSTER. Termín na podanie daňového priznania je do 31. júla nasledujúceho roka.⁹⁶

3.6 Zdaňovanie fyzických osôb - živnostníkov v Holandsku

V Holandsku sa celosvetové príjmy delia do troch kategórií zdaniteľných príjmov označovaných „box“, ktoré sa zdaňujú samostatne podľa vlastnej sadzby. Box 1 sa vzťahuje na zdaniteľný príjem zo zamestnania a domácnosti, ktorý zahŕňa nasledovné príjmy: príjem zo závislej činnosti, príjem zo živnosti, zisk z podnikania, dôchodky, renty, príjmy zo zahraničia, pravidelné platby (výživné) a vlastný kapitál. Box 2 sa týka zdaniteľných príjmov z úrokov a podielov a box 3 zdaniteľných príjmov z kapitálového majetku.⁹⁷

⁹⁵ BUSWELL, Gary. *Social security in Germany* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.expatika.com/de/living/gov-law-admin/social-security-in-germany-100923/>

⁹⁶ BUNDESMINISTERIUM DER FINANZEN. *Die wichtigsten steuerlichen Änderungen 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.bundesfinanzministerium.de/Monatsberichte/2023/01/Inhalte/Kapitel-3-Analysen/3-1-steuerliche-aenderungen-2023.html>

⁹⁷ RIJKSOVERHEID. *Soorten inkomstenbelasting spouse* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/inkomstenbelasting/soorten-inkomstenbelasting>

Nasledujúce tabuľky 30 a 31 sumarizujú prehľad sadzieb daní fyzických osôb a daňových pásiem v závislosti od statusu daňovníka.

Tabuľka 30 Sadzby dane z príjmov fyzických osôb za rok 2023

Zdaniteľný príjem	Sadzba dane	
	Nedosaiahnutý dôchodkový vek	Dôchodkový vek a narodený v roku 1946 alebo neskôr
0 €	36,93 %	19,03 %
37 150 €	36,93 %	36,93 %
73 032 €	49,50 %	49,50 %

Zdroj: vlastné spracovanie podľa BELASTINGDIENST. Overzicht tarieven en belastingsschijven [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://lnk.sk/tbfy>

Tabuľka 31 Sadzby dane z príjmov fyzických osôb za rok 2023

Zdaniteľný príjem	Sadzba dane
	Dôchodkový vek a narodený v roku 1945 alebo skôr
0 €	19,03 %
38 704 €	36,93 %
73 032 €	49,50 %

Zdroj: vlastné spracovanie podľa BELASTINGDIENST. Overzicht tarieven en belastingsschijven [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://lnk.sk/tbfy>

Príjmy zaradené do druhej kategórie sa zdaňujú proporcionálnou sadzbou dane vo výške 26,9 %. V dôsledku daňových zmien sa od roku 2024 plánujú zaviesť dve nové daňové pásma, a to: základná sadzba 24,5 % pre prvých 67 000 € príjmu na daňovníka a sadzba 31 % nad zvyšok. Príjmy vzťahujúce sa na tretiu kategóriu sú tiež zdanené proporcionálnou sadzbou dane vo výške 32 %.⁹⁸

Daňový systém v Holandsku umožňuje fyzickým osobám aby si od svojich dosiahnutých zdaniteľných príjmov odrátali rôzne odpočítateľné položky. Tie sa delia na všeobecnú daňovú úľavu, daňovú úľavu na prácu, daňovú úľavu súvisiacu s nízkym

⁹⁸ BELASTINGDIENST. Overzicht tarieven en belastingsschijven 2023 [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/prive/inkomstenbelasting/heffingskortingen_boxen_tarieven/boxen_en_tarieven/overzicht_tarieven_en_schijven/

príjmom, daňovú úľavu pre mladé osoby so zdravotným postihnutým a daňovú úľavu pre starších ľudí.

V nasledujúcej časti si zadefinujeme všeobecnú daňovú úľavu, ktorá závisí od výšky zdaniteľného príjmu a statusu daňovníka. Na všeobecnú daňovú úľavu má nárok každý sociálne poistený rezident Holandska. Vo všeobecnosti platí, že čím vyšší zdaniteľný príjem tým nižšia je daňová úľava.

Tabuľka 32 Všeobecná daňová úľava za rok 2023

Zdaniteľný príjem	Daňová úľava	
	Nedosiahnutý dôchodkový vek	Dôchodkový vek
Do výšky 22 661 €	3 070 €	1 583 €
22 661 € - 73 031 €	3 070 € - 6,095 % x (zdaniteľný príjem zo zamestnania a domácnosti – 22 660 €)	1 583 € - 3,141 % x (zdaniteľný príjem zo zamestnania a domácnosti – 22 660 €)
Od 73 031 €	0 €	0 €

Zdroj: vlastné spracovanie podľa BELASTINGDIENST. Tabel algemene heffingskorting 2023 [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://lnk.sk/gcp2>

Fyzická osoba - živnostník v Holandsku má nárok na daňovú úľavu na dieťa v závislosti od príjmu, ktorú si môže odpočítať prostredníctvom daňového priznania. Na uplatnenie daňového zvýhodnenia na dieťa sa vzťahujú nasledovné podmienky:

- Dieťa je k 1. januáru mladšie ako 12 rokov,
- dieťa je prihlásené na adrese trvalého pobytu daňovníka najmenej 6 mesiacov v príslušnom zdaňovacom období,
- príjem daňovníka by mal byť vyšší ako 5 548 €. ⁹⁹

⁹⁹ BELASTINGDIENST. *Inkomensafhankelijke combinatiekorting* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://lnk.sk/yhs8>

Tabuľka 33 Daňová úľava na dieťa za rok 2023

Zdaniteľný príjem	Daňová úľava	
	Nedosiahnutý dôchodkový vek	Dôchodkový vek
Do výšky 5 548 €	0 €	0 €
5 548 € - 29 067 €	11,45 % x (zdaniteľný príjem – 5 547 €)	5,90 % x (zdaniteľný príjem – 5 547 €)
Nad 29 067 €	2 694 €	1 389 €

Zdroj: vlastné spracovanie podľa BELASTINGDIENST. Tabel inkomensafhankelijke combinatiekorting 2023 [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://lnk.sk/tfwv>

Holandsko má dva druhy sociálneho poistenia, a to: národné poistenie a systém poistenia zamestnancov. Okrem spomínaných je množstvo ďalších doplnkových sociálnych poistení, ale pre samostatne zárobkovo činné osoby neexistuje samostatné sociálne zabezpečenie. Príspevky na národné poistenie platia daňovníci žijúci v Holandsku dosahujúci zdaniteľný príjem zo zamestnania a domácnosti.¹⁰⁰

Systém poistenia zamestnancov zahŕňa nemocenské poistenie, poistenie v invalidite, a poistenie v nezamestnanosti. Programy poisťujú najmä daňovníkov v prípade straty príjmu, nezamestnanosti, zdravotného postihnutia a choroby. Príspevky na zamestnanecké poistenie odvádzajú daňovníci, ktorí nedosiahli dôchodkový vek a poberajú mzdu alebo sociálne benefity.¹⁰¹

Tabuľka 34 Sadzby príspevkov na národné poistenie za rok 2023

Poistenie	Sadzba poistného	
	Nedosiahnutý dôchodkový vek	Dôchodkový vek
Dôchodkové poistenie	17,90 %	-
Zákon o pozostalých závislých osobách	0,10 %	0,10 %
Zákon o dlhodobej starostlivosti	9,65 %	9,65 %
Národné poistenie	27,65 %	9,75 %

Zdroj: vlastné spracovanie podľa BELASTINGDIENST. Tarieven, bedragen en percentages loonheffingen vanaf 1 januari 2023 [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://download.belastingdienst.nl/belastingdienst/docs/bijlage-nieuwsbrief-loonheffingen-2023-lh2091b32fd.pdf>

¹⁰⁰ BELASTINGDIENST. Volksverzekeringen [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://lnk.sk/vs68>

¹⁰¹ BELASTINGDIENST. Werknemersverzekeringen [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://lnk.sk/zh56>

Každá samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá žije alebo pracuje v Holandsku je zo zákona povinná uzavrieť štandardné zdravotné poistenie. Cena základného balíka zdravotného poistenia sa pohybuje od 120 € do 150 € na mesiac v závislosti od poisťovne.¹⁰²

Daňovník fyzická osoba, ktorá v roku 2022 dosiahla zdaniteľný príjem je povinná podať daňové priznanie k dani z príjmov fyzických osôb do 1. mája 2023. Daňovník má možnosť podať daňové priznanie online prostredníctvom digitálnej platformy „Mijn Belastingdienst“ (*Moje dane*), ktorá je zriadená Holandským daňovým a colným úradom.

3.7 Analýza daňovej povinnosti fyzickej osoby – živnostníka v SR a ČR

V tejto časti diplomovej práce sme sa zamerali na analýzu daňovej povinnosti živnostníka v Slovenskej republike a v Českej republike. Prostredníctvom modelovej situácie sme poukázali na výpočet daňovej povinnosti fyzickej osoby s príjmami zo živnosti so zameraním na uplatnenie rôznych odpočítateľných položiek, daňových zvýhodnení a zliav upravujúcich základ dane v nami vybraných krajinách.

Pre účely príkladu predpokladáme, že daňovník je rezidentom Slovenskej republiky a v roku 2023 dosiahol príjmy zo živnosti vo výške 48 000 €, pri ktorých si uplatňoval paušálne výdavky.

Doplňujúce informácie k výpočtu daňovej povinnosti:

- Sociálne odvody nie je povinný platiť, nakoľko podniká 2. rok a v 1. roku nepresiahol hranicu príjmov, ktorá zakladá povinnosť registrovať sa na sociálne poistenie; platil minimálne zdravotné odvody a pre rok 2023 je to výška 87,44 € mesačne, avšak v januári živnostník platil odvod za 12/2022 vo výške 79,31 €.
- Daňovník má jedno vyživované dieťa vo veku 3 roky, na ktoré si uplatnil daňový bonus v rámci daňového priznania.
- Daňovník má potvrdenie od doplnkového dôchodkového sporenia o príspevkoch do 3. piliera vo výške 280 €.

¹⁰² NETHERLANDS ENTERPRISE AGENCY. *Insurances for self-employed professionals* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://business.gov.nl/regulation/self-employed-professionals-insurances/>

Tabuľka 35 Daňová analýza živnostníka za rok 2023 v Slovenskej republike

SZČO	Rok 2023
Príjmy zo živnosti § 6 ods.1 písm. b)	48 000,00 €
Výdavky - paušál § 6 ods.10 (60 % z príjmov, max 20 000 €)	20 000,00 €
Zaplatené zdravotné odvody	1 041,15 €
z toho: v 01/2023	79,31 €
v 02-12/2023	961,84 €
Čiastkový základ dane	26 958,85 €
NČZD na daňovníka	3 621,65 €
NČZD na DDS §11 ods.9	180,00 €
Základ dane	23 157,20 €
Daňová povinnosť (15%)	3 473,58 €
Daňový bonus na dieťa	1 680,00 €
Daň na úhradu	1 793,58 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Vyššie uvedená tabuľka 35 znázorňuje modelovú situáciu výpočtu daňovej povinnosti živnostníka na podmienky uplatňované v Slovenskej republike za rok 2023. Daňovník mal zdaniteľný príjmy zo živnosti vo výške 48 000,00 €, z ktorých si odpočítal paušálne výdavky 60 %, ale maximálne do výšky 20 000,00 €. Do zdravotnej poisťovne spolu zaplatil 1 041,15 €. Následne sme si vyrátali čiastkový základ dane vo výške 26 958,85 €. Nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka si môže uplatniť vo výške 3 621,65 €, nakoľko základ dane je vyšší ako 92,8 – násobok sumy platného životného minima, t. j. 21 754,18 €. Nezdaniteľnú časť základu dane na príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie si môže daňovník uplatniť najviac do výšky 180 €. Daňovú povinnosť vypočítame zo základu dane a použijeme sadzbu 15 %, nakoľko zdaniteľné príjmy zo živnosti nepresiahli sumu 49 790 €. Daňovník si uplatnil daňový bonus na jedno dieťa, od 1.1.2023

pri 1 dieťati – 20 % z ČZD, maximálne 140 €. Fyzickej osobe – živnostníkovi vzniká nedoplatok na dani z príjmu vo výške 1 793,58 €.

Kalkulácia daňovej povinnosti živnostníka, ktorý je rezidentom v Českej republike je obsiahnutá v tabuľke 36. Predpokladáme, že daňovník v roku 2023 dosiahol príjmy zo živnosti vo výške 48 000 €, pri ktorých spĺňal podmienky pre uplatnenie paušálnych výdavkov vo výške 60 %.

Doplňujúce informácie k výpočtu daňovej povinnosti:

- Daňovník má jedno vyživované dieťa vo veku 3 roky, na ktoré si uplatnil daňový bonus v rámci daňového priznania.
- Daňovník platil mesačné minimálne preddavky na sociálne poistenie vo výške 125,70 € a mesačné minimálne preddavky na zdravotné poistenie vo výške 116,22 €.
- Údaje sú vyjadrené v mene EURO a prepočítané kurzom podľa ECB zo dňa 12.04.2023: 1 EUR = 23,421 CZK.

Tabuľka 36 Daňová analýza živnostníka za rok 2023 v Českej republike

SZČO	Rok 2023
Príjmy zo živnosti	48 000,00 €
Paušálne výdavky 60 %	28 800,00 €
Základ dane	19 200,00 €
Daň (15%)	2 880,00 €
Zľava na daňovníka	1 316,77 €
Daňový bonus na dieťa	649,16 €
Daň na úhradu	914,07 €
Sociálne poistenie	1508,4 €
Zdravotné poistenie	1394,64 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Spôsob výpočtu daňovej povinnosti fyzickej osoby v Českej republike je mierne odlišný v porovnaní so Slovenskou republikou. V Českej republike je možnosť uplatnenia paušálnych výdavkov vo výške 30 %, 40 %, 60 % a 80 % v závislosti od druhu činností, pri

ktorých sú určené maximálne limity.¹⁰³ Zatiaľ čo v SR je len jedna percentuálna sadzba uplatnenia paušálnych výdavkov vo výške 60 % pre všetky druhy činností. V modelových príkladoch sme uplatnili paušálne výdavky na úrovni 60 %, zatiaľ čo v SR je maximálny limit 20 000 € ročne a v ČR pri rovnakom % paušálnych výdavkov je maximálny limit 51 236,07 € ročne. V podmienkach ČR sa zľava na daňovníka uplatňuje až po vypočítaní dane a znižuje až vypočítanú ročnú daň o 1 316,77 €, v porovnaní so SR, kde NČZD na daňovníka znižuje priamo základ dane, z ktorého sa počíta ročná daň. V oboch vybraných štátoch je možnosť uplatnenia rôznych nezdaniteľných častí a daňových zvýhodnení znižujúcich základ dane. Nezdaniteľné časti základu dane v slovenskom daňovom systéme majú skôr osobný charakter a v českom daňovom systéme súvisia s bežnými výdavkami ako dary, úroky z hypoték a poistenia.

Vychádzajúc z modelového príkladu výška nezdaniteľnej časti na daňovníka a výška daňového bonusu na dieťa je vyššia v SR. V oboch prípadoch bola použitá percentuálna sadzba zdanenia na úrovni 15 %. Nakoľko v SR daňovník dosiahol zdaniteľné príjmy zo živnosti neprevyšujúce 49 790 € a v ČR z tej časti ZD, ktorá neprevyšuje sumu 1 935 552 Kč (82 684,10 €).

V Českej republike odvody na sociálne a zdravotné poistenie nevstupujú do výpočtu daňovej povinnosti, na rozdiel od Slovenskej republiky.

3.8 Pandémia COVID–19 a jej vplyv na živnostenské podnikanie

Súčasná kríza na trhu práce v dôsledku pandémie koronavírusu (COVID-19) a s ňou spojené opatrenia budú mať dlhodobé negatívne dopady na celkovú ekonomickú situáciu krajín. Členské štáty Európskej únie však prijali širokú škálu opatrení zameranú na podporu subjektov na trhu práce a zmiernenie sociálneho vplyvu pandémie.

Niektoré krajiny si zvolili dlhodobejšie programy, ktoré podporujú inováciu pracovných miest a digitalizáciu na trhoch práce. Mnohé samostatne zárobkovo činné osoby využili online predaj najmä v potravinárstve a maloobchode a tak boli naďalej schopné pokračovať v podnikaní v období šírenia nákazy. Vlády považujú digitalizáciu ako príležitosť k oživeniu ekologického hospodárstva a internacionalizácií.¹⁰⁴

¹⁰³ SLOVAK BUSINESS AGENCY. *Komparácia paušálnych výdavkov SZČO v SR a ČR* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2023. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2023/02/Komparacia-paušálnych-výdavkov-SZČO-v-SR-a-ČR.pdf>

¹⁰⁴ SOCIEUX. *The impact of COVID-19 and response on the European Union Labour Market* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <http://socieux.eu/wp-content/uploads/2020/08/The-impact-of-COVID-19-and-response-on-the-European-Union-Labour-Market-SOCIEUX-Technical-Report.pdf>

Pandémia COVID-19 a obmedzenia ekonomickej činnosti mali veľký vplyv najmä na samostatne zárobkovo činné osoby. Nárast nezamestnanosti bol u nich väčší ako u zamestnancov, pretože podporné opatrenia neboli vždy prístupné a to z dôvodu minimálnych hraničných príjmov, odpracovaných hodín alebo v súvislosti s predchádzajúcimi daňovými priznaniami, tiež nedostatočnej komunikácie. Výsledky prieskumu OECD naznačujú, že najviac zasiahnutými členmi populácie boli ženy, mládež, menšiny a menej vzdelaní ľudia. Dôsledky boli často spôsobené vyššou koncentráciou podnikov v najviac zasiahnutých odvetviach, horší prístup k zdrojom a vládnym podporným opatreniam v dôsledku kritérií oprávnenosti.¹⁰⁵

Niektoré krajiny zaviedli osobitné programy zamerané na podporu samostatne zárobkovo činných osôb. Tieto programy zahŕňali daňový odpočet ako formu podpory pre SZČO, kompenzačné systémy, odklad platenia daní a nájomného, granty, podporné dotácie a príspevky v dôsledku zníženia tržieb v krajinách Slovenska, Česka, Rakúska, Maďarska, Nemecka a tiež Holandska.

Vo väčšine krajín Európskej únie sa počet samostatne zárobkovo činných osôb od štvrtého štvrťroka 2019 do prvého štvrťroka 2021 znížil o viac ako 6 %. Napriek celkovému poklesu na úrovni EÚ, v ôsmich krajinách došlo k zvýšeniu počtu samostatne zárobkovo činných osôb. Rozdiely medzi jednotlivými členskými štátmi sú dôsledkom rozdielnych skúsenosti s pandémiou, opatreniami politik na jej obmedzenie, ale aj od štruktúry zamestnanosti a hospodárstva.¹⁰⁶

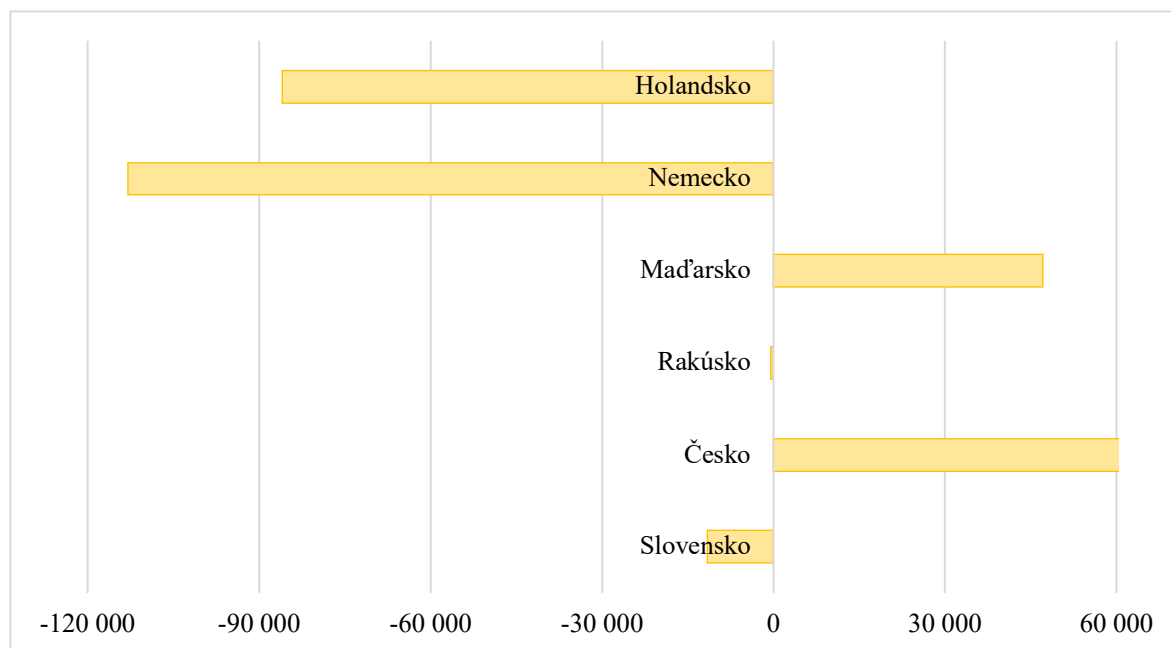
Najviac zasiahnutými sektormi boli ubytovacie a stravovacie služby, takisto odvetvie cestovného ruchu, kultúry a osobné služby. Spomínané odvetvia sa vo väčšine krajín EÚ vyznačujú nízkymi mzdami, neistými podmienkami na trhu práce a majú tendenciu vyššej koncentrácie žien a mladých pracujúcich ako ostatné odvetvia. Najmenej ovplyvnenými sektormi pandémiou COVID-19 boli digitálne odvetvia, verejná správa, väčšina odborných, vedeckých a technických činností z dôvodu vyššej sociálnej interakcie. V týchto odvetviach pôsobí značný podiel vysokokvalifikovaných osôb s výrazne vyššími mzdami.¹⁰⁷

¹⁰⁵ BÖHME, K. et al. *Research for REGI Committee – The impacts of the COVID-19 pandemic on EU cohesion and EU cohesion policy* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/699617/IPOL_STU\(2022\)699617_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/699617/IPOL_STU(2022)699617_EN.pdf)

¹⁰⁶ OECD a EUROPEAN COMMISSION. *The Missing Entrepreneurs 2021: Policies for Inclusive Entrepreneurship and Self-Employment* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/industry/the-missing-entrepreneurs-43c2f41c-en.htm>

¹⁰⁷ EUROPEAN COMMISSION. *The impact of COVID confinement measures on EU labour market* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/system/files/2020-04/jrc.120585_policy.brief_impact_of_covid-19_on_eu_labour_market.pdf

Graf 9 Vývoj počtu samostatne zárobkovo činných osôb počas pandémie COVID-19 vo vybraných štátoch v roku 2020

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov o vývoji počtu SZČO (bližšie 1. kapitola)

Na grafe 9 môžeme vidieť, že v roku 2020 počas pandémie COVID-19 došlo k zníženiu počtu samostatne zárobkovo činných osôb v Nemecku, v Holandsku, na Slovensku a v Rakúsku. V Nemecku až 60 % samostatne zárobkovo činných osôb zaznamenalo stratu tržieb a príjmov. Holandsko zaviedlo podporné opatrenia vo veľmi skorej fáze, ale i napriek tomu zaznamenalo výrazné zníženie počtu samostatne zárobkovo činných osôb až o 85 900 (6,26 %). Prijatý program s názvom TOZO pre samostatne zárobkovo činné osoby v Holandsku, v rámci ktorého bolo poskytnutých 289 000 grantov v hodnote 2,3 miliardy eur. Negatívny dopad pandémie COVID-19 pocítili aj samostatne zárobkovo činné osoby na Slovensku, kde sa ich počet znížil o 11 627 osôb (3,59 %). Viac ako polovica živnostníkov zaznamenala výrazne vyšší pokles tržieb najmä gastrosektore. Výška príspevkov závisela od poklesu tržieb a to od 20 % - 80 % ušlej mzdy. Najmenej výrazný pokles samostatne zárobkovo činných osôb v roku 2020 bol v Rakúsku. Rozdiel oproti roku 2019 bol 500 (0,10 %) samostatne zárobkovo činných osôb. V reakcii na krízu bolo zavedených niekoľko opatrení ako stimulačný balík alebo fond pre pomoc v núdzi pre mikropodnikateľov a živnostníkov pôsobiacich v Rakúsku.

Naopak počet samostatne zárobkovo činných osôb v roku 2020 počas pandémie COVID-19 sa zvýšil v krajinách Česka a Maďarska. V Česku došlo k zvýšeniu o 62 366 osôb (2,11 %) a v Maďarsku o 47 100 osôb (9,43 %). V oboch krajinách bol zavedený

kompenzačný systém pre samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré pôsobia v nepriaznivo ovplyvnených odvetviach súvisiacich s obmedzením COVID-19.

V nižšie uvedenej tabuľke 35 je zobrazený prehľad opatrení pre samostatne zárobkovo činné osoby v jednotlivých štátoch Európskej únie.

Tabuľka 37 Prehľad opatrení pre samostatne zárobkovo činné osoby

Slovenská republika	Kompenzácia príjmu až do výšky 80 %
	Odklad príspevkov na sociálne zabezpečenie
	Zvýšené dávky v nezamestnanosti, nemocenské a ošetrovné
	Nízko úrokové štátom garantované pôžičky
Česká republika	Zníženie sadzby dane z príjmov fyzických osôb
	Pozastavenie platieb preddavkov na daň z príjmov FO
	Dotácie na prenájom, poskytnutie prevádzkových pôžičiek
	Finančná podpora vo výške 500 – 1000 CZK <i>(na deň)</i>
Rakúsko	Odklad daní z príjmov FO a príspevkov na sociálne zabezpečenie
	Núdzový balík na digitalizáciu, inovácie a výskumy pre SZČO
	Granty vo výške 1000 € až 2 600 €
Maďarsko	Zníženie odvodov na zdravotné poistenie
	Pozastavené postupy vymáhania daňových nedoplatkov
	Pôžička s 0 % ročným úrokom na maximálne 10 rokov
	Kompenzačný systém pre najviac zasiahnuté sektory
Nemecko	Jednorazová platba až do výšky 7 500 €
	Investície a dotácie do digitalizácie
Holandsko	Kompenzácie pre najviac zasiahnuté sektory (cestovanie, kultúra)
	Podpora pre začínajúce SZČO
	Odklad platby daní bez sankcií
	Mesačný príspevok vo výške 1000 € <i>(program TOZO)</i>

Zdroj: vlastné spracovanie podľa OECD a EUROPEAN COMMISSION. *The Missing Entrepreneurs 2021: Policies for Inclusive Entrepreneurship and Self-Employment* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/industry/the-missing-entrepreneurs-43c2f41c-en.htm>

V konečnom dôsledku sa hospodárska politika musí zamerať na obnovenie ekonomiky a najzraniteľnejšie segmenty na trhoch práce. Európska únia v súvislosti s krízou COVID-19 vypracovala rozsiahly plán obnovy Next Generation EU, ktorého cieľom je podporiť hospodárstvo, ekologický a digitálny prechod, aby bola Európa odolnejšia a schopná čeliť budúcim výzvam. Celkovo je vyčlenených 2 018 miliárd eur výlučne na riešenie dôsledkov krízy COVID-19. Členské štáty v priebehu rokov 2021 a 2022 predložili národné plány, v ktorých stanovili svoje investičné programy do roku 2026. Po posúdení plánov Komisiou, členské štáty získali predbežné financovanie až do výšky 13 % z celkovej vyčlenenej sumy. Plán na obnovu ekonomiky bol schválený aj na Slovensku, v Česku, v Rakúsku, v Maďarsku, v Nemecku a tiež v Holandsku.¹⁰⁸

3.9 Diskusia

V prechádzajúcich kapitolách diplomovej práce sme poukázali na zdaňovanie príjmov fyzických osôb – živnostníkov v šiestich členských štátoch Európskej únie. Súčasťou každého daňového systému sú určité zásady zdaňovania, ktoré sú ovplyvnené nezdaniteľnými časťami základu dane, daňovými bonusmi a úľavami, tiež sadzbami dane z príjmov fyzických osôb. Na výšku daňovej povinnosti majú tiež vplyv zdravotné a sociálne odvody a iné ukazovatele.

Vo väčšine vybraných členských štátoch je zavedené progresívne zdaňovanie fyzických osôb okrem Maďarska, kde sa uplatňuje proporcionálna sadzba dane vo výške 15 %. Výnimkou je aj Holandsko, kde sa pre box 1 uplatňuje progresívne zdaňovanie a proporcionálne zdaňovanie pre 2. a 3. box. Sadzby daní z príjmov fyzických osôb sa vo vybraných európskych krajinách výrazne líšia ako zobrazuje nižšie uvedená tabuľka 38. V roku 2023 má Rakúsko (55 %) najvyššiu zákonnú sadzbu dane z príjmov fyzických osôb, následne Holandsko (49,5 %) a Nemecko (45 %). Najnižšie horné zákonné sadzby dane z príjmov fyzických osôb majú Slovensko, Česko a Maďarsko.

¹⁰⁸ EUROPEAN COUNCIL. *A recovery plan for Europe* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-recovery-plan/>

Tabuľka 38 Komparácia sadzieb daní z príjmov FO vo vybraných krajinách za rok 2023

Krajina	Sadzba dane	
Slovenská republika	Progresívna – 2 pásma Proporcionálna – 1 pásmo (<i>po splnení určitých podmienok</i>)	19 % a 25 % 15 %
Česká republika	Progresívna – 2 pásma	15 % a 23 %
Rakúsko	Progresívna – 6 pásiem	0 % - 50 % a dočasná 55 % pre príjmy nad 1 mil.
Maďarsko	Proporcionálna	15 %
Nemecko	Progresívna – 4 pásma	0 % - 45 % + solidárny príspevok
Holandsko	1 box: progresívna – 3 pásma 2. a 3. box: proporcionálna	19,03 % - 49,5 % 26,9% a 32 %

Zdroj: vlastné spracovanie

Vybrané krajiny Európskej únie majú množstvo nezdaniteľných častí a daňových úľav, ktoré si daňovníci môžu odpočítať prostredníctvom daňového priznania. Na ich uplatnenie je samozrejme nutné splňať stanovené podmienky a limity vychádzajúce zo zákonov jednotlivých krajín. Výška nezdaniteľnej časti sa väčšinou odvíja od výšky životného minima, ktorého hodnota sa každoročne zvyšuje. Na Slovensku je možnosť uplatnenia troch nezdaniteľných častí základu dane a to na daňovníka, na manželku (manžela) a príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie. Nárok na zníženie základu dane má daňovník, ktorý dosiahol príjmy podľa § 5 a § 6 odsek 1 a 2 ZDP. Aj v Českej republike si daňovníci môžu znížiť príjem o nezdaniteľné časti základu dane, ktoré na rozdiel od Slovenska nemajú osobný charakter ale súvisia s bežnými výdavkami. Nezdaniteľné časti základu dane zahŕňajú: dary, úroky z úverov, príspevky na sporenia, členské príspevky odborovej organizácii a ďalšie. Okrem toho od vypočítanej daňovej povinnosti si môžu odpočítať niekoľko úľav na dani a to na daňovníka, na manželku (manžela), zľava na invaliditu a zľava na študenta za podmienok ustanovených zákonom o dani z príjmov. Fyzické osoby v Rakúsku majú nárok za určitých podmienok na rôzne daňové odpočty a výdavky, súvisiace s poistením, s príspevkami na dlhodobú starostlivosť a s výstavbou a rekonštrukciou bývania. V maďarskom daňovom systéme sa viac prihliada na rodinný a sociálny stav, pretože má množstvo daňových zvýhodnení, ktoré sa sústreďujú na podporu

rodín s deťmi. Rovnako aj v Nemecku je možnosť uplatnenia rôznych nezdaniteľných častí deliacich sa do troch kategórií. Najnovším zvýhodnením je odpočet nákladov na domácu kanceláriu do výšky 1 260 € ročne, ktoré vzniklo počas pandémie COVID-19. Daňovníci v Holandsku si dosiahnuté zdaniteľné príjmy môžu znížiť o všeobecné daňové úľavy, ktorých výška závisí od dosiahnutého príjmu a statusu daňovníka.

Vo vybraných krajinách Európskej únie majú daňovníci nárok na uplatnenie daňového bonusu na dieťa, ktorý predstavuje formu daňového zvýhodnenia a je považovaný za jednu z najvyužívanejších odpočítateľných položiek v daňovom priznaní. Podmienky nároku sú rozdielne jednotlivých krajinách v závislosti od druhu a výšky zdaniteľného príjmu daňovníka, taktiež od počtu vyživovaných detí v spoločnej domácnosti.

Môžeme poznamenať, že každá z analyzovaných krajín Európskej únie uplatňuje rôzne sadzby odvodov na zdravotné a sociálne poistenie SZČO (živnostníkov) v roku 2023. Taktiež výška minimálnych mesačných odvodov na zdravotné a sociálne poistenie sa každoročne upravuje v závislosti od priemernej mesačnej mzdy. V porovnaní so slovenským systémom sociálneho zabezpečenia, rozdielnosti spočívajú najmä v nárokoch na čerpanie určitých druhov dávok a v dobrovoľnosti ich platenia. Vo väčšine krajín je samostatne zárobkovo činná osoba povinná platiť preddavky na zdravotné poistenie od prvého dňa vykonávania činnosti. Pri odvodoch do Sociálnej poisťovne existujú rôzne úľavy v závislosti od trvania živnosti či prekročenia zákonom stanovenej hranice zdaniteľného príjmu.

Vybrané krajiny EÚ majú množstvo digitálnych platforiem a projektov, ktoré uľahčujú prácu daňovej a colnej správy. Prostredníctvom platforiem sú prepojené finančné inštitúcie, vďaka čomu sú dostupné všetky potrebné informácie o daňovníkoch a ich zdaniteľných príjmoch. Služby poskytujú predvyplnené daňové priznania, možnosť zaplatenia dane zo svojho osobného účtu, takisto možnosť predĺženia lehoty na podanie daňových priznaní. Hlavným cieľom digitálnych služieb je zlepšiť efektívnosť a účinnosť pri výbere daní, transparentnosť daňových správ a bojovať proti daňovým podvodom na globálnej úrovni.

V spojitosti s pandemiou COVID-19 došlo k zníženiu počtu samostatne zárobkovo činných osôb vo väčšine vybraných krajín z dôvodu obmedzení ekonomických činností. Je dôležité poznamenať, že obmedzenia ekonomickej aktivity sa dotkli najmä osôb s nižšími mzdami a horšími podmienkami na trhu práce. Z vybraných krajín k najväčšiemu zníženiu samostatne zárobkovo činných osôb došlo v Nemecku, kde ich počet klesol až o 113 000 osôb. Naopak v roku 2020 počas pandémie COVID-19 sa počet samostatne zárobkovo činných osôb zvýšil v krajinách Česka a Maďarska. Rozdielnosti sú spôsobené najmä

opatreniami politik, štruktúrou zamestnanosti, hospodárstvom a celkovou ekonomickou situáciou krajín. Vlády jednotlivých krajín na vzniknutú situáciu reagovali razantne a to zavedených podporných opatrení, zameraných na zmiernenie sociálno-ekonomického vplyvu pandémie. Opatrenia boli určené najmä samostatne zárobkovo činným osobám, nakoľko boli najviac ohrozenou skupinou.

V nadväznosti na prezentované systémy zdaňovania živnostníkov vo vybraných krajinách, v závere uvádzame niekoľko odporúčaní v oblasti zdaňovania živnostníkov v Slovenskej republike. Nasledujúce reformy by mohli viesť k lepšiemu postaveniu živnostníkov na trhu práce a tým motivovať budúcich podnikateľov k danej forme.

Tabuľka 39 Prehľad odporúčaní v oblasti zdaňovania živnostníkov v SR

Zavedenie jednotných systémov na zníženie daňového a odvodového zaťaženia
Odporúčame zavedenie jednotnej mesačnej platby na daň z príjmov, sociálne a zdravotné odvody pre samostatne zárobkovo činné osoby. Mesačné platby by boli ohrozené do určitej výšky zdaniteľného príjmu, a v prípade prekročenia by daňovník podliehal vyššiemu zdaneniu.
Zníženie sadzieb dane z príjmov FO
Zníženie aktuálnej sadzby dane z príjmov fyzických osôb z 25 % na 23 %.
Navýšenie limitu paušálnych výdavkov
Navrhujeme zvýšenie maximálnej sumy paušálnych výdavkov z 20 000 eur na 30 000 eur ročne za účelom sprístupnenia väčšiemu počtu živnostníkov.
Zvýšenie sumy nezdaniiteľných častí základu dane na daňovníka a manželku (manžela)
Odporúčame zvýšenie ročnej sumy nezdaniiteľnej časti základu dane.
Zníženie odvodových sadzieb pre samostatne zárobkovo činné osoby
Samostatne zárobkovo činná osoba platí odvody do zdravotnej poisťovne vo výške 14 % z vymeriavacieho základu a do Sociálnej poisťovne vo výške 33,15 % z vymeriavacieho základu. Navrhujeme zníženie sadzieb na sociálne poistenie aspoň o 2-3 %, čím by došlo k zníženiu finančnej záťaže samostatne zárobkovo činných osôb.

Zmena podmienok pre platenie odvodov do Sociálnej poisťovne

Začínajúci živnostník by mohol byť prvé 3 roky oslobodený od platenia odvodov na sociálne poistenie namiesto jedného roku. Alebo poskytnutie určitej zľavy z poistného pre znevýhodnených živnostníkov na trhu práce.

Zmena spôsobu podania daňového priznania

Možnosť zavedenia predvyplnených formulárov.

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Cieľom diplomovej práce bolo porovnanie zdaňovania živnostníkov v Slovenskej republike, Českej republike, Rakúsku, Maďarsku, Nemecku a Holandsku a navrhnutie odporúčaní pre SR, ktoré by prispeli k podpore živnostenskej formy podnikania.

Na základe získaných informácií sme zistili, že zdaňovanie príjmov fyzických osôb je v európskych krajinách rozdielne v závislosti od sadzby dane príjmov fyzických osôb, rôznych daňových zvýhodnení, nezdaniteľných častí a odvodových povinností.

V diplomovej práci sme sa zamerali na vývoj počtu samostatne zárobkovo činných osôb a porovnanie možností prevádzkovania živnostenského podnikania vo vybraných krajinách Európskej únie. Podmienky prevádzkovania živnosti sú do veľkej miery podobné líšia sa len niekoľkými výnimkami, ako druhmi živností, správnymi poplatkami a lehotami pri vydaní osvedčenia o živnostenskom oprávnení. Všeobecnými požiadavkami na prevádzkovanie živnosti sú väčšinou dosiahnutie veku 18 rokov, spôsobilosť na právne úkony a bezúhonnosť. Živnosť sa vo vybraných krajinách zriaďuje osobne na miestnom príslušnom Živnostenskom úrade alebo online pomocou digitálneho portálu na to určenom.

Napriek tomu, sa Európska únia snaží o harmonizáciu, transparentnosť daňových systémov a daňovú spoluprácu medzi členskými štátmi. Zároveň formuje spravodlivosť v oblasti daní a pomáha predchádzať daňovým podvodom a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam.

Z vybraných krajín má Česká republika najväčší podiel samostatne zárobkovo činných osôb, a to 16,3 % z celkovej zamestnanosti, čo predstavuje hodnotu mierne nad európskym priemerom a to o tri percentuálne body. Podiel samostatne zárobkovo činných osôb v Holandsku, na Slovensku a v Maďarsku sa pohybuje blízko priemeru Európskej únie. Čo sa týka krajín Rakúska a Nemecka, podiel samostatne zárobkovo činných osôb sa pohybuje na úrovni do 10 %.

Progresívne zdaňovanie fyzických osôb je zavedené v Slovenskej republike, Českej republike, Rakúsku a Nemecku. V Maďarsku je zavedené proporcionálne zdaňovanie fyzických osôb vo výške 15 % a v Holandsku sa uplatňuje kombinovaná sadzba dane. Z vybraných krajín má najvyššiu zákonnú sadzbu dane z príjmov fyzických osôb Rakúsko – 55 % a najnižšiu hornú zákonnú sadzbu má Maďarsko a Slovenská republika. V Nemecku sa okrem toho uplatňuje aj cirkevná daň ako prirážka k dani z príjmov vo výške 8 % - 9 %.

Vo vybraných krajinách je množstvo nezdaniteľných častí a daňových zvýhodnení, ktorých suma je rozdielna v závislosti od daňového systému krajín. Všetky zvýhodnenia

a úľavy znižujúce základ dane, sú uplatniteľné až po splnení zákonom stanovených podmienok v jednotlivých krajinách. Najviac využívané nezdaniateľné časti základu dane sú na daňovníka alebo na manželku (manžela), ktorých výška sa väčšinou odvíja od aktuálnej výšky životného minima. Najviac uplatniteľné daňové úľavy sú príspevky na rôzne poistenia, zľavy na invaliditu, príspevky na výstavbu a rekonštrukciu bývania, dary a rodinné príspevky.

Najžiadanejšou odpočítateľnou položkou v nami vybraných krajinách je daňový bonus na dieťa, ktorý predstavuje ekonomickú podporu pre aktívneho daňovníka. Spoločnými podmienkami na uplatnenie je, že dieťa žije s daňovníkom v spoločnej domácnosti a sústavne sa pripravuje na povolanie štúdiom. Spôsoby výpočtu daňového bonusu na vyživované deti sú stanovené zdaniteľným príjmom daňovníka, vekom a počtom vyživovaných detí. Môžeme konštatovať, že z vybraných krajín má najlepšie daňové zvýhodnenie formou daňového bonusu na dieťa rakúska a nemecká daňová legislatíva. Rakúsko a Nemecko prihliada viac na rodinný a sociálny stav daňovníka, pretože uplatňuje aj ďalšie daňové zvýhodnenia ako príspevok na starostlivosť a výchovu, príspevok na vzdelávacie potreby alebo dodatočný príspevok pre deti z dôvodu nízkeho príjmu daňovníka.

Povinnosťou živnostníka je platenie odvodov do zdravotnej a Sociálnej poisťovne podľa zákonom stanovených podmienok. Môžeme poznamenať, že vo vybraných krajinách sú zásadné rozdiely v odvodom zaťažení, ktorému samostatne zárobkovo činné osoby podliehajú.

Prostredníctvom modelovej situácie sme porovnali výpočet daňovej povinnosti fyzickej osoby s príjmami zo živnosti v Slovenskej republike a Českej republike. Zamerali sme sa na uplatnenie nezdaniateľných častí základu dane a daňového bonusu na dieťa. Môžeme konštatovať, že vo vybraných krajinách sú rozdiely v uplatnení percentuálnej sadzby paušálnych výdavkov a v maximálnych horných limitoch. V podmienkach ČR odvody na sociálne a zdravotné poistenie nevstupujú do výpočtu daňovej povinnosti v porovnaní so SR. Vychádzajúc z modelových príkladov výška nezdaniateľnej časti na daňovníka a výška daňového bonusu je vyššia v Slovenskej republike.

V závere diplomovej práce sme navrhli odporúčania, ktoré by mohli viesť k priaznivejšiemu zdaňovaniu živnostníkov v Slovenskej republike. Navrhujeme zníženie sadzieb dane z príjmov FO, navýšenie limitu paušálnych výdavkov, zníženie odvodových sadzieb pre SZČO a ďalšie, ktoré by ovplyvnili väčší počet daňovníkov k výberu danej formy podnikania.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje

MIHÁL, Jozef. *Daňové a odvodové typy VIII.* (2022). 1. vyd. Bratislava: Relia, 2022. 269 s. ISBN 978-80-99950-07-9.

VEBER, Jaromír – SRPOVÁ, Jitka. *Podnikání malé a střední firmy.* 1. vyd. Praha: Grada, 2005. 304 s. ISBN: 8024710692.

Elektronické dokumenty a internetové zdroje

AEGON GROUP CORPORATE. *Self – Employment in Hungary* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.aegon.com/contentassets/f4712f5096df47a9ae77ba5851ee9cc4/hungary-self-employed-retirement.pdf>

AUSTRIAN INSTITUTE OF ECONOMIC RESEARCH. *Reports on Austria 8/2022* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://www.wifo.ac.at/jart/prj3/wifo/resources/person_dokument/person_dokument.jart?publikationsid=69712&mime_type=application/pdf

AUSTRIAN INSTITUTE OF ECONOMIC RESEARCH. *Selbständig Erwerbstätige in Österreich* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://www.wifo.ac.at/jart/prj3/wifo/resources/person_dokument/person_dokument.jart?publikationsid=67038&mime_type=application/pdf

BARMER. *Frequently asked questions for employees, students, families and self-employed* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.barmer.de/en/faqs-frequently-asked-questions/faq-for-employees-students-families-and-self-employed-1125152>

BEAMAN, Sarah. *How to register a Gewerbe (start a business) in Germany* [elektronický zdroj]. 2019. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://redtapetranslation.com/obtaining-a-gewerbeschein/>

BELASTINGDIENST. *Inkomensafhankelijke combinatiekorting* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://lnk.sk/yhs8>

BELASTINGDIENST. *Overzicht tarieven en belastingen 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/prive/inkomstenbelasting/heffingskortingen_boxen_tarieven/boxen_en_tarieven/overzicht_tarieven_en_schijven/

BELASTINGDIENST. *Tabel algemene heffingskorting 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://lnk.sk/gcp2>

BELASTINGDIENST. *Tabel inkomensafhankelijke combinatiekorting 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://lnk.sk/tfvw>

BELASTINGDIENST. *Tarieven, bedragen en percentages loonheffingen vanaf 1 januari 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://download.belastingdienst.nl/belastingdienst/docs/bijlage-nieuwsbrief-loonheffingen-2023-lh2091b32fd.pdf>

BELASTINGDIENST. *Volkverzekeringen* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://lnk.sk/vs68>

BELASTINGDIENST. *Werknemersverzekeringen* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://lnk.sk/zh56>

BENKO, Ján. *Vývoj počtu živnostníkov a samostatne hospodáriacich roľníkov v rokoch 2005 až 2014* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2016. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/pravne-formy/vyvoj-zivnostnici-rolnici-2014-2015>

BENSLEY, Tom. *Self – employed tax in Germany: everything you need to know* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://qonto.com/en/blog/freelancers/accounting/self-employed-tax-in-germany>

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI KORMÁNYHIVATAL. *Egyéni vállalkozói tevékenység megszüntetésének bejelentése* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.kormanyhivatal.hu/download/3/92/54000/Egyéni%20vállalkozói%20tevékenység%20megszüntetésének%20bejelentése.pdf#!DocumentBrowse>

BÖHME, K. et al. *Research for REGI Committee – The impacts of the COVID-19 pandemic on EU cohesion and EU cohesion policy* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/699617/IPOL_STU\(2022\)699617_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/699617/IPOL_STU(2022)699617_EN.pdf)

BUNDESMINISTERIUM DER FINANZEN. *Die wichtigsten steuerlichen Änderungen 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.bundesfinanzministerium.de/Monatsberichte/2023/01/Inhalte/Kapitel-3-Analysen/3-1-steuerliche-aenderungen-2023.html>

BUNDESMINISTERIUM FÜR ARBEIT UND SOZIALES. *Selbstständige Erwerbstätigkeit in Deutschland* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://www.bmas.de/SharedDocs/Downloads/DE/Publikationen/Forschungsberichte/fb-601-selbststaendige-erwerbstaetigkeit-in-deutschland.pdf?__blob=publicationFile&v=2

BUNDESMINISTERIUM FÜR FAMILIE, SENIOREN, FRAUEN UND JUGEND. *Was sind Freibeträge für Kinder?* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://familienportal.de/familienportal/familienleistungen/steuerentlastungen/was-sind-freibetraege-fuer-kinder--125198>

BUNDESMINISTERIUM FÜR FINANZEN. *Das Steuerbuch 2022* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.bmf.gv.at/services/publikationen/das-steuerbuch.html>

BUNDESMINISTERIUM FÜR FINANZEN. *Die wichtigsten steuerlichen Änderungen 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: https://www.bundesfinanzministerium.de/Monatsberichte/2022/06/Inhalte/Kapitel-3-Analysen/3-2-ergebnisse-steuerschaetzung-mai-2022-pdf.pdf?__blob=publicationFile&v=5

BUNDESMINISTERIUM FÜR FINANZEN. *Einkommensteuererklärung und Einkommensteuerveranlagung* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.bmf.gv.at/themen/steuern/fuerunternehmen/einkommensteuer/einkommensteuererklaerungspflicht.html>

BUNDESMINISTERIUM FÜR FINANZEN. *Familienbonus Plus – alle Informationen* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.bmf.gv.at/services/publikationen/das-steuerbuch.html>

BUREŠ, Michal. *K paušální dani se můžete přihlásit od 10. ledna 2023, jaká je její výše v pásmech?* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.finance.cz/544083-pausalni-dan-2023/>

BUSWELL, Gary. *Social security in Germany* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.expatica.com/de/living/gov-law-admin/social-security-in-germany-100923/>

CEDEFOP. *Self – employment* [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/skills-intelligence/self-employment?year=2020&country=EU>

ČERNEGOVÁ, Anna. *Daňový bonus na diéta od 1.1.2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danovy-bonus-na-dieta-od-1-1-2023>

ČERNEGOVÁ, Anna. *Nezdaniteľné časti základu dane v roku 2023?* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/nezdanitelne-casti-zakladu-dane-2023>

DAŇOVÉ CENTRUM. *Nové oznámenie daňovníka o predĺžení lehoty na podanie daňového priznania za rok 2022* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.danovecentrum.sk/aktuality/oznamenie-danovnika-o-predlzeni-lehoty-na-podanie-danoveho-priznania-pre-rok-2022.htm>

Daňové sústavy v kocke [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <http://www.rppkba.sk/files/47>

DATA CUBE. *Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/og3002rr/v_og3002rr_00_00_00_sk

DEREGISTRATION – LEAVING GERMANY. *Deregistering your trade when leaving Germany* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://deregistration.de/business-deregistration-germany/>

EUROFOUND. *Exploring self-employment in the European Union* [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.european-microfinance.org/sites/default/files/document/file/exploring-self-employment-in-the-european-union.pdf>

EUROPEAN COMMISSION. *The impact of COVID confinement measures on EU labour market* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/system/files/2020-04/jrc.120585_policy.brief_impact.of_.covid-19.on_.eu-labour.market.pdf

EUROPEAN COUNCIL. *A recovery plan for Europe* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-recovery-plan/>

EUROSTAT. *Employment in detail – quarterly statistics* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Employment_in_detail_-_quarterly_statistics&oldid=584638#Self-employment:_outline_and_latest_developments

EUROSTAT. *Majority of the self-employed in the EU are men* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20211123-2>

EURÓPAI REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI ALAP. *Vállalkozás Magyarországon* [elektronický zdroj]. Maďarsko, 2019. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://alkp.sk/wp-content/uploads/CORD-Vállalkozás-Magyarországon_HUN_digit.pdf

FEDERAL MINISTRY REPUBLIC OF AUSTRIA. *The tax book 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.bmf.gv.at/en/publications.html>

FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Daň z príjmov pre živnostníkov* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/fyzicke-osoby/zivnostnici#DanovePriznanie>

FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Nárok na daňový bonus na rok 2022* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/307028-Nárok-na-daňový-bonus-na-rok-2022>

FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka v roku 2022* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/355898-Nezdaniteľná-časť-základu-dane-na-daňovníka-v-roku-2022>

FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Nezdaniteľná časť základu dane na manželku (manžela) za rok 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/424715-Nezdaniteľná-časť-základu-dane-na-manželku-manžela-za-rok-2023>

FINANČNÍ SPRÁVA. *Obecné informace – Paušální daň* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/pausalni-dan/obecne-informace>

FINANČNÍ SPRÁVA. *Obecné informace pro fyzické osoby* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/obecne-informace>

FINANZ. *Familienbonus Plus - Rechner 2022 / 2023 – Österreich 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.finanze.at/steuern/familienbonus-plus/>

FINANZ. *Sonderausgaben in Österreich 2023* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.finanze.at/steuern/sonderausgaben/>

FINANZ - ÖSTERREICH | STEUERN, FINANZEN UND WIRTSCHAFT. *Einkommensteuerrechner - Einkommensteuer in Österreich berechnen* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.finanze.at/steuern/einkommensteuer/>

FREE FINANCE. *Sozialversicherung der Selbstständigen (SVS)* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.freefinance.at/versicherungen/sozialversicherung.html>

Gewerbeanmeldung: Everything you need to know about trade registration in Germany [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.firma.de/en/company-formation/gewerbeanmeldung-everything-you-need-to-know-about-trade-registration-in-germany/>

GLOBAL DATA. *Number of self-employed workers in Germany (2010 – 2021)* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.globaldata.com/data-insights/macroeconomic/number-of-self-employed-in-germany-2137686/>

HOVORKA, Jiří. *Sociální pojištění OSVČ. Nové minimální zálohy a pravidla pro rok 2023* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.penize.cz/socialni-pojisteni/436217-socialni-pojisteni-osvc-2023-minimalni-zalohy-a-pravidla>

IDOKLAD. *Detailný návod: ako získať živnostenský list* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.idoklad.sk/blog/detailny-navod-ako-ziskat-zivnostensky-list/>

JAKE & JAMES. *Jak ukončit živnostenské podnikání* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.jake-james.cz/blog/jak-ukoncit-zivnostenske-podnikani>

JAKE & JAMES. *Jak zdanit příjmy OSVČ? Máte 4 možnosti* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.jake-james.cz/blog/jak-zdanit-prijmy-osvc-mate-4-moznosti>

JAKE & JAMES. *Koncesovaná živnost* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.jake-james.cz/koncesovana-zivnost>

JASPIS. *Nezdanitelné části základu dane v roce 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://jaspis.sk/aktuality/nezdanitelna-cast-zakladu-dane>

JASPIS. *Zdravotné a sociálne odvody v roku 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://jaspis.sk/aktuality/zdravotne-socialne-odvody>

KLUCHOVÁ, Martina. *Pozastavenie živnosti* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://skvelaopatrovatelka.sk/pozastavenie-zrusenie-zivnosti-v-rakusku/>

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL. *Employed persons by status in employment by regions* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/en/mun0080.html

KUČEROVÁ, Dagmar. *Slevy na dani za rok 2022 a v roce 2023* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.podnikatel.cz/clanky/slevy-na-dani-za-rok-2022-a-v-roce-2023/>

MICHALÍKOVÁ, Veronika. *Pozastavenie či zrušenie živnosti – postup a poplatky* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.akmv.sk/pozastavenie-ci-zrusenie-zivnosti-postup-a-poplatky/>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Statistické údaje o podnikatelích* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/statisticke-udaje-o-podnikatelich/>

NAV – NEMZETI ADÓ ES VÁMHIVATAL. *Családi kedvezmény* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://nav.gov.hu/ado/szja/szja-kedvezmenyek-2023/csaladi-kedvezmeny>

NAV – NEMZETI ADÓ ES VÁMHIVATAL. *Bevallási, adófizetési információk – 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeligiranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2023/24._informacios_fuzet_-_Bevallasi_adofizetesi_informaciok

NAV – NEMZETI ADÓ ES VÁMHIVATAL. *Kedvező változások 2023-tól az egyéni vállalkozók átalányadózásában* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: https://nav.gov.hu/ado/szja/Kedvezo_valtozasok_2023-tol_az_egyeni_vallalkozok_atalanyadozasaban

NEMZETI EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI ALAPKEZELŐ. *Egészségügyi szolgáltatási járulékfizetés* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: http://www.neak.gov.hu/felso_menu/lakossagnak/ellatas_magyarorszagon/jogosultsag_az_ellatasra/az_egsszsegbiztositas_szolgaltatasaira_jogosultak/egeszsegugyi_szolgaltatasi_jarulekfizetes

NETHERLANDS ENTERPRISE AGENCY. *Insurances for self-employed professionals* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://business.gov.nl/regulation/self-employed-professionals-insurances/>

OECD a EUROPEAN COMMISSION. *The Missing Entrepreneurs 2021: Policies for Inclusive Entrepreneurship and Self-Employment* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/industry/the-missing-entrepreneurs-43c2f41c-en.htm>

ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT. *The Netherlands* [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/cfe/smes/Netherlands-IE-2020.pdf>

ORTLIEB, Renate – WEISS, Silvana. *Business Start-ups & Youth Self-Employment in Germany* [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.style-research.eu/wp-content/uploads/2015/03/STYLE-Working-Paper-WP7.1-Germany-.pdf>

PODNIKAM. *Založenie voľnej živnosti v Českej republike* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://podnikam.sk/zalozenie-volnej-zivnosti-v-ceskej-republike/>

POHORELÁ, Petra. *Kto je SZČO a čo je SZČ (samostatná zárobková činnosť)?* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2020. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/zivnost/kto-je-szco-a-co-je-szc-samostatna-zarobkova-cinnos>

PORTÁL VERENEJ SPRÁVY. *Vznik živnostenského oprávnění* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://portal.gov.cz/sluzby-vs/vznik-zivnostenskeho-opravneni-S757>

PRŮVODCE PODNIKÁNÍM. *Podnikání v roce 2021 a 2022 v číslech* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.pruvodcepodnikanim.cz/clanek/podnikani-v-roce-2021-a-2022-v-cislech/>

PRŮVODCE PODNIKÁNÍM. *Velký přehled: Daňové povinnosti a novinky v roce 2023* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.pruvodcepodnikanim.cz/clanek/danove-povinnosti-a-novinky-2023/>

PUKALOVÍČ, Dominika. *Odvody SZČO do Sociálnej a zdravotnej poisťovne v roku 2023* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/socialne-a-zdravotne-odvody/odvody-szco-2023>

RIJKSOVERHEID. *Soorten inkomstenbelasting spouse* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/inkomstenbelasting/soorten-inkomstenbelasting>

SENEŠI, Norbert. *Založenie živnosti v Česku, Poľsku, Maďarsku a v Rakúsku* [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/zivnost/zalozenie-zivnosti-v-cesku-polsku-madarsku-rakusku>

SETTLE IN BERLIN. *German income tax – this is what you should know* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://www.settle-in-berlin.com/income-tax-germany/>

SLOVAK BUSINESS AGENCY. *Analýza spracovania vybraných aspektov podnikanie SZČO* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2020. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2020/05/Analýza-vybraných-aspektov-podnikania-SZČO-1.pdf>

SLOVAK BUSINESS AGENCY. *Analýza vývoja dopadov hospodárskej krízy na MSP* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.sbagency.sk/sites/default/files/7-analyzavyvojadopadovhospodarskejkrizynamsp-finalv2mm-1.pdf>

SLOVAK BUSINESS AGENCY. *Atlas MSP na Slovensku – Mapovanie vývoja MSP v priestore a čase* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.sbagency.sk/sites/default/files/atlas-msp.pdf>

SLOVAK BUSINESS AGENCY. *Komparácia paušálnych výdavkov SZČO v SR a ČR* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2023. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2023/02/Komparácia-paušálnych-výdavkov-SZČO-v-SR-a-ČR.pdf>

SLOVAK BUSINESS AGENCY. *Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2021* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2022/07/MSP_v_cislach_2021_final.pdf

SLOVAK BUSINESS AGENCY. *Všeobecná voľná živnosť* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2021/09/Vseobecna-volna-zivnost.pdf>

SLOVENSKÝ ŽIVNOSTENSKÝ ZVÄZ. *História živnostníctva na Slovensku pred rokom 1958* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <http://www.szz.sk/historia-szz.html>

SOCIEUX. *The impact of COVID-19 and response on the European Union Labour Market* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <http://socieux.eu/wp-content/uploads/2020/08/The-impact-of-COVID-19-and-response-on-the-European-Union-Labour-Market-SOCIEUX-Technical-Report.pdf>

SOLÍKOVÁ, Veronika. *Minimálne odvody SZČO (živnostníkov) od 1.1.2023* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/socialne-a-zdravotne-odvody/minimalne-odvody-szco-zivnostnikov-od-1-1-2023>

STATISTA. *Number of self – employed workers in the Netherlands from 2007 to 2021 (in 1,000s), by type of self-employment* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/1208328/self-employment-in-the-netherlands/>

STATISTICS NETHERLANDS. *Aantal zzp'ers gegroeid naar 1,2 miljoen in derde kwartaal van 2022* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/50/aantal-zzp-ers-gegroeid-naar-1-2-miljoen-in-derde-kwartaal-van-2022>

ŠUTYOVÁ, Zuzana. *Založenie živnosti v roku 2020 – postup povinnosti* [elektronický zdroj]. Bratislava, 2019. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/zivnost/zalozenie-zivnosti-2020-postup-povinnosti>

TAKÁCS, Judit. *Mennyi a család adókedvezmény összege 2023-ban?* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://konyvelosziget.hu/csaladi-adokedvezmeny/>

TALDOVÁ, Simona. *Paušálne alebo skutočné výdavky živnostníka – čo sa viac opláti?* [elektronický zdroj]. 2020. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/pausalne-skutocne-vydavky-zivnostnika>

TRUHLÁŘOVÁ, Martina. *Sociální a zdravotní pojištění OSVČ v roce 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://portal.pohoda.cz/pro-podnikatele/uz-podnikam/socialni-a-zdravotni-pojisteni-osvc-v-roce-2023/>

UNTERNEHMENSSERVICE PORTAL. *Einkommensteuererklärung* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.usp.gv.at/steuernfinanzen/einkommensteuer/einkommensteuererklaerung.html>

ÚSTREDNÝ PORTÁL VEREJNEJ SPRÁVY. *Ukončenie živnostenského podnikania* [elektronický zdroj]. 2021. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://www.slovensko.sk/sk/zivotne-situacie/zivotna-situacia/_ukoncenie-zivnostenskeho-podnikania/

VAŠIČKOVÁ, Jana. *Sadzby dane z príjmov v roku 2023* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/sadzby-dane-z-prijmov-2023>

VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA ČR. *Změny v platbách zdravotního pojištění v roce 2023* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.vzp.cz/o-nas/aktuality/zmeny-v-platbach-zdravotniho-pojisteni-v-roce-2023>

WIRTSCHAFTSKAMMER ÖSTERREICH. *Beitragswesen Selbständige 2023* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.wko.at/service/arbeitsrecht-sozialrecht/beitragswesen-selbstaendige-2023.html>

WIRTSCHAFTSKAMMER ÖSTERREICH. *Statistical yearbook 2022* [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 2022-12-10]. Dostupné na: https://wko.at/statistik/jahrbuch/YEARBOOK_2022.pdf

WUNDERTAX. *Abgabepflicht: Wer muss eine Steuererklärung abgeben?* [elektronický zdroj]. 2023. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://steuererklaerung.de/ratgeber-steuern/pflichtveranlagung-wer-muss-eine-steuererklaerung-abgeben/>

WUNDERTAX. *Außergewöhnliche Belastungen von der Steuer absetzen* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://steuererklaerung.de/ratgeber-steuern/aussergewoehnliche-belastungen/>

WUNDERTAX. *How to file a joint tax return with your spouse* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://germantaxes.de/tax-tips/marriage-joint-declaration/>

WUNDERTAX. *Sonderausgaben von der Steuer absetzen* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné na: <https://steuererklaerung.de/sonderausgaben/>

Zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) v z. n. p.

Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v z. n. p.

Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů v z. n. p.

Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z příjmov v z. n. p.